

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BELEDİYELERİN MALİ YAPISI VE GELİR
SORUNLARI : ÇANKAYA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Abdulkadir ÇELİK

**Enstitü Anabilim Dalı : Kamu Yönetimi
Enstitü Bilim Dalı : Kamu Yönetimi**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Halil İbrahim AYDINLI

EKİM - 2011

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BELEDİYELERİN MALİ YAPISI VE GELİR
SORUNLARI : ÇANKAYA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

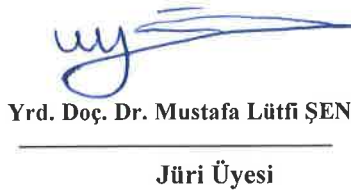
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Abdulkadir ÇELİK

Enstitü Anabilim Dalı : Kamu Yönetimi
Enstitü Bilim Dalı : Kamu Yönetimi

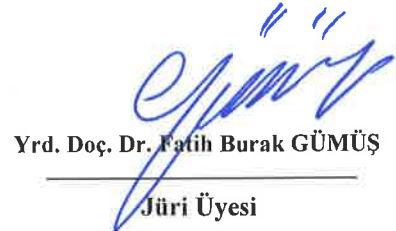
Bu tez 10/10/2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Halil İbrahim AYDINLI
Jüri Başkanı

Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Lütfi ŞEN
Jüri Üyesi

Kabul
 Red
 Düzeltme

Yrd. Doç. Dr. Fatih Burak GÜMÜŞ
Jüri Üyesi

Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Abdulkadir ÇELİK

10.10.2011

ÖNSÖZ

Belediyelerin mali problemleri son yılların en önemli yerel tartışmaların kaynağıdır. Belediyelerin mali yapıları çerçevesinde öz gelirlerinin artırılması sorunu yerel vergi ile çözüm önerileri ve belediyelerin mali yapıları çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışmanın başladığı günden bu güne kadar her safhasında değerli tecrübe, bilgi ve ilgisini esirgemeyen danışman hocam Sayın Doç. Dr. Halil İbrahim AYDINLI'ya teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Ayrıca çalışma esnasında değerli fikirlerinden istifade ettiğim tüm hocalarıma, Sakarya Üniversitesi doktora öğrencisi Doğal ÜNAL' a ve bu günlere gelmemde sevgi ve emeğini esirgemeyen aileme şükranlarımı sunarım.

Abdulkadir ÇELİK

10.10.2011

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	viii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: BELEDİYELERİN VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN MALİ YAPISI	3
1.1. Belediyelerin ve Büyükşehir Belediyelerinin Mali Yapısı	3
1.1.1. Belediyelerin Öz Gelirleri	3
1.1.2. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar	4
1.1.3. Denkleştirme Ödeneği.....	11
1.1.4. Olağanüstü Gelirler	12
1.1.4.1. Borçlanma	12
1.1.4.2. Belediye Şirketleri.....	29
1.1.4.3. Belediyelerin Arsa ve Konut Üretimi.....	29
1.2. Belediyelerin Giderleri.....	33
1.3. Belediyelerin Bütçesi	35
BÖLÜM 2: MALİ TEVZİN, MALİ ÖZERKLİK, YEREL VERGİLENDİRMEVE YEREL VERGİLER	44
2.1. Mali Tevzin	44
2.2. Mali Özerklik	46
2.3. Yerel Vergilendirme Yetkisi ve Vergi Toplama.....	50
2.4. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Yerel Vergilendirme	54
2.5. Yerel Gelirler	61
2.5.1. İlan ve Reklam Vergisi	62
2.5.2. Eğlence Vergisi	65
2.5.3. Haberleşme Vergisi.....	67
2.5.4. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi.....	68

2.5.5. Yangın Sigortası Vergisi	70
2.5.6. Çevre Temizlik Vergisi	71
2.5.7. Bina Vergisi	75
2.5.8. Arazi Vergisi	81
2.5.9. Harçlar.....	85
2.5.9.1. İşgal Harcı	85
2.5.9.2. Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı	87
2.5.9.3. Kaynak Suları Harcı	88
2.5.9.4. Tellallık Harcı.....	89
2.5.9.5. Hayvan Kesimi, Muayene ve Denetleme Harcı	90
2.5.9.6. Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı	90
2.5.9.7. Bina İnşaat Harcı	91
2.5.9.8. Kayıt ve Suret Harcı	95
2.5.9.9. İmar İle İlgili Harçlar.....	95
2.5.9.10. İşyeri Açma İzni Harcı	95
2.5.9.11. Muayene, Ruhsat ve Rapor Harcı.....	95
2.5.9.12. Sağlık Belgesi Harcı	96
2.5.10. Harcamalara Katılma Payları	96
2.5.10.1. Yol harcamalarına Katılma Payı.....	96
2.5.10.2. Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payı	97
2.5.10.3. Su tesisleri Harcamalarına Katılma Payı	97
2.5.10.4. Payların Hesaplanması	97
2.5.10.5. Payların Tahakkuk Şekli ve Zamanı.....	98
2.5.10.6. Payların İlanı Ve Ödenmesi.....	98

BÖLÜM 3: YEREL VERGİLER, YEREL VERGİLERE İLİŞKİN SORUNLAR:

ÇANKAYA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

3.1. Çankaya Belediyesi Vergi Gelirleri	100
3.1.1. 2006 Yılı Gelirleri.....	100
3.1.1.1. Vergi Gelirleri	100
3.1.1.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar	102
3.1.1.3. Harçlar	102

3.1.1.4. Vergi Dışı Gelirler.....	103
3.1.1.5. Sermaye Gelirleri	107
3.1.1.6. Alınan Bağış ve Yardımlar.....	107
3.1.1.7. Red ve İadeler.....	108
3.1.2. 2007 Yılı Gelirleri.....	108
3.1.2.1. Vergi Gelirleri	108
3.1.2.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar	109
3.1.2.3. Harçlar	110
3.1.2.4. Vergi Dışı Gelirler.....	111
3.1.2.5. Sermaye Gelirleri	116
3.1.2.6. Alınan Bağış ve Yardımlar.....	116
3.1.2.7. Red ve İadeler.....	117
3.1.3. 2008 Yılı Gelirleri.....	117
3.1.3.1. Vergi Gelirleri	117
3.1.3.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar	118
3.1.3.3. Harçlar	119
3.1.3.4. Vergi Dışı Gelirler.....	120
3.1.3.5. Sermaye Gelirleri	125
3.1.3.6. Alınan Bağış ve Yardımlar.....	125
3.1.3.7. Red ve İadeler.....	126
3.1.4. 2009 Yılı Gelirleri.....	126
3.1.4.1. Vergi Gelirleri	126
3.1.4.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar	128
3.1.4.3. Harçlar	128
3.1.4.4. Vergi Dışı Gelirler.....	129
3.1.4.5. Sermaye Gelirleri	134
3.1.4.6. Alınan Bağış ve Yardımlar.....	134
3.1.4.7. Red ve İadeler.....	135
3.1.5. 2010 Yılı Gelirleri.....	135
3.1.5.1. Vergi Gelirleri	135
3.1.5.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar	137
3.1.5.3. Harçlar	137

3.1.5.4. Vergi Dışı Gelirler.....	138
3.1.5.5. Sermaye Gelirleri	143
3.1.5.6. Alınan Bağış ve Yardımlar.....	144
3.1.5.7. Red ve İadeler.....	144
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	145
KAYNAKÇA	157
ÖZGEÇMİŞ.....	165

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ADNKD :Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AYYÖŞ :Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

IULA-EMME :Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı

KAYA :Kamu Yönetimi Araştırmaları

PTT :Posta Telefon Telgraf

TCDD :Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları

TODAİE :Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Mahalli İdarelere Verilen Pay Oranları	9
Tablo 2: İlan ve Reklam Vergisi Tarifesi.....	63
Tablo 3: Eğlence Vergisi Tarifesi	66
Tablo 4: Büyükşehir Belediyeleri Dışındaki Belediyelerde Uygulanacak Çevre Temizlik Vergisi Tarifesi	72
Tablo 5: Büyükşehir Belediyelerinde Uygulanacak Çevre Temizlik Vergisi Tarifesi.	73
Tablo 6: İndirimli Çevre Temizlik Vergisi Tarifesi	74
Tablo 7: İşgal Harcı Tarifesi	87
Tablo 8: Kaynak Suları Harcı Tarifesi	88
Tablo 9: Hayvan Kesimi, Muayene ve Denetleme Harcı Tarifesi	90
Tablo 10: Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı Tarifesi.....	91
Tablo 11: Konut İnşaatı İçin Bina İnşaat Harcı Tarifesi	94
Tablo 12: İşyeri İnşaatı için Bina İnşaat Harcı Tarifesi	94
Tablo 13: Çankaya Belediyesi 2006 Yılı Gelirleri.....	145
Tablo 14: Çankaya Belediyesi 2007 Yılı Gelirleri.....	147
Tablo 15: Çankaya Belediyesi 2008 Yılı Gelirleri.....	149
Tablo 16: Çankaya Belediyesi 2009 Yılı Gelirleri.....	150
Tablo 17: Çankaya Belediyesi 2010 Yılı Gelirleri.....	151
Tablo 18: Çankaya Belediyesi 2006 - 2010 Yılları Arası Vergi Gelirleri	153

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: 2006 Yılı Gelirlerin Dağılımı	146
Şekil 2: 2007 Yılı Gelirlerin Dağılımı	148
Şekil 3: 2008 Yılı Gelirlerin Dağılımı	149
Şekil 4: 2009 Yılı Gelirlerin Dağılımı	151
Şekil 5: 2010 Yılı Gelirlerin Dağılımı	152

Tezin Başlığı: Belediyelerin Mali Yapısı Ve Gelir Sorunları: Çankaya Belediyesi Örneği	
Tezin Yazarı: Abdulkadir ÇELİK	Danışman: Doç. Dr. Halil İbrahim AYDINLI
Kabul Tarihi: 10.10.2011	Sayfa Sayısı: ix (ön kısım) + 165 (tez)
Anabilim Dalı: Kamu Yönetimi	Bilim Dalı: Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
<p>1980’li yıllardan itibaren Dünya’da ve Türkiye’de yerel yönetimlere atfedilen önemin giderek arttığı bilinmektedir. Yerel yönetimlerin artan popülaritesi, daha önceleri merkezi yönetimlerin üstlendiği görevlerin ya da daha önce hiç tanımlanmamış çağın gerektirdiği bir takım hizmetlerin de yerel yönetimlerin yetki alanına bırakılması sonucunu doğurmuştur. Yerel yönetimlerden halkın tercihini yansıtan bir birim olarak belediyelerin, görev ve sorumluluklarının giderek artması bu hizmetlerin nasıl yerine getirileceği sorununu ortaya çıkarmıştır.</p> <p>Belediyelerin kendilerine atfedilen önemin yalnızca verilen görev ile sınırlı kalmaması son dönemlerde birçok çalışmanın ve tartışmanın ana fikrini oluşturmaktadır. Türkiye’de belediyelerin mali açıdan tatmin olamadıkları bilinmektedir. Çalışmada belediyelerin gelir kalemleri içerisinde yerel vergilerin önemi vurgulanmış ve merkezi idareden yapılan yardımların siyasi tutumları yansıtıp yansıtmadığı araştırılmıştır.</p> <p>Belediyelerin mali yapısı çerçevesinde örnek olarak aldığımız Çankaya Belediyesi’nin gelir kalemleri son 5 yıllık süreç itibariyle tek tek incelenmiş ve yıldan yıla nasıl bir değişim izlendiği gözlemlenmiştir. Çankaya Belediyesinin gelirleri içerisinde vergilerin ve merkezi idareden alınan payların ağırlığı ve değişimi karşılaştırılarak yerel özerkliğin önemi vurgulanmıştır.</p>	
Anahtar Kelimeler: Özerklik, Mali Özerklik, Mali Tevzin, Yerel Vergi, Vergilendirme Yetkisi, Vergi Toplama Yetkisi.	

Title of the Thesis: Financial Structure And Problems Of Municipalities Related To Their Revenues: Sample Çankaya Municipality	
Author: Abdulkadir ÇELİK	Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Halil İbrahim AYDINLI
Date: 10.10.2011	Number of pages: ix (pre text) + 165 (main body)
Department:: Public Administration	Subfield: Public Administration
<p>It is known that the importance attached to local administrations in both Turkey and the world has grown since the 80s. The growing popularity of local administrations has given way to the fact that certain contemporary services previously undertaken by central administrations or those never defined before should be assigned to local administrations. As a unit of local administration that reflects the public preference, municipalities have faced with the question as to how to carry out these services. The importance of municipalities given to municipalities is not only limited to their services has become a central subject of debate in many studies and discussions.</p> <p>It is known that municipalities in Turkey are not financially satisfied in Turkey. The study deals mainly with the revenue items of municipalities, whether a political attitude has been adopted by the central administration in the distribution of local revenues, and the fact that, in the fair distribution of local revenues the role of political concerns and political actors will harm financial autonomy.</p> <p>Within the framework of revenues, Çankaya municipality's revenue items over a period of five years have been examined and analysed in minute detail. The study also emphasizes the importance of local administrations by comparing local taxes and shares obtained from the central administration and the changes that occurred in terms of revenue problems of Çankaya Municipality.</p>	
Keywords: Autonomy, Financial Autonomy, Local Tax, Authority Of Taxation, Authority Of Tax Collection.	

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı Belediyelerin mali yapıları içerisinde yerel gelirlerin belediye bütçesinde ne derece bir öneme sahip olduğunu kavramak ve yerel yönetimlerin topladığı vergilerin belediyelerin hizmetleri yerine getirirken karşılaştığı finansman sorununda ne denli bir öneme sahip olduğunu özerklik tartışmaları çerçevesinde görebilmektir.

Çalışmanın Önemi

Son dönemlerde gerek yurtiçi, gerek yurtdışında yerel yönetimlerinin sorunlarının başında mali problemler gelmektedir. Yerel yönetimler kaynak aktarımında merkezi idarelerin biraz daha cömert davranması gerekliliği yıllardır vurgulanmaktadır. Yerel ihtiyaçları karşılamada belediyelere atfedilen değerin aynı derece ve önemde kaynak ile takviye edilmemesi mali problemlerin başında gelmektedir. Belediyelere öznel vergi koyma yetkisi verilmesi, alt ve üst sınırlar içerisinde oranlarını kendilerinin belirleyecekleri vergi gelirlerinin olması gerekliliği vurgulanmaktadır. Çalışmamızda belediyelerin mali yapısı çerçevesinde belediyelerin öz gelirleri incelenmiş ve örnek olarak aldığımız Çankaya Belediyesi'nin gelirleri içerisinde yerel vergilerin oranlarını analiz ederek belediyelerin gelirlerinin ne kadarının merkezi idareden transfer ne kadarının da kendi topladıkları yerel vergilerden oluştuğu belirlenmiştir. Çalışma ile belediyelerin gelirleri içerisinde yerel vergilerin önemi, kaynak ihtiyacının saptanması ve merkezi idare yardımlarından faydalanmada kazanımların hakça paylaşımının önceliği vurgulanmıştır.

Çalışmanın Konusu

Çalışmanın konusu belediyelerin mali yapısının analiz edilmesi ve belediyelerin topladıkları yerel karakterli vergilerin içeriğinden bahsedilerek temel bir yerel özerk gelirler profili oluşturmasıdır. Bu bağlamda çalışmada yerel vergilerin tanımı, önemi, özelliği vb. yönleri anlatılmıştır. Son bölümde belediyelerin gelirleri ve problemleri yerel vergi ve merkezi idareden alınan yardımlarda siyasal kaygılar bağlamında Çankaya Belediyesi örnek alınarak incelenmiştir.

Çalışmada örnek belediye olarak Çankaya Belediyesi seçilmesinin gerekçelerinden bazıları şunlardır: Merkezi yönetimin yönetici sınıfın mekânsal dağılımı olarak önemli ölçüde yoğunlaştığı bir yer olması, Ankara özelinde merkezi hükümet ile siyaseten farklı bir görüşe sahip olması, Ankara sınırları içerisinde nüfusun, iş merkezlerinin ve sosyal hayatın yoğunlaştığı bir yer olması ve devletin yönetildiği merkezde merkezi bir yerel yönetim olmasıdır.

Çalışmanın Kapsamı

Tezin kapsamı kanunlarda belediye ile ilgili hükümler ışığında bir değerlendirme yapmak ve uygulamada hangi vergilerin toplandığı ve hangilerinin belediye bütçesi açısından önemli olduğu incelenerek çizilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin mali yapılarına kısaca değinilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde Mali Tevzin, Mali Özerklik ile Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı kapsamında belediyelere ilişkin hükümlere değinilmiştir. Ayrıca belediyelerin kanunlarda sahip kılındığı gelir kaynakları incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde belediyelere kaynak olarak bırakılan gelirlerin örnek olarak seçilen Çankaya Belediyesi gelirlerinde önemi ve Çankaya Belediyesinin mali profilinin görünümü çizilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada literatür taraması ve mülakat görüşmeleri yapılmıştır. Çankaya Belediyesi'nin kesin mizanları incelenip sayısal veriler ışığında bir veri elde edilmiştir.

BÖLÜM 1: BELEDİYELERİN VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN MALİ YAPISI

1.1. Belediyelerin ve Büyükşehir Belediyelerinin Mali Yapısı

Yerel yönetimler sorumlu oldukları belde halkına sunmak durumunda oldukları hizmetler itibariyle dikkate alındıklarında, bazı hizmetler karşılığı ücret almış olsalar da, asıl olarak kar amaçsız kuruluşlar şeklinde karşımıza çıkmaktadır (www.idari.cu.edu.tr).

Dünyada belediyeciliğin ana sorunlarının başında belediyelerin mali sorunları ön plana çıkmaktadır. Günümüzde belediyelerin hizmet yelpazesinin hızla gelişmesine karşın, gelir ve gider dengesi bu durum ile paralel bir gelişme gösterememiştir. Hemen hemen dünyanın birçok ülkesinde sayıları ve nüfusları kaç olursa olsun belediyelerin en çok talep ettikleri öz kaynaklarını oluşturabilme yetkisidir.

1.1.1. Belediyelerin Öz Gelirleri

Belediyelerin mali yapısını incelediğimizde sadece kanunsal olarak gelirlerinin, giderlerin ne olduğunu yazmak, bütçe sürecini ve işleyişini açıklamak ya da borçlanmanın nasıl yapıldığının, hangi kaynaklardan yapıldığının açıklanması yerine bu gelir türlerinin yerel yönetimlerin özüne ve bir başka açıdan bu gelirlerin özüne uyumluluğunu da incelememiz gerekmektedir. Belediyelerin topladığı gelirlerden herhangi birisi tamamen belediyenin tasarrufuna bırakılsa durum ne olacak? Ya da belediyelere has bir vergi türü mü veya da türleri mi oluşturulmalı, yoksa mevcut vergi, resim ve harçlar yeniden gözden mi geçirilmeli? Belediyelerin mali yapısı çerçevesinde ileriki bölümde yerel vergiler tek tek el alınarak yerel vergilerin belediyeler için önemine değinilecektir.

Belediyelerin gelir kaynakları genel bütçe vergi gelirlerinden alınan paylar, öz gelirler ve denkleştirme ödeneği olarak üç grupta toplayabiliriz(Eryılmaz, 2009:159).

Belediyenin öz gelirleri 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu kanuna göre belediyenin öz gelirleri vergi, harç ve harcamalara katılma paylarından oluşur. Belediyelerin vergileri 2464' e göre ilan ve reklam vergisi, eğlence vergisi, haberleşme vergisi, elektrik ve havagazı tüketim vergisi, yangın sigortası vergisi, emlak

vergisini ile çevre temizlik vergisinden oluşur. Bu gelir kaynakları içinde en önemli kalemi oluşturan emlak vergisi 1971 tarihine kadar İl Özel İdareleri tarafından toplanmış, 1971 yılında merkezi yönetime devredilmiş ve bu durum on yıl kadar sürmüştür. 1981 yılına kadar devam eden bu süre içerisinde merkezi idarece emlak vergisi hâsılatından belediyelere % 45, İl Özel İdarelerine % 35 pay verilmiştir. 1981 yılında emlak vergisi tamamen merkezi bir vergiye dönüştürülmüş ve mahalli idarelere pay verilmemiştir. 1985 yılında 3239 sayılı Kanunla Emlak Vergisi Kanununda yapılan değişiklikle emlak vergisinin tarh ve tahakkuku belediyelere bırakılmıştır(Öner, 2006:200). Emlak vergisi Türkiye’de belediyelerin en önemli gelir kaynaklarında birisidir. ABD’ de de durum Türkiye’den biraz daha farklıdır. ABD’de de emlak vergisinin yerel yönetimlerin gelirleri içindeki payı % 75’e yakındır(Bülbül, 2001:69).

Belediyelerin topladıkları harçlar ise, işgal harcı, tatil günleri çalışma ruhsatı harcı, kaynak suları harcı, tellallık harcı, hayvan kesimi, muayene ve denetleme harcı, ölçü ve tartı aletleri muayene harcı, bina inşaat harcı, kayıt ve suret harcı, işyeri açma izni harcı, muayene, ruhsat ve rapor harcı, sağlık belgesi harcı ile imar ile ilgili harçlardır.

Belediyelerin öz gelirlerinden bir diğeri ise harcamalara katılma paylarıdır. Bunlar; yol, kanalizasyon ve su tesislerinden harcamalara katılma payı olarak alınmaktadır.

1.1.2. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

5393 sayılı belediye kanununda belediyelere genel bütçe vergi gelirinden pay ayrılması düzenlenmiştir.

1981 yılında çıkarılan 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun ile yerel yönetimlere merkezi yönetim gelirlerinden pay verilmesi esasını getirilmiştir. 2380 sayılı Kanunla yerel yönetimlerin bazı devlet vergilerinden değişik oranlarda aldıkları paylar kaldırılarak genel bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamı üzerinden belli bir oranda “nüfus” esasına göre pay verilmesi hükme bağlanmıştır. 2380’e göre bu paylar, gelir saymanları tarafından aylık olarak hesaplanıp tahsil edilen ayı takip eden ay sonuna kadar İçişleri Bakanlığı emrinde ayrı ayrı hesaplara kaydolunmak üzere İller Bankası’na yatırılmaktadır(Öner, 2006:204-205).

Genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere pay verilmesi noktasında nüfus miktarı 1989 yılına kadar temel kriter olarak benimsenmişti. Nüfus kriteri objektif bir kriter olmakla birlikte yerel yönetim birimlerini tembelliğe iten ve böylece onların öz gelirlerimizi nasıl geliştirebiliriz veya artırabiliriz anlayışına yönelmelerine engel olan bir kriterdir(<http://www.demud.org.tr>).

Türkiye’ de 1981’ den bu yana belediyelere yapılan yardımlar yerel harcama farklılıklarını dikkate almadan sadece nüfus esasına göre yapılmaktadır(Sağbaşı, <http://portal1.sgb.gov.tr>). Fakat 1989 tarihinden sonra Bütçe Kanunlarına konulan hükümlerle payların verilmesi, hesaplanması ve dağıtımına ilişkin esaslar yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenleme ile payların dağıtımı belediyelerin; nüfusları, kalkınmışlık dereceleri, mali kaynakları ve turistik durumları göz önünde bulundurularak İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Bayındırlık ve İskan Bakanlıklarının birlikte tespit edecekleri ve Başbakanlıkça uygun görülecek esas ve usuller çerçevesinde yapılması öngörülmüştür(Öner, 2006:205).

Belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından verilen paylar 02.07.2008 tarih ve 5779 sayılı kanunla yeniden düzenlenmiştir. Bu kanuna göre belediyelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden pay verilir. Pay, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından, vergi iadeleri düşüldükten sonra kalan net tutar üzerinden hesaplanır.

Genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının; yüzde 2,85’i büyükşehir dışındaki belediyelere, yüzde 2,50’si büyükşehir ilçe belediyelerine ve yüzde 1,15’i il özel idarelerine ayrılır.

Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının yüzde 5’i ile genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden büyükşehir ilçe belediyelerine ayrılan payların yüzde 30’u büyükşehir belediye payı olarak ayrılır.

Genel bütçe vergi gelirlerinden belediye ve il özel idarelerine ayrılan payların dağıtımına esas belediye ve il nüfusları, her yılın ocak ayından geçerli olmak üzere İçişleri Bakanlığı tarafından, Türkiye İstatistik Kurumundan alınmak suretiyle, İller Bankası ve Maliye Bakanlığına bildirilir. Belde, köy, mahalle veya bunların bazı

kısımlarının bir belediyeye katılması veya birleşmesi halinde bu belediyelerin payı, katılma veya birleşmenin fiilen gerçekleştiği tarihi takip eden Ocak ayının birinci gününden itibaren yeni nüfuslarına göre hesaplanır.

Paylar, Maliye Bakanlığı tarafından aylık olarak hesaplanır. Maliye Bakanlığı büyükşehir belediye paylarını bu belediyelere doğrudan, diğer belediyelerin paylarını ise ilgili idarelere aktarılmak üzere tahsil edilen ayı takip eden ayın sonuna kadar İller Bankasına aktarır. İller Bankası, payları müteakip ayın en geç onuncu günü mesai saati sonuna kadar ilgili idarelere gönderir.

Belediye paylarını, Kanunda belirtilen süreler içinde ilgili idarelerin hesaplarına yatırmayan sorumlular hakkında beş maaş tutarı kadar aylıktan kesme cezası uygulanır.

Belediye payının; yüzde 80'lik kısmı belediyelerin nüfusuna ve yüzde 20'lik kısmı gelişmişlik endeksine göre İller Bankası tarafından belediyelere dağıtılır.

Gelişmişlik endeksine göre dağıtılacak miktar için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından tespit edilen en son veriler esas alınır. Bu endeksin kullanımında, ilçeler gelişmişlik katsayılarına göre en az gelişmiş ilçeden en çok gelişmiş ilçeye doğru ve eşit sayıda ilçeyi içeren beş gruba ayrılır. Eşitliği bozan ilçe son gruba ilave edilir. Belde belediyelerine bağlı buldukları ilçenin endeks değeri uygulanır. Birinci fıkraya göre belirlenen miktarın yüzde 23'ü birinci gruba, yüzde 21'i ikinci gruba, yüzde 20'si üçüncü gruba, yüzde 19'u dördüncü gruba ve yüzde 17'si beşinci gruba tahsis edilir. Bu tahsisat, her grup içinde, gruba giren belediyelerin nüfuslarına göre dağıtılır.

Gelişmişlik endeksi hesaplamalarında kullanılan değişkenler, sekiz başlık altında toplanabilir. Bunlar(Dinçer ve diğ., 2003:23-26)

Demografik Göstergeler

Demografik göstergeler nüfusun; sayısal yönü, büyüme hızı ve mekansal dağılımı gibi unsurları içermektedir. Demografi ile ilgili gelişmişlik unsurlarını açıklamak için; toplam nüfus, şehirleşme oranı, yıllık ortalama nüfus artış hızı, nüfus yoğunluğu, doğurganlık hızı ve ortalama hane halkı büyüklüğü değişkenleri kullanılmıştır.

İstihdam Göstergeleri

İstihdam göstergelerini oluşturan değişkenler, illerde; tarım, sanayi, ticaret ve mali kurumlar işkollarında çalışan nüfus ile ücretli çalışanlar, ücretli kadın çalışanlar ve işverenlerin, toplam istihdam içindeki yüzde paylarını ifade etmektedir. İstihdamın sektörel dağılımı, temel ekonomik faaliyetlerinin yapısını göstermesi bakımından önemli bir göstergedir.

Eğitim Göstergeleri

Eğitim göstergeleri; okur-yazar nüfus oranı, okur-yazar kadın nüfus oranı, üniversite bitirenlerin oranı ile ilköğretim, liseler ile mesleki ve teknik liselerde okullaşma oranları olmak üzere, sosyo-kültürel gelişmişlik düzeyini yansıtabilen nicel değişkenler tarafından oluşturulmuştur.

Neden-sonuç ilişkisi bakımından, ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyi ile toplumu oluşturan fertlerin genel eğitim seviyesi arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanmasında en önemli araçlardan biri, gerekli sayıda ve nitelikte insan gücü yetiştirilmesi olmaktadır.

Sağlık Göstergeleri

Sağlık göstergeleri, kişi başına düşen hekim, diş hekimi, eczane ve hastane yatak sayısı ile bebek ölüm oranı değişkenlerinden oluşmaktadır. Bireylerin yaşamlarını sağlıklı sürdürebilmeleri bakımından, sağlık hizmetleri arzı ve bu hizmetlerden yararlanma potansiyeli, sosyal gelişme düzeyini yansıtan unsurlar arasında bulunmaktadır. Ayrıca, eğitilmiş işgücü olarak da nitelendirilebilecek sağlık personelinin gelişmiş yöreler doğrultusundaki tercihi, sosyo-ekonomik gelişme düzeyiyle doğrudan ilişkilidir.

Bebek ölüm oranı ise, sağlık hizmetlerinin yaygınlığı, eğitim ve kültür düzeyinin yüksekliği, ekonomik olanakların artması gibi çeşitli sosyo-ekonomik unsurlarla yakından ilgilidir. Bebek ölüm oranı değişkeni, sosyo-ekonomik gelişmeyle birlikte düştüğü için, gelişmeyle zıt yönde bir bağlantı yapısına sahiptir.

Sanayi Göstergeleri

Sanayi sektörünün gelişimi tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişin temel bir göstergesidir. Sanayi sektöründeki gelişmeler toplumun sosyo-kültürel yapısını ve ekonomik sistemi bir bütün olarak etkilemektedir(Dinçer ve Özaslan, 2004: 30).

Tarım Göstergeleri

Ülkemizde çalışan kesimin yaklaşık yarısının gelirini tarım sektöründen elde ettiği dikkate alınırsa, ilçelerdeki tarımsal gelişmeyi ve üretim düzeyini belirten göstergelerin bilinmesi önemlidir. Bu nedenle, ilçenin coğrafi yapısı, iklim özellikleri, pazarlara yakınlığı, üretimde modernizasyon gibi özellikleri yansıtan bitkisel, hayvansal ürünler ve canlı hayvan üretimi değerlerini kapsayan tarımsal üretim değeri gösterge olarak dikkate alınmıştır(Dinçer ve Özaslan, 2004: 31).

Mali Göstergeler

İlçelerdeki gelir seviyesi ve sermaye birikiminin ortaya konması için yerleşimlerdeki banka şubesi sayısı ve gelir, gider ve vergi tutarları mali değişkenler olarak kullanılmıştır.

Bankalar, gelirin kullanılması ve saklanması ile borçlandırılmalarda yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bu nedenle sermaye birikimini ortaya koymak üzere kullanılan banka şube sayısı değişkeni kamu ve özel sektöre ait ticari bankaların sayısını içermektedir.

Kişisel ve kurumsal gelir düzeyini yansıtan göstergelerden fert başına genel bütçe gelirleri, fert başına genel bütçe giderleri, genel bütçe gelirlerinin giderlere oranı, fert başına gelir vergisi, fert başına kurumlar vergisi, gelir ve kurumlar vergisinin Türkiye içindeki payı dikkate alınmıştır(Dinçer ve Özaslan, 2004: 31).

Diğer Refah Göstergeleri

Gelir ve refah düzeyinde sağlanan gelişmeler, çağdaş hizmet ve araçlardan yararlanma olanakları ile kitle iletişim ve iletişim araçlarından faydalanma oranını da arttırmaktadır.

İlçelerdeki yaşam kalitesini etkileyen temel etmenlerden biri olan içme suyunun varlığı, borulu su tesisatı bulunan konut oranı ile ortaya konmaktadır. Bu gösterge nüfusun

çağdaş hizmet ve olanaklardan yararlanma ve altyapı donanım düzeyini gösteren değişkenler kapsamında yer almaktadır(Dinçer ve Özaslan, 2004: 31).

Gelişmişlik endeksinin en önemli bileşenlerinden birisi GSYİH' dır. İl bazında GSYİH TÜİK tarafından henüz açıklanmadığından bu yıl resmi olarak açıklanmış gelişmişlik endeksi bulunmamaktadır.

Büyükşehir ilçe belediyeleri payı, nüfus esasına göre dağıtılır. Hesaplanan tutardan yüzde 30'luk büyükşehir belediyesi payı ayrıldıktan sonra kalan miktar büyükşehir ilçe belediyelerinin hesabına İller Bankası tarafından aktarılır.

Büyükşehir belediye payının; yüzde 70'i doğrudan ilgili büyükşehir belediyesi hesabına aktarılır. Kalan yüzde 30'luk kısmı ise büyükşehir belediyeleri arasında nüfus esasına göre dağıtılır.

Büyükşehir belediye paylarındaki artış, bir önceki yılın aynı ayında tahakkuk eden tutarların yüzde 20'sinden fazla olamaz. Fazla olan tutarlar, artış oranı yüzde 20'den az olan büyükşehir belediyelerine bu oranı aşmamak üzere, nüfus esasına göre dağıtılır. Bakanlar Kurulu bu oranı bir katına kadar artırmaya veya kanuni haddine indirmeye yetkilidir.

Belediyelere genel bütçe vergi gelirlerinden verilen paylar bazen aynı yıl içerisinde gerçekleştirilen düzenlemeler ile bazen de farklı yıllardaki düzenlemelerle değiştirilmiştir. Aşağıdaki tabloda belediyelere, büyükşehir belediyelerine ve il özel idarelerine verilen pay oranlarındaki değişim gösterilmektedir.

Tablo 1: Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Mahalli İdarelere Verilen Pay Oranları

GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİNDEN MAHALLİ İDARELERE VERİLEN PAY ORANLARI (1985 - 2010)				
YILLAR	BELEDİYELERE	İL ÖZEL İDARELERİNE	TOPLAM	BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNE
1985	%8.15	% 1.15	%9.30	%5
1986	%8.55	% 1.20	%9.75	%5
1987	%8.55	% 1.20	%9.75	%5
1988	%8.55	% 1.20	%9.75	%5
1989	%8.55	% 1.20	%9.75	%5
1990	%8.55	% 1.20	%9.75	%5

Tablo 1'in devamı

1991	%8.55	%1.20	%9.75	%5
1992	%8.55	%1.20	%9.75	%5
1993	%8.55	%1.20	%9.75	%5
1994	%8.55	%1.20	%9.75	%5
1995	%8.55	%1.20	%9.75	%5
1995	%9.25	%1.70	%10.95	%5
1996	%8.55	%1.20	%9.75	%5
1996	%9.25	%1.70	%10.95	%5
1997	%9.25	%1.70	%10.95	%5
1998	%9.25	%1.70	%10.95	%5
1999	%9.25	%1.70	%10.95	%5
2000	%9.25	%1.70	%10.95	%5
2001	%9.25	%1.70	%10.95	%5
2002	%6.00	%1.12	%7.12	%4.1
2003	%5.00	%1.12	%6.12	%3.5
2004	%6.00	%1.12	%7.12	%4.1
2005	%6.00	%1.12	%7.12	%5
2006	%6.00	%1.12	%7.12	%5
2007	%6.00	%1.12	%7.12	%5
2008	%6.00	%1.12	%7.12	%5
2008	%5.35	%1.15	%6.50	%5
2009	%5.35	%1.15	%6.50	%5
2010	%5.35	%1.15	%6.50	%5

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı,(<http://www.gib.gov.tr>)

2.2.1981 Tarih Ve 2380 Sayılı "Belediyelere Ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun" un 4.12.1985 Tarih Ve 3239 Sayılı Kanunla Değişik birinci maddesi uyarınca 1987 yılından itibaren uygulanacak oran belediyeler için %9,25, il özel idareleri için %1,70 ve toplam %10,95 olmakla birlikte, bu yıl bütçe kanununa konulan hükümlerle 1986 yılında geçerli oranlar uygulanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin, 17.6.1995 tarihli Resmi Gazetede Yayınlanan Ve Esas Sayısı 1995/2, Karar Sayısı 1995/1 olan yürürlüğü durdurma kararına istinaden bu tarihten itibaren yıl sonuna kadar kanuni oranlar uygulanmıştır.

Anayasa Mahkemesinin, 19.7.1996 Tarihli Resmi Gazetede Yayınlanan Ve Esas Sayısı 1996/23, Karar Sayısı 1996/5-1 olan yürürlüğü durdurma kararına istinaden bu tarihten itibaren yılsonuna kadar kanuni oranlar uygulanmıştır.

2.2.1981 tarih ve 2380 sayılı "Belediyelere Ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkındaki Kanun" un 21.2.2001 tarih ve 4629 sayılı kanunla, değişik 1'inci maddesi uyarınca bu oranlar belediyeler için % 6, il özel idareleri için %1,12 olarak uygulanmaktadır.

27.6.1984 tarih ve 3030 sayılı kanun' un 8.1.2002 tarih ve 4736 sayılı kanunla değişik 18'inci maddesinin (b) fıkrasında % 3 olarak yer alan ve 27.4.1985 tarih ve 85/9382 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca % 5 olarak uygulanan büyükşehir belediyelerine verilecek pay oranı, 29.1.2002 tarih ve 2002/3548 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca 2002 yılında % 4,1 olarak uygulanmıştır. Ancak Adapazarı Büyükşehir belediye payı 2002-2005 yılları arasında % 5 olarak uygulanmıştır.

2003 yılı bütçe kanunu ile şubat ayı gelirlerinin dağıtımından başlamak üzere, 2380 ve 3030 sayılı kanunlarla genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere ve büyükşehir belediyelerine verilmekte olan payların oranları sırasıyla % 6'dan % 5'e ve % 4,1'den % 3,5'e (Adapazarı Büyükşehir Belediye payı % 4.5) indirilmiştir. Anayasa Mahkemesinin 2003/41 esas sayılı kararıyla bu uygulamanın yürürlüğü durdurulmakla birlikte, 31 Temmuz 2003 tarih ve 4969 sayılı kanunla yalnızca 2003 mali yılı için indirimli oranların uygulanmasına devam edilmiştir.

2008, 2009 ve 2010 yılındaki 5.35'lik oran 2008 yılının ağustos ayından itibaren uygulanan orandır.

1.1.3. Denkleştirme Ödeneği

Belediyelerin gelir kaynaklarından bir diğeri 5779 sayılı Kanun ile getirilen denkleştirme ödeneğidir. Buna göre kesinleşmiş en son genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamının binde biri Maliye Bakanlığı bütçesine belediyeler denkleştirme ödeneği olarak konulur. Maliye Bakanlığı, bu ödeneği, mart ve temmuz aylarında iki eşit taksit halinde dağıtılmak üzere, İller Bankası hesabına aktarır. Bu ödeneğin yüzde 60'ı, nüfusu 5.000'e kadar olan belediyelere, yüzde 40'ı ise nüfusu 5.001 - 9.999 arasında olan belediyelere eşit şekilde dağıtılır. Böylece nüfusu on binin altındaki belediyelere yönelik olarak yeni bir mali denkleştirme sistemi getirilmiştir(Eryılmaz, 2009: 160).

Ayrıca kanunda belediyelerin mali düzenine ilişkin bir çizgi çizilmiştir. Buna göre kanunda ayrılması öngörülen paylar ile ödenek dışında, mahalli idarelere yardım amacıyla, bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşların bütçelerine pay, fon veya özel hesap gibi adlarla başka bir ödenek konulamaz.

Gelişmişlik endeksinde, Devlet Planlama Teşkilatınca tespit edilen en son endeks esas alınacak. Bu endeksin kullanımında, iller gelişmişlik katsayılarına göre en az gelişmiş ilden en çok gelişmiş ile doğru ve eşit sayıda ili içeren 5 gruba ayrılacak. İllerin eşit sayıda 5 gruba ayrılmasında eşitliği bozan il, son gruba eklenecek. Bu gruplandırma çerçevesinde gelişmişlik endeksine göre dağıtılacak miktarın yüzde 23'ü 1. gruba, yüzde 21'i 2. gruba, yüzde 20'si 3. gruba, yüzde 19'u 4. gruba ve yüzde 17'si 5. gruba tahsis edilecek. Bu tahsisat, her grup içinde, gruba giren illerin nüfuslarına göre dağıtılacak.

Denkleştirme ödeneğinin yüzde 30'u Maliye Bakanlığınca, İller Bankasının yükümlülüğü altında bulunan harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, deniz deşarjı, proje ve yapım işlerinin finansmanında kullanılmak üzere iki eşit taksit halinde, 5 yılı geçmemek üzere İller Bankasına aktarılacak.

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belediyeler görev ve hizmetlerinin gerektirdiği giderleri karşılamak amacıyla borçlanma yapabilir ve tahvil ihraç edebilir. Ayrıca belediyelere arsa ve konut üretimi ve şirket kurma ile ilgili de yetki verilmiştir.

1.1.4. Olağanüstü Gelirler

Belediyelerin kendilerine verilen görevleri, kendi kaynakları ile karşılayamamaları ve merkezi idarenin görev-kaynak dengesini sağlayamaması belediyelerin olağanüstü kaynak arama çabalarını doğurmuştur. Belediyeler harcamalarının finansmanını karşılamada borçlanma, taşınır ve taşınmazlardan elde edilen gelirler, faiz ve ceza gelirleri ile bağlılardır.

1.1.4.1. Borçlanma

Borçlanma; gelirlerin, yapılması gereken giderleri karşılayamaması üzerine başvuru olan bir finansman sağlama yöntemidir. Borçlanma genel olarak uzun vadeli, büyük çaplı projeler için, beklenmedik giderler için yapılmalıdır.

Borçlanma, belediyelerin bir mali yıl içerisindeki giderlerinin o yıl içerisindeki olağan kamu gelirleri ile karşılayamaması sonucunda açık vermesi pek "arzu edilmeyen" bir durum olarak kabul edilse de, gerek Türkiye'de gerekse diğer gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde artık olağan sayılmaktadır. Modern devlet anlayışı içerisinde bu durum olağandır. Gereksinimler sürekli artmakta, özellikle demokratik parlamenter ülkelerde

seçimle iş başına gelen hükümetler toplumun arzu ve isteklerini yerine getirmede daha duyarlı davranmaktadır. Hükümetler bir yandan ülkenin kalkınması için gerekli yatırımları yaparken, diğer yandan sosyal harcamalara ağırlık vermektedir.

Türkiye’de borçlanma olağanüstü bir gelir olarak kabul edilse de uygulamada pek olağanüstülük bir vasfı bulunmamaktadır. Belediyelerin gelirlerindeki yetersizlik, harcamalarda savurganlık ve disiplinsizlik belediyelerin borçlanma gereksinimini sürekli arttırmaktadır.

Borçlanma belediyelerin diğer vergi gelirlerinden birkaç noktada farklılık göstermektedir. Öncelikle bugün alınan borç, gelecekte faizi ile birlikte ödenecektir. Gelecekte faizi ile birlikte ödenecek borç ise o gün için ödenen ya da ödenmesi gereken vergi vb. gelirlerden karşılanacaktır. Borçlanma bu yönüyle vadesi gelmemiş alacakları belirli bir kanala bağlamaktan ibarettir. Bu yönüyle borçlanmaya geciktirilmiş vergi geliri(Çınar ve Güler, 2004:135)de denilmektedir.

Borçlanmayı diğer gelirlerden ayıran bir başka özelliği ise süreklilik arz etmemesidir. Toplanan gelirlerin bir yıl içerisinde yürütülen faaliyetten, alınan izinden ve yararlanan hizmetten vb. sonra belirli dönem ve taksitlerle ödenmesi olağan gelirlerin süreklilik özelliğini göstermektedir. Borçlanma ise kaynak ihtiyacının elde bulunan ile karşılanamaması sonucu ortaya çıkmaktadır.

Borçlanmanın altında yatan temel neden gelirlerin giderleri karşılayamaması değildir. Uygulamada her ne kadar gelirlerin eksikliğinden yakınılsa da gerçekte borçlanmanın temel nedeni aslında belediyenin kendine özgülünen kaynakların bir veya birkaç projeye yatırılması halinde bütçenin sıkıntıya girmesini engellemektir. Bunu şöyle bir örnekle açıklayabiliriz: Sabit geliri 2200 TL olan bir aile, çocuğunun eğitim ihtiyacı için bilgisayar talep etmektedir. Fakat bilgisayarı alacakları ayki gelirleri 2200 TL’dir. Bu aile için alternatif yöntemlerden birisi gelecekteki aylıklarına güvenip kredi kartı vs. araçlar kullanarak taksit yaptırmaktır. Bu durumda gelecekte elde edilmesi umulan gelirler bir kaynağa bağlanmıştır. Diğer bir alternatif ise giderin bir kısmını bu ayki gelirden karşılamak, diğer bir kısmını ise başka birisinden borç olarak karşılamaktır. Bu durumda da yine gelecekte elde edilmesi umulan gelir bugünden harcanmıştır. İşte borçlanmanın altında yatan sebeplerden en önemlisi bugün elde olan kaynakların bir

proje ya da ihtiyaç için harcanmamasıdır. Bu yüzden borç, olağanüstü olarak alınan fakat olağan gelirlerle ödenen bir finansman kaynağıdır.

Borçlanma tanım olarak olağanüstü bir kaynak olarak bahsedilmekte ise de, uygulamada borçlanmanın sadece yatırım harcamaları için yapılamadığı görülmektedir. Eğer borçlanma olağanüstü bir kaynak ise o halde olağanüstü bir gider için kullanılmalıdır.

Borçlanma gelecek kuşakları da yükümlülük altına koyan finansman yöntemi olduğundan bu yolla elde edilen gelirlerin cari giderler yerine gelecek kuşakların da yararlanacağı tesislerin finansmanı için kullanılması gerekir. Belediyelerin, geçici nitelikteki gelir yetersizliklerini gidermesinden çok, büyük ölçüde sermaye yatırıma ihtiyaç gösteren işlerin finansmanı için borçlanmaları arzu edilir. Ancak günümüzde gelirlerin merkezileşme eğilimi sonucunda belediyeler, yatırım harcamaları dışında, bütçe açıklarını karşılamak üzere de borçlanma yoluna gitmektedirler. Böylece borçlanma cari harcamalara yönelmektedir(Ulusoy ve Akdemir, 2002:77).

Belediyeler, borçlanmalar konusunda sınırsız özgür değildirler. Borçlanma konusunda, merkezi yönetimin önceden izni gerektiği gibi, borçlanılan miktarın yerel gelirlerin belirli bir yüzdesini aşmaması, borçlanmanın yurtiçi piyasalardan yapılması, belediyelerin borçlanma gelirlerini belirli hizmetlerin finansmanında kullanmaları, borç olarak sağlanan kaynakların, vadesi gelen borçların geri ödenmesinde kullanılmamaları gibi sınırlamalar da getirilmektedir(Ulusoy ve Akdemir, 2002:77).

Borçlanma Yetkisi

Belediyelere 5393 sayılı kanuna göre borçlanma yetkisi verilmiştir. Bu kanunun 18. maddesi ile bu yetki belediye meclisine verilmiştir.

Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.

Belediye ve bağılı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile yapabilir.

Borçlanma Nedenleri

Belediyelerin dış borçlanma nedenleri gelir gider dengesizliği, belediyelerin gelirlerini harcamalarına etkin dağıtamamaları(Çetinkaya ve Demirbaş, 2004: 19-20), merkezi yönetimin kaynak yetersizliği, belediye sayısında meydana gelen artış ile GBVGP'nın düşmesi, kamu kredilerinde ve desteklerinde meydana gelen azalma olarak sayılabilir(www.sayistay.gov.tr).

Belediyelerin finansman dengesi, belediyenin belli bir dönem içindeki gelir ve gider dengesini ifade eder. Genellikle giderlerin gelirden fazla olması ve gelirlerin toplanmasındaki gecikmelerden dolayı belediye bütçelerinin açık vermesi söz konusu olmaktadır(Yıldız, 2006: 1). Dolayısıyla da belediyeler dış kaynak arama ihtiyacına girmekte ve borçlanma yoluna gitmektedirler.

Belediyelerin Borçlanma Kaynakları

Belediyelerin borçlanma kaynakları bankacılık sisteminden, sermaye piyasalarından ve uluslararası kuruluşlardan sağlanmaktadır.

Bankacılık Sisteminden Borçlanma

Yerel yönetimler genel olarak bankacılık sistemi ve sermaye piyasası olmak üzere iki kaynaktan borçlanırlar. Bankacılık sisteminden borçlanma, dünyanın çoğu finansal sisteminde ağırlığını korurken; özellikle Batı Avrupa'da ve gelişmekte olan ülkelerde; sermaye piyasasından borçlanma ise, sermaye piyasası gelişmiş, özellikle başta ABD olmak üzere birçok gelişmiş ülkede yerel yönetim borçlanmasında tercih edilen modeldir.

Az gelişmiş ekonomilerde yerel yönetimler, yatırım projelerinin finansmanı için öz gelirlerini veya transfer gelirlerini kullanırlar. Ülke ekonomileri geliştikçe yerel

yönetimler, yatırım projelerinin finansmanı için, öncelikle bankacılık sisteminden, daha sonra ise sermaye piyasasından kaynak temin ederler. Ancak, sadece ekonominin ve finansal piyasaların gelişmişlik seviyesi yerel yönetimlerin borçlanma olanaklarını tek başına etkilemez. Merkezi yönetimin yasal düzenlemeleri, ülkenin üniter veya federal yapıya sahip olmasına da bağlı olarak yerel yönetimlerin ne derece politik güce ve karar alma yetkisine sahip olduğu gibi faktörler de yerel yönetimlerin borçlanma olanaklarını etkilemektedir.

Yerel yönetimler bankacılık sisteminde, uzmanlaşmış yerel yönetim bankaları ile ticari bankalardan borçlanırlar. Yerel yönetim bankaları, merkezi yönetimin sorumluluğunda ve uzmanlık alanı, yerel yönetimlere yatırım projeleri için kaynak sağlama olan ve bununla ilişkili de bir takım hizmetler veren kuruluşlardır. Yerel yönetim bankalarının sermayesi ya merkezi yönetimin gelirleri ile ya da borçlanarak elde ettiği kaynaklardan oluşur ve bu yolla yerel yönetimlere ucuz, düşük faizli kredi sağlar.

Yerel yönetimler bankacılık sisteminde yerel yönetim bankalarının yanı sıra ticari bankalardan da borçlanırlar. Özellikle, yerel yönetim bankacılık geçmişi köklü olmayan ülkelerde yerel yönetimler ticari bankalardan borçlanırlar. Ancak, alınan kredi genellikle kısa vadeli. Bu nedenle, yerel yönetimlere kullandırılan kredilerin oranı ticari bankaların toplam borç verme faaliyeti içinde düşüktür ve daha çok yerel yönetimlerin borçlanması ile ilgili diğer işlemleri yerine getirirler. Bu bağlamda, yatırım projelerinin finansmanında ticari bankalardan borçlanma yerel yönetimler için uygun şartları taşıyan bir kaynak değildir.

Belediyeler İller Bankasından yatırım kredisi ve nakit kredi kullanırlar. Bu belediyeler ödeme plânını bu bankaya sunmak zorundadır. İller Bankası hazırlanan geri ödeme plânını yeterli görmediği belediyenin kredi isteklerini reddeder.

İller bankasının bankacılık işlemleri,

- Bankanın çalışmasının ana amaçlar üzerinde toplanmasına engel olmamak ve kanun ve yönetmeliklerde kendisine verilen bankacılık işlemlerinden elde edilecek gelirler ile plasman planlarında ayrılacak kaynaklar içinde kalmak şartıyla:

- Gerçek ve tüzel kişilerin en çok 91 gün vadeli senetlerini iskonto etmek ve Yönetim Kurulunca belirtilecek karşılıklar üzerine teminat ve kefalet mektupları, avans vermek ve cari hesaplar açmak. Bu işlemlerde bankalardan karşılık aranmayabilir.
- Kendi mensuplarına teminat mukabilinde Bankalar Kanununda tespit edilen miktar kadar kredi açmak.
- Tam karşılıklı veya Bankanın amacına giren işlerle ilgili hususlar için Yönetim Kurulunca belirtilecek karşılıklar üzerine akreditifler açmak,
- Verilen kıymetleri muhafaza etmek, havale ve mahsup işleri yapmak, senet tahsil etmek,
- Gerçek veya tüzel kişiler adına veya hesabına esham ve tahvilat alımı, satımı ve muhafazasıyla, teminat olarak verilen esham ve tahvilat kuponlarının tahsili işleri hariç kuponların tahsili işlerini yapmak,
- Bankanın şubesi veya muhabiri bulunan ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının şubesi veya muhabiri bulunmayan yerlerde ortak idarelerin veznecilik işlerini görmek,
- Ortak idarelerin, Banka kefaletini taşıyan senetlerini iskonto etmek ve senet reeskont ettirmek,

İller bankasının belediyelere sağladığı kredilerin kaynakları şunlardır:

- İl özel idareleri ve belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden verilen paylarda dâhil olmak üzere yıllık gelirleri tahsilatının % 5'i,(Bu gelirlerin hesabında her türlü taşınır ve taşınmaz mallarının satış bedelleri, geri alınan paralar, Devlet tarafından belli işlere sarf edilmek üzere tahsisen yapılan yardımlar, fonlardan yapılan bağış ve yardımlar, her türlü avanslar ve borçlanmalar, giderlere katılma karşılıkları, geçen yıllardan devreden nakit mevcutları, yatırımlar için ayrılan paralardan artan miktarlar, kanunlarda veya tüzüklerde tahsisi mahiyette kullanılacağı belirtilen paralar hariç tutulur.)

- Ayrı ayrı değerlendirilmek üzere, il özel idareleri ve belediyelerin bütçesi içinde yürütülen otobüs, su, havagazı, soğuk hava deposu, mezbaha ve sulama suyu gelirlerinden bu hizmetlere ait vergi ve masraf çıktıktan sonra kalan safi kazancın % 5'i,
- İl özel idareleriyle belediyelere bağlı tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan ve katma bütçeli idare ve kurumların ve birliklerin bağlı buldukları idare bütçelerine intikal etmeyen gelirlerinden masraf ve vergiler çıktıktan sonra kalan safi kazançlarının % 5'i,
- Bankanın yıllık safi kazancından köy idareleri sermaye payı olarak ayrılacak % 30'lara,
- Bütçeden veya diğer herhangi bir yerden yapılacak her türlü yardımlar,
- Belli bir tahsis yeri gösterilmeksizin veya sermayeye katılmak üzere yapılacak bağışlar.

İller Bankası Kanunu Uygulama Yönetmeliği'ne göre belediyelere uzun ve kısa vadeli olarak kredi kullanılmaktadır.

Uzun Vadeli Krediler

Uzun vadeli krediler şu amaçlarla verilir:

- Yatırım programında yer alan her türlü yapım işleri için,
- Yatırım programında yer almayıp, ortak idarelerin ihale yoluyla yapılacak yapım işleri için,
- Yatırım programında yer alıp almadığına bakılmaksızın, ortak idarelerin kendilerince yapılacak ya da ihale yoluyla yaptıracakları işlerle ilgili veya ihtiyaç duydukları her türlü gayri menkul, malzeme, ekipman, araç ve gereç veya hizmet alımları ve kamu hizmetlerinin gerçekleştirilmesini desteklemek için verilir.

Uzun vadeli kredi verilebilmesi için; kapsam ve şekli Banka Yönetim Kurulunca tespit edilen, belediyeler için cari yılda kesinleşmiş meclis kararı gerekir.

Uzun vadeli kredileri vermeye, kredilerin limit ve vadelerini belirlemeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

Ortak idarelere açılacak uzun vadeli kredinin limiti, ortak idarenin yasal payı veya diğer gelirleri dikkate alınarak proje bazında Banka Yönetim Kurulunca belirlenir.

Kredilerin teminatı olarak yasal payı ve diğer gelirlerine ilave olarak, ortak idarelerin kamu hizmetine tahsis edilmemiş bulunan gayrimenkullerinin Bankaya ipotek olarak verilmesi durumunda gayrimenkulün satış kabiliyetinin bulunması şartıyla, kredi limitine söz konusu gayrimenkulün Bankaca belirlenecek değerinin % 30'u oranında Yönetim Kurulunun kararı ile ek limit ilave edilebilir.

Kredi açıldıktan sonra ortak idarelere paylarında veya diğer gelirlerinde meydana gelecek artışlar karşılığında da belirli şartlar dâhilinde ilave kredi verilebilir. Tahsis edilen kredinin, yatırımlar gerçekleştiğinde dilimler halinde kullandırılması esas olmakla beraber gerekmesi durumunda avans ödemesi yapılabilir.

Kredi talebine ilişkin yapılacak değerlendirme sonucunda söz konusu proje tamamen kredilendirilebileceği gibi kısmen de kredilendirilebilir. Krediye konu işin Ortak İdare tarafından ihale edilerek gerçekleştirilmesi halinde, Ortak İdare ihale dokümanlarını incelemek üzere Bankaya sunar ve Bankanın ihale yapılmasında sakınca bulunmadığı yönündeki görüşünü aldıktan sonra ihale aşamasına geçer. Banka, belirtilen görüşü alınmadan ihalesi yapılacak işler için kredi kullandırmama hakkına sahiptir.

Banka krediye konu işin denetiminde yer alır. Denetim hizmetlerinin ne şekilde yapılacağı ve bu hizmetler karşılığında alınacak ücret Banka Yönetim Kurulunca belirlenir.

Yıllık yatırım programına alınan işlerin finansmanı, Banka kaynaklarından kısmen veya tamamen karşılanabileceği gibi, genel bütçe, fon, hibe ya da Bankaca temin edilecek diğer kredi kaynaklarından eş finansman yoluyla da karşılanabilir.

Kısa Vadeli Krediler

Kısa vadeli kredi verilebilmesi için şekil ve kapsamı Banka Yönetim Kurulunca tespit edilen ve belediyeler için cari yılda kesinleşmiş belediye meclis kararı gerekir. Kısa vadeli kredilerde azami vade 12 aydır.

Ortak idarelere açılacak kısa vadeli kredinin limiti, ortak idarenin yasal payı veya diğer gelirleri dikkate alınarak proje bazında Banka Yönetim Kurulunca belirlenir. Kısa vadeli Krediler:

- Ortak idarelere finansman imkânlarına göre Banka kaynağından veya Bankanın diğer finans kurumlarından temin edeceği kaynaklardan Banka Yönetim Kurulu kararıyla;
- Bankanın yıllık yatırım programında olup olmadığına bakılmaksızın ortak idarelerin kendilerince veya ihale yoluyla yaptıracağı işler konusunda çıkacak ek finans ihtiyaçlarının karşılanması, satın alınacak her türlü malzeme, ekipman ve araç-gereç bedelleri, kamu hizmetlerinin karşılanması amacıyla verilir.

Kredilerin teminatı olarak yasal payı ve diğer gelirlerine ilave olarak, ortak idarelerin kamu hizmetine tahsis edilmemiş bulunan gayrimenkullerinin Bankaya ipotek olarak verilmesi durumunda gayrimenkulün satış kabiliyetinin bulunması şartıyla, yukarıda belirtilen kredi limitine söz konusu gayrimenkulün Bankaca belirlenecek değerinin % 30'u oranında Yönetim Kurulunun kararı ile ek limit ilave edilebilir.

Kredi açıldıktan sonra ortak idarelere paylarında veya diğer gelirlerinde meydana gelecek artışlar karşılığında da belli şartlar dâhilinde ilave kredi verilebilir.

Kefillik ve Aracılık İşleri

Ortak idarelerin finansman ihtiyaçlarının, ortak idarelerin bankası olan İller Bankasından karşılamaları esas olmakla birlikte; ortak idarelerin talepleri halinde, yasal paylarından Bankaya olan borçları düştükten sonra, kalan kısım ölçüsünde, yönetmelikte belirtilen limiti geçmemek üzere Banka Yönetim Kurulu Kararı ile kredilere kefil olabilir, teminat mektubu verebilir veya aracılık edebilir.

Bankanın kredilere kefalet ve aracılık işlerini yapabilmesi için, şekil ve kapsamı Banka Yönetim Kurulunca tespit edilen ve belediyeler için cari yılda kesinleşmiş belediye meclis kararı gerekir.

Kredi Faizi ve Komisyon

Ortak idarelere açılacak kredilerin faiz oranlarını, aracılık ve kefaletle alınacak komisyon oranlarını, Bankanın garantörlüğü nedeniyle ödemek zorunda kaldığı ortak idarelere ait kredi borçları için uygulanacak faiz oranını, kredi taksitleri ile komisyon borçlarını zamanında ödemeyen ve gecikmeye sebebiyet veren ortak idarelere uygulanacak gecikme faizlerini belirlemeye Banka Yönetim Kurulu yetkilidir.

Bankaca 12. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında tahsis edilen uzun vadeli krediler için kredi onay tarihinden itibaren başlamak ve süresi Yönetim Kurulunca belirlenmek üzere faiz ödemeli, anapara geri ödemesiz dönem öngörülebilir. Bankaca belirlenen anapara geri ödemesiz sürenin bitimini müteakip anapara ve faizden oluşan kredi taksitleri aylık olarak tahsil edilir.

Bu kredilere ait faizler, yatırıma ait ödemelerin yapıldığı tarih valör¹ alınarak, kalan vadeye yayılmak suretiyle başlamak üzere eşit taksitler halinde tahsil edilir.

Her türlü malzeme, ekipman, araç ve gereç alımları için verilen azami üç yıl vadeli krediler ile kısa vadeli kredilerin anapara ve faizi, eşit taksitler halinde kredinin kullandırıldığı aydan başlamak üzere, aylık olarak tahsil edilmeye başlanır.

Kredilerin vadesi içerisinde tamamen kapatılması esastır. Herhangi bir sebeple tahsil edilemeyen anapara ve faizler cari ay sonunda kapitalize edilerek, müteakip ay içerisinde tahsil edilir.

Banka Yönetim Kurulunca faiz oranlarında değişiklik yapıldığında, kredilere uygulanacak olan yeni kredi faiz oranı daha önce açılmış kredilerin bakiyelerine de uygulanır. Ay içerisinde yapılan faiz oranı değişikliklerinde, önceden açılmış kredilerde değişikliğin yapıldığı aydan başlamak üzere yapılacak aylık tahsilâtlarda yeni faiz oranı

¹Valör: bankacılıkta adet hesaplamasında esas alınan sürenin başlangıç günüdür. Adat, parasal bir değer zaman boyutu eklenmiş ifadesidir. $Adat = (Tutar / 100) \times \text{gün sayısı}$ formülüyle ifade edilir. Adat, her türlü faiz hesaplaması işlemlerinde esas alınan değerdir. Valör tarihi, banka aktiflerine giren, diğer deyişle banka dışından gelen değerler için işlem tarihini izleyen ilk işgünü olarak alınır. Örnek olarak kasadan yatırılan paralar, başka bankalardan gönderilen değerler gibi. Banka içi işlemlerde ise valör tarihi, işlem tarihidir.

uygulanmaya başlanır. Yeni faiz oranı ile kalan kredi borcu yeniden taksitlendirilir ve ortak idarelerin aylık ödeme planları hazırlanarak kendilerine gönderilir.

Diğer kuruluşlardan sağlanan finansmanlarla kullanılan kısa vadeli kredilerin faiz ve diğer masrafları bankanın temin ettiği kredilerin şartlarına (üç, altı ay veya yıllık faiz dönemleri) göre her ay vadelerinde kapitalize edilerek kalan vadeye yayılmak suretiyle tahsil edilir.

Banka, ortak idarelerin kredilerine aracılık ettiğinde, aracılık komisyonu üçer aylık dönemlerin başında peşin olarak tahsil edilir. Ancak peşin tahsilin mümkün olmaması durumunda ortak idareye ödenecek ilk aylık yasal payından kesilmek üzere ortak idare hesabına borç kaydedilir.

Kredi vadesinden önce kapatılırsa tahsil edilen komisyon ödenmez.

Bankanın ortak idareler lehine verdiği kefalet veya kullandığı teminat mektubu kredilerinde, kefaletin verildiği veya teminat mektubunun kullandırıldığı tarihten başlamak üzere, üçer aylık dönemlerin başında komisyonun peşin tahsili esas olmakla birlikte tahakkuk ettirilen komisyonun anında tahsil imkânı bulunmaması halinde ise, ortak idarenin ilk aylık yasal payından kesinti ile tahsil edilir. Tahakkuk tarihi ile tahsil tarihi arasında geçen süre içinde kısa vadeli kredi faiz oranı uygulanarak faiz tahsilatı yapılır.

Komisyonun tahsilinden sonraki üç aylık süre zarfında krediye kefaletin sona ermesi veya teminat mektubunun iade edilmesi durumlarında ise tahsil edilen komisyon iade edilmez.

Ortak idarelere yurt dışından veya yurt içinden diğer finans kuruluşlarından Bankaca veya Hazinece bulunan ya da ortak idarelerin kendi imkânlarıyla buldukları kredilere kefillik veya aracılık edildiğinde; kredilerde uygulanacak faiz ve komisyon kredi anlaşmalarında belirtilen şartlar ve banka yönetim kurulunun aldığı kararlar doğrultusunda belirlenir. Faiz ve komisyon tahsilinde tahakkuk tarihindeki T.C. Merkez Bankası döviz satış kurları esas alınır.

Kredinin vadesinden önce kısmen veya tamamen ortak idarece ödenmesi halinde ise Bankaca alınan komisyon iade edilmez

Kredilerin Karşılığı

Ortak idarelere verilecek krediler ile aracılık veya kefaletin teminatı yasal paylarıdır. Ortak idareler yasal paylarını kredilerin karşılığı olarak gösterirler. Bu idarelerin yasal payları dışında kalan diğer gelirlerinden de karşılık alınabilir.

Banka açacağı kredilere karşılık yasal paylara ilaveten ortak idarelerin kamu hizmetine tahsis edilmemiş olan gayrimenkullerini de teminat olarak alabilir. Teminat olarak alınacak gayrimenkuller karşılığında verilecek kredi, Bankaca gayrimenkulün tespit edilecek değerinin % 30'unu geçemez ve bu gayrimenkuller Banka lehine birinci derece ve sırada ipotek edilir. İpotek olarak alınan gayrimenkullerin ipotek müddeti boyunca Banka adına sigorta ettirilmesi şarttır. İpotek ve sigortaya ait her türlü masraflar ortak idarece karşılanır.

Sadece gayrimenkul ipoteği karşılığında kredi açılmaz.

Bankaca verilen krediye karşılık gösterilen yasal pay ve gelirler Kanunla kaldırılır veya kendiliğinden kalkar ise yasayla düzenlenecek ve her ne nam ve isim altında bunların yerine konulan gelir ve menfaatler aynı hükümlere göre ortak idarelerce karşılık gösterilmiş sayılır.

Ortak idarelere açılacak kredilerin yıllık itfa taksitleri ile karşılıkları, bunların bütçelerini inceleyip onamakla görevli makamlara bildirilir. Bu makamlar, itfa taksitlerini bütçelere koydurmak ve karşılık gösterilmiş olan gelirlerin başka yere harcanmamasını sağlamak ve denetlemekle görevlidir.

Toplanması ve dağıtılması; Devlete, ortak idarelere, sermayeleri Devlete ait veya sermayesinde Devletin veya ortak idarelerin ortaklığı bulunan kurumlara ait olan gelir ve hisselerin krediye karşılık gösterilmesi halinde, karşılığa konu olan borcun tamamı ödeninceye kadar bu gelir ve hisselerin Bankaya yatırılacağı ilgili idare ve kurumlar tarafından Bankaya karşı yüklenilir.

Kredilerin Tahsili ve Ertelenmesi

Belediyelere İller Bankası kaynağından açılan kısa ve uzun vadeli kredilerin vadelerinde taksitler halinde ödenerek kapatılması esastır.

Banka belediyelere aracılık ve kefaleti gereğince finans kurumlarına ödemek zorunda kaldığı kredi taksiti ve diğer masraflar tutarını, ilgili kuruluşa ödemenin yapıldığı aydan başlamak üzere, faizi ile birlikte borçlu idarenin yasal paylarından bir defada keserek, yasal paylardan karşılanamayan taksitler ise müteakip aylarda tahakkuk eden yasal paylardan ve gerektiğinde ise kredi borçlusu idareden talep edilerek tahsil edilir.

Borçlu belediyenin talebi üzerine krediler vadelerinden önce bir defada veya kısmen ödenerek kapatılabilir.

Bankanın kefalet ve aracılık hizmetiyle ilgili tahakkuk ettirdiği komisyon ile kullandırılan kredi ile ilgili masraflar, üçer aylık dönemlerde peşin olarak borçlu belediyenin yasal paylarından kesilerek tahsil edilir. Eğer bir aylık yasal payından tahsil imkânı bulunmuyor ise, borçlu belediyenin yasal paylarından diğer aylarda da kesintiler yapılarak Banka alacağının tamamen tahsili sağlanır.

Uzun vadeli kredi taksitlerinin vadelerinde ödenmemesinin, olağanüstü hallerden ileri geldiğinin ilgili mülki idare amirince onaylanmış ortak idarenin yazılı talebine istinaden Banka Yönetim Kurulunca kabul edilmesi halinde, kredinin anapara taksiti ertelenebilir. Ancak ertelemenin ne kadar süre olacağı söz konusu halin durumuna göre faiz oranları hariç Yönetim Kurulunca belirlenir. (Gündüz, 2008: 52-54)

Sermaye piyasaları

Sermaye piyasası hisse senetleri piyasası, opsiyon borsası, tahvil piyasası gibi bir çok piyasadandır. Yerel yönetimlerin bu piyasada borçlanma ile ilgili yaptığı finansal işlem ise tahvil piyasasında tahvil ihraç ederek borçlanmadır. Bu çerçevede yerel yönetimler, doğrudan kendileri veya bir finansal aracı kuruluş vasıtasıyla ulusal ve uluslararası sermaye piyasalarında tahvil ihraç ederek borçlanabilir ve ihtiyaçları olan kaynağı temin edebilirler.

Belediyelerin tahvil ihraç ederek borçlanmasının gerekçelerini şöyle sıralamak mümkündür:

- Tahvil ihraç ederek borçlanmanın başlıca gerekçesi, tahvil ihracının bankalardan daha uzun vadeli kaynak sağlamasıdır. Uzun vadeli kaynak, bütçenin gelir akışı

ile ilgili risklerini en aza indirger ve giderlerin daha düzenli şekilde yapılmasını sağlar.

- Tahvil ihracı ile bankalardan daha ucuz kaynak sağlanabilir. Örneğin, yabancı para cinsinden faizler yurtiçi faizlerden düşük olduğu durumda yerel yönetimler, döviz kuru riskini de alarak, daha düşük faiz oranıyla yurtdışından borçlanabilirler. Ayrıca, bankalar dönemsel olarak faiz oranlarını değiştirebilirken, tahvil kupon faizinin sabit olduğu durumda tahvil ihracı, bankalardan daha ucuz kaynak sağlar.

Yatırım projelerinin finansmanında bankalardan borçlanma ile tahvil piyasasından borçlanma seçeneklerinin sunduğu avantaj ve dezavantajlar ve bu çerçevede hangi seçeneğin tercih edilmesi gerektiği üzerinde tartışıla gelen bir konudur. Ancak, yerel yönetimlerin sadece tek bir kaynağı en doğru seçenek olarak tercih etmesi anlamlı değildir. Çoğu ülkede yerel yönetimler aynı zamanda hem bankacılık kesiminden hem de tahvil piyasasından kaynak temin etmektedirler. Ayrıca, mevcut finansal sistem içinde bankacılık sistemi ve tahvil piyasası seçeneklerinin mevcudiyeti, rekabet ortamı yaratarak yerel yönetimlerin daha ucuz kaynağa ulaşmalarını sağlayacaktır.

Ülke içinde de yerel yönetimlerin borçlanma kaynakları farklılık göstermektedir. Genellikle, küçük ölçekli yerel yönetimler bir takım kamusal kurumlardan borçlanırken, orta ölçekli yerel yönetimler bankalardan, büyük ölçekli yerel yönetimler ise tahvil piyasalarından borçlanmaktadırlar. Bu açıdan da, yerel yönetimlerin sermaye piyasasından borçlanabilmeleri borç geri ödeme kabiliyetlerini ve kapasitelerinin olduğunu göstermektedir. Genellikle bu özellikleri karşılayan yerel yönetimler daha büyük ölçekli ve mali açıdan güçlü yerel yönetimler iken, daha küçük ölçekli ve mali açıdan zayıf yerel yönetimler ise sermaye piyasasından borçlanarak kaynak temin edemezler.

Tahvil ihracı, yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için yapılır.

6785 sayılı eski İmar Kanunu'nda belediyelerin bono çıkarmalarına ilişkin hükümler bulunmaktadır. Bu kanuna göre geliri elverişli olan belediyeler, Bakanlar Kurulu kararı ile sahip oldukları taşınmaz mallar üzerine doğrudan doğruya bono çıkarıp kamulaştırma bedellerini bu bonolarla ödeme yetkisine sahiptir. Aynı yasanın 55.

Maddesiyle, belediyeler imar ve yol istikamet planlarının uygulanması dolayısıyla kamulaştıracakları yerlerin bedellerini, mal sahiplerinin oluruyla İller Bankası'nca çıkarılacak tahvil veya bonolarla ödeyebilir kılınmışlardır. Yine aynı yasanın 44. maddesiyle de belediyelerin yangın yerleri ve bitişiğindeki boş arsa ve arazilerin kamulaştırmak için bankalardan veya diğer özel kuruluşlardan borç para alma olanağı ile donatılmışlardır. Belediyelerin gerçekleştirecekleri imar çalışmalarını desteklemek amacıyla konulmuş olan bu bende dayanarak geçmiş yıllarda İstanbul ve Ankara belediyeleri tahvil çıkarmışlarsa da uygulama rağbet görememiştir. Bu hükümler uygulama alanı bulunmadığından bugün geçerli olan 3194 sayılı İmar Kanununda yer almamıştır(Çınar ve Güler; 141).

Tahvil ve hisse senedi ihraç yetkisi, belediye meclisine aittir. Belediye meclisi bu yetkisini bütçe kararnameleri ile belediye başkanına devredebilmektedir(Çınar ve Güler; 141).

Tahvil ihracı yoluyla yapılan borçlanmaya karşılık, Hazine ve belediyeden garanti verilmemektedir. Tahvil ihracı yoluyla elde edilen gelirin kullanım biçimi üzerinde tahvilleri satın alanların koyduğu bir sınırlama yoktur(Çınar ve Güler, 2004: 141).

Dış Borçlanma

Belediyelerin dış borçlanma nedenleri(Esen, 1998: 7-8)

- Yurt içi mali piyasalardan borçlanma imkânının az olması
- İller bankasının belediyelerin genel bütçe gelirlerinden alacakları payları oranında kefalet verebilmesi
- Proje kredilerinin makine ve ekipman ithali ile uluslar arası ihale ve benzeri koşullar içermesi nedeni ile bağlı kredi haline gelmesi
- Yerli bankaların kredi faizlerini dış krediden daha yüksek olması

Dış borçlanma, yerel yönetimler bakımından 1980'li yıllarda ortaya çıkan bir durumdur. Çıkarılan Hazine tebliğleri ve Bütçe Kanunlarında dış borçlanmayı sınırlandırma çabaları görünse de bu düzenlemeler dış ve iç borçlanmayı engellememiş tam tersine teşvik edici ve meşrulaştırıcı bir işlev görmüştür(Çınar ve Güler, 2004: 142)

Belediyelerin dış borçlanmaları esasen proje kredileri ve tahvil ihracı yoluyla yapılmaktadır. Proje kredileri, Dünya Bankası ve Avrupa İskân Fonu gibi kuruluşlar tarafından kullanıldığı gibi, uluslararası özel finans kuruluşları tarafından da kullanılmaktadır(Doğanyigit, www.econturk.org/Turkiyeekonomisi/der40m2.pdf.)

Dış borçlanma işlemlerinde başlıca yönetici kurum Hazine Müsteşarlığı'dır. Müsteşarlık, yerel yönetimlere verilecek kredileri, anlaşmalardaki koşullara uygun olarak, geri ödenmesini garanti etmeye ve Türk Parasının Kıymetini Koruma mevzuatına göre transfer garantisi vermeye yetkilidir(Çınar ve Güler, 2004: 141-142).

1984-1993 yılları arasında Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu hakkında 32 sayılı karar ve buna bağlı tebliğ hükümlerine göre belediyeler dâhil tüm gerçek ve tüzel kişilerin, yurtdışına menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını ihraç etmeleri serbest bırakılmıştır. Ancak 9 Ocak 1993 tarihli bir tebliğ ile "kamu kurumu ve kuruluşlarının ve belediyelerin yurtdışından her türlü nakdi kredi sağlanması ve uluslararası sermaye piyasalarından tahvil ve diğer borçlanma aracı ihraç etmesi Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının ön iznine bağlıdır" hükmü getirilmiştir ve serbestliğe sınırlandırma getirilmiştir. Ayrıca tebliğin ikinci maddesine göre 'hazine ve dış ticaret müsteşarlığının ön izni alınmadan sağlanan krediler ile tahvil ve diğer borçlanma aracı ihraçları Borç Kütüğüne kaydedilmez ve bunlara ait anapara faiz ve diğer masrafların transferi yapılmaz'(Çınar ve Güler, 2004: 143).

Yerel yönetimlerin dış kredi kullanmaları ve uluslararası mali piyasalarda tahvil ihraç ederek kaynak sağlamaları, 1993 yılında Hazine Müsteşarlığı'nın ön iznine bağlı tutulduktan sonra, bu düzenleme ilk kez 1998 Bütçe Kanununda yer alarak bu yetki güçlendirilmiştir(Çınar ve Güler, 2004: 143).

Dış borçlanma, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sadece belediyenin yatırım programında yer alan projelerinin finansmanı amacıyla yapılabilir. Dış kaynak gerektiren projelerde Hazine Müsteşarlığının görüşü alınır.

Yerel yönetimlerce kullanılan borçların yapısına baktığımızda, genel olarak yabancı kaynaklı olduğu görülmektedir. Bu borçlanmaların kreditorleri IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlarla ikili anlaşmalar çerçevesinde kredi açan devletlerdir. 80'li

yıllara kadar dış borçların % 90 ve daha fazlası bu iki kuruluş tarafından sağlanmıştır. Bu dönemden sonra ise önceleri kredi tutarı önemsiz olan ticari bankalar vardır. 1990'lı yıllardan sonra ise borçlanmada tahvil ihracı dikkati çekecek seviyelere gelmiştir(Kendirli, 2007: 345).

Taşınır ve Taşınmazlardan Elde Edilen Gelirler

Belediyeler kendilerine ait taşınır ve taşınmazlardan aşağıdaki gelirleri elde etmektedirler:

- Sosyal tesis işletme gelirleri,
- Lojman gelirleri,
- Ecrimisil gelirleri,
- Sosyal tesis kira gelirleri,
- Taşınır satış gelirleri,
- Arsa satış geliri,
- Arazi satış geliri,
- Malların kullanma veya faaliyette bulunma iznine ilişkin gelirler.

Faiz ve Ceza Gelirleri

Belediyelerin bir diğer gelir kaynağı da faaliyetleri, vergileri ve idari işlemlerine ilişkin faiz ve cezalardır. Belediyelerin elde ettikleri bazı faiz ve cezalar şunlardır:

- Vergi resim ve harç gecikme faizleri,
- Mevduat faizleri,
- Takipteki kurum alacakları faizleri,
- İdari para cezaları,
- Zamanında ödenmeyen ücret gelirlerinden alınan gecikme zamları,
- Müteahhitlerden alınacak gecikme cezaları.

1.1.4.2. Belediye Şirketleri

Belediye iktisadi teşebbüsleri; belediyelerin yerel kaynakları en etkin şekilde değerlendirerek, yerel kalkınmaya ve dolayısıyla ulusal kalkınmaya katkıda bulunmaya olanak sağlayan, aynı zamanda yerel hizmetleri daha esnek ve dinamik bir yapı ve süreç çerçevesinde sunmalarına olanak tanıyan alternatif bir yöntem olma niteliği ile öne çıkmaktadır(<http://www.sayistay.gov.tr>).

Bu şirketlerin sermayesinin yarısından fazlası belediyeye ait olmalıdır ve yönetimi belediyenin elinde olmalıdır. Belediyenin görev alanına giren bir konuda faaliyet gösterirler. Belediye bütçesinden bağımsız bir bütçeye sahiptirler. Özel hukuk tüzel kişisidirler.

5393 sayılı Kanuna göre, belediyeler ister bir şirketin kurucu üye sıfatıyla ortağı, isterse kurulmuş bir şirkete sonradan sermaye katılımı suretiyle ortağı olsun, bu ortaklık işlemi gerçekleşmeden önce belediye meclisinin olumlu yönde kararının alınması gerekir.

Meclis kararında; şirketin ne tür bir şirket olduğu, şirketin faaliyet alanı, şirketin ortakları, sermaye miktarı ve belediye hissesi, şirketin belediyeye sağlayacağı faydalar veya benzer hususlar belirtilmelidir.

Belediyenin şirket kurması ve ortak olması için belediye meclisinin olumlu kararını müteakip, devreye 4046 sayılı Kanununun 26. maddesi girmektedir. 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanununun 26. maddesi hükmüne göre, belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunması, Bakanlar Kurulu'nun iznine tabidir.

Belediyelerin şirket kurmak ve ortak olmak için belediye meclisinin olumlu kararını müteakip Bakanlar Kurulundan izin de alması gerekir. Şirket kuruluşu ve ortaklığına ilişkin belediye meclisi kararı ve Bakanlar Kurulu Kararının şirket tescilinden ve ortaklık kurulmasından önce alınması gerekmektedir(<http://www.mihder.org.tr>).

1.1.4.3. Belediyelerin Arsa ve Konut Üretimi

Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel

kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir. Belediye, bu amaçla bütçesinden gerekli parayı ayırmak suretiyle işletme tesis edebilir.

Arsalar hariç üretilen konut ve işyerlerinin satışı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir. O belediye ve mücavir alan sınırları içinde kendisine, eşine veya on sekiz yaşından küçük çocuklarına ait konutu olmayan dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara, sanayi bölgelerinden nakledilecekler ve üyelerinin tamamı bu durumda olan kooperatiflere, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre oluşturulan takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere arsa tahsisi yapılabilir. Durumları Gecekondu Kanununda sayılan şartlara uyan kimselere de arsa ve konut sağlanabilir.

Belediyeler Belediyelerin Arsa, Konut Ve İşyeri Üretimi, Tahsisi, Kiralaması Ve Satışına Dair Genel Yönetmeliğe göre;

Düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediyeler tarafından imarlı ve alt yapı arsalar üretilebilir. Belediyeler tarafından öncelikle dar gelirli için farklı büyüklüklerde sosyal konutlar üretilir. Sosyal konutlar dışında, belediyelerce konut üretilip satılabilir. Bu satışlardan elde edilecek gelirden sosyal konutların finansmanına katkı sağlanabilir.

Arsa temininde, konut ve işyeri yapımında kredi kuruluşları, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak projeler yapılabilir. Ayrıca, ihtiyaç olması halinde değişik büyüklüklerde ve özelliklerde işyerleri üretilebilir.

Arsa, konut ve işyerlerinin üretiminde ihtiyaç duyulacak arsa ve araziler 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre temin edilir. Temin edilen arsa ve arazilerin satış ve tahsisinde önce imar planları tamamlanır.

Konut yapılmak amacıyla arsa tahsis edilecekler ile sosyal konut tahsis edileceklerde şu şartlar aranır:

- Dar gelirli olmak,
- Kendisinin, eşinin veya on sekiz yaşından küçük çocuklarının o belediye sınırı içinde konutu veya konut yapmaya müsait arsası bulunmamak,
- En az bir yıldan beri o belediye sınırları içinde ikamet ediyor olmak,
- Afete maruz kalmış olmak,
- Sanayi bölgelerinden nakledileceklerden olmak,
- 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu uygulamaları kapsamında hak sahibi olup, gecekondu ıslahı ve tasfiyesi sebebiyle açıkta kalacak olmak,

Tahsisten yararlanacakların bu şartlardan ilk üç bentteki şartların üçüne birlikte, ya da 4, 5 ve 6. bentlerinde belirtilen şartlardan herhangi birine üçüncü bentte belirtilen şartla birlikte sahip olmaları gerekir.

Tahsis edilecek arsa miktarından fazla müracaat olması halinde uygulanacak puanlama kriterleri belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Aile nüfusu, dul, engelli, evde yatalak hasta bulunması, çocukların gelir getirici bir işte çalışıp çalışmaması, aile bireylerinin sahip olduğu araç ve diğer varlıklar, gazi, şehit eş ve çocukları ile diğer hususlar puanlama kriterleri olarak dikkate alınır.

Arsa tahsis bedeli kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenecek değerden aşağı olamaz.

Peşinat olarak alınacak tutar arsa bedelinin %20'sinden az olamaz. Peşinat alındıktan sonra kalan borcun aylık taksitler halinde ödenmesi esas olmakla birlikte değişik ödeme planları da uygulanabilir. Ancak toplam ödeme süresi 10 yıldan fazla olamaz. Tapu devri peşinat alındıktan sonra yapılır. Arsa bedelinin peşin ödenmesi halinde %25'e kadar indirim yapılabilir.

Konutların tahsis bedeli, kıymet takdir komisyonunca her türlü giderler dahil edilerek tespit edilecek maliyet bedelinden aşağı olmamak üzere belirlenir.

Peşinat olarak alınacak tutar, konut bedelinin %10'undan az olmamak üzere, konut büyüklüklerine göre belirlenebilir. Ancak toplam ödeme süresi 20 yılı geçemez. Konut

tahsis edilen kişi konutu 5 yıl süreyle başkasına satamaz ve devredemez. Bu husus tapu siciline şerh edilir.

Arsa ve sosyal konut bedeline ilişkin taksit ödemelerinin eksik yapılması veya hiç yapılmaması durumunda 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun gereğince belirlenen oranı geçmemek üzere gecikme faizi alınır.

Taksit ödemesinin toplam 3 ay süre ile yapılmaması durumunda, borcun gecikme faizleriyle birlikte 30 gün içinde ödenmesi, ödenmemesi halinde tahsisin iptal edileceğii ilgiliye yazılı olarak bildirilir. Bildirime rağmen borcun ödenmemesi halinde tahsis iptal edilir.

Arsa, konut ve işyeri tahsisi, kiralama ve satışları belediye encümeni kararı ile yapılır. Belediye encümeni kişilerin dar gelirli kapsamına girip girmediğini belirlemeye, tahsis, kiralama ve satışın yapılıp yapılmamasına, satışlarda teklif edilen fiyatın yeterli olup olmadığına ve ihaleyi sonuçlandırıp sonuçlandırmamaya yetkilidir.

Aile nüfusu, dul, engelli, evde yatalak hasta bulunması, çocukların gelir getirici bir işte çalışıp çalışmaması, aile bireylerinin sahip olduğu araç ve diğeri varlıklar, gazi, şehit eş ve çocukları ile benzer özel durumları olanlara belediye encümeni tarafından kıymet takdir komisyonu tarafından belirlenen miktar üzerinden başkaca şart aranmaksızın arsa ve konut tahsis edilebilir.

Düzenli kentleşmeyi sağlamak üzere belediye tarafından üretilen arsalardan, arsa ve konut tahsis şartlarını taşımayanların satışı 8.9.1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Sosyal konutlar dışındaki konutlar ile işyerlerinin satışı aşağıda belirtilen esaslara göre yapılır:

- **Bedelin tespiti:** Satış bedeli, arsa payları dâhil olmak üzere kıymet takdir komisyonunca belirlenecek maliyet bedeline en az %5 ilave yapılmak suretiyle belediye encümeni tarafından tespit edilir.
- **İlan:** Konut ve işyerlerinin satış şartları, yerleri, büyüklükleri, sayıları, özellikleri, fiyatları, müracaat şekli, son müracaat tarihi ile diğeri hususların ilanı yapılır.

- **Teminat:** Konut ve işyeri satışlarında teminat alınıp alınmayacağı, alınacaksa miktar veya oranı ilanda belirtilir.
- **Satış:** Konut ve işyerleri açık artırma usulüyle satılır. Konut ve işyerleri, encümen tarafından önceden belirlenen fiyat üzerinden satışa sunulur ve ihale en yüksek teklifi veren istekli üzerinde bırakılır. Satışa sunulan konut ve işyerine alıcı çıkmaması halinde, yeniden ihaleye çıkarılmaksızın belirlenmiş olan fiyat üzerinden satış yapmaya belediye encümeni yetkilidir. Satışa sunulup da satılmayan konut ve işyerlerinin fiyatları, her yıl günün şartlarına göre yeniden belirlenir.
- **İndirim:** Satışa çıkarıldığı halde alıcısı çıkmayan konutlara en az 30 kişiden oluşan grupların talep olması halinde indirim yapılabilir. Belli faaliyetler için tahsis edilecek işyerlerinde söz konusu meslek mensuplarına öncelik tanınabileceği gibi satış bedeli üzerinden indirim de uygulanabilir. İndirim oranı %25'i geçemeyeceği gibi satış bedeli hiçbir şekilde konut ve işyerleri maliyetinin altında belirlenemez. Bu husus uyarınca kendisine konut satışı yapılan kişi konutu 5 yıl süreyle başkasına satamaz ve devredemez. Bu husus tapu siciline şerh edilir.
- **Ödeme planı:** Konut ve işyeri satışlarında alınacak peşinat tutarı, satış bedelinin %50'sinden az olmamak üzere belirlenir. Kalan miktar en çok 2 yıl içerisinde ve belirlenecek plana göre ödenir. Bu şekildeki taksitli satışlar için belediye meclisince belirlenecek vade farkı uygulanır. Borcun zamanında ödenmemesi halinde sözleşme hükümlerine göre hareket edilir. Konut ve işyerlerinin satışında banka kredisi ve diğer finansman araçlarından yararlanılabilir.

1.2. Belediyelerin Giderleri

Belediyelerin gelirleri kadar giderleri de önem arz etmektedir. Belediye kanununa göre belediyelerin giderleri;

- Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.

- Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.
- Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri.
- Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri.
- Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.
- Dava, takip ve icra giderleri.
- Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri.
- Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.
- Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar.

- İmar düzenleme giderleri.
- Her türlü proje giderleri.

1.3. Belediyelerin Bütçesi

Bütçe, tanımsal olarak; Gelecek faaliyet dönemi için, işletmenin amaçlarına, hedeflerine ve işletme politikalarına uygun olarak işletme yönetimi tarafından hazırlanan gelecek dönem faaliyetlerini ve sonuçlarını parasal ve sayısal olarak ifade eden raporlara denilir. Bütçenin bu tanımı onun özel sektör kullanımı ile ilgilidir.

Bütçenin kamu sektöründeki tanımı ise; devletin gelecek bir dönemdeki gelirlerini ve harcamalarını tahmin eden ve yürütme organına harcamaların yapılması, gelirlerin toplanması konusunda yetki ve izin veren bir kanundur. Devlet harcamaları ile gelirlerini ayrıntılı biçimde gösteren, belli bir dönem için harcamaların yapılmasına ve gelirlerin toplanmasına izin veren hukuksal bir belgedir.

Belediyeler ayrı birer tüzel kişiliğe sahip oldukları için her bir belediyenin kendine ait ayrı birer bütçesi vardır. Genel bütçe bir kanun olmasına karşın, belediye bütçeleri bir kararnamedir(www.biriyilik.110mb.com).

Belediye bütçesi stratejik plâna ve performans programına uygun olarak hazırlanır. Bütçe, belediyenin malî yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir. Belediye başkanı tarafından hazırlanan bütçe tasarısı eylül ayının birinci gününden önce encümene sunulur ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı belediye bütçe tahminlerini konsolide eder ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına bildirir. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte kasım ayının birinci gününden önce belediye meclisine sunar.

Meclis bütçe tasarısını yılbaşından önce, aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denklliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz. Kabul edilen bütçe, malî yılbaşından itibaren yürürlüğe girer. Yerel yönetimlere özerk ayrı bütçe verilmesinin sebebi yerel ihtiyaçların karşılanmasındaki

önceliktir(Fidan, 2004).Yerel ihtiyaçların giderilmesinde gecikme ve aksamayı önlemek için yerel makamlara ayrı bütçe tahsis edilmiştir.

Bütçeler, kalkınma plan ve programlarının gerekleriyle fayda ve maliyet unsurları göz önünde tutularak verimlilik ve tutumluluk ilkelerine göre düzenlenir, gider ve gelir bütçesi olmak üzere iki kısımdan oluşur.

Bütçenin İçeriği

Bütçe kararnamesi metninde;

- Gider tahminleri toplamı,
- Gelir tahminleri toplamı,
- Bütçe açığı varsa ne şekilde kapatılacağı,
- Kanunlara göre toplanacak vergi, resim ve harçların taksit süreleri,
- Bütçe yılına ait bulunan ve o yılın gelir ve giderlerini ilgilendiren diğer hükümler yer alır.

Bütçe kararnamesine kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı hüküm konulamaz.

Bütçe Çağrısı ve Hazırlık İşlemleri

Belediye başkanı, her yıl Mayıs ayının ilk haftasında belediye birimlerine kendi dairelerinin gider bütçelerini hazırlamak üzere çağrı yapar. Çağrıda, bütçenin hazırlanmasında uyulacak ilke ve hedefler gösterilir.

Belediye birimleri, kendi dairelerine ait gider bütçesiyle ilgili cetvelleri hazırlayarak gerekçesiyle birlikte 15 Haziran tarihine kadar belediye hesap işleri müdürlüğüne veya saymanlığına verirler.

Sayman, dairelerin gider önerilerini, yatırım programları, mevzuat ve bütçe tekniğiyle bütçe çağrısında gösterilen ilke ve hedefler doğrultusunda inceleyerek, uygunluğunu sağlar.

Sayman, birimlere ait giderlere ilişkin bütçe önerilerinin ön incelemesini bitirdikten sonra, kendi birimine ait gider bütçesiyle diğer birimlerden gelen gider önerilerini birleştirerek tek bütçe taslağı haline getirir.

Ayrıca, gelir bütçesini düzenleyerek Temmuz ayı başına kadar gider bütçesiyle birlikte belediye başkanına verir.

Belediye başkanı kendisine verilen hazırlık bütçe taslağıyla gider ve gelir cetvellerini inceleyip gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak taslağı, eklerini ve kendi görüşünü, Ağustos ayının ilk haftası içinde encümene havale eder.

Encümen, bütçe taslağını kendisine havale edildiği tarihten itibaren 30 gün içinde inceleyerek, inceleme raporuyla birlikte tasarı haline gelen bütçeyi belediye başkanına verir.

Belediye başkanı, bütçe tasarısını 1 Ekim tarihine kadar meclise, büyükşehir belediyesi bütçe tasarısını ise 1 Kasım tarihine kadar büyükşehir belediye meclisine havale eder.

Bütçe Tasarısının Mecliste Görüşülmesi

Meclis, bütçe kararnamesini madde madde, bütçeyi ise bölüm bölüm(program, program) inceler ve gerekli gördüğü hususları değiştirerek kabul eder.

Bütçenin tümü üzerinde, ayrıca bir oylama yapılmaz.

Belediye meclisince kabul edilen bütçe, mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir.

Bütçenin Onanması Ve Kesinleşmesi

Bütçeler mahallin en büyük mülki idare amirinin onayıyla kesinleşir. Belediye başkanı atama yoluyla görevlendirilmiş il merkezi olmayan beldelerin bütçeleri valinin, il merkezi olan beldelerin bütçeleri Bakanın onayıyla kesinleşir.

Mülki idare amirleri bütçeyi kendilerine verilmiş tarihinden itibaren bir hafta içinde aynen veya değiştirerek onaylar.

Bir hafta içinde incelenip onaylanmayan bütçeler doğrudan doğruya kesinleşir.

Onamaya yetkili makamlar;

- Bütçe kararnamesi metninde kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı buluna maddeleri ve ibareleri çıkarmaya ve düzeltmeye,
- Belediyenin tahsile yetkili olmadığı geliri çıkarmaya veya kanun ve tarifelerin öngördüğünden fazla konulan kısmı yasal miktara indirmeye,
- Belediyelere verilen görevler dışında kalan işler için konulan ödenekleri çıkarmaya,
- Kanunda gider yerleri gösterilen hizmetlerle diğer kanunlarla verilmiş görevler dışında kalan işler için konulan ödenekleri çıkarmaya,
- Kanunlarla bütçeye konulması zorunlu giderlere ilişkin ödenekleri ve kesinleşmiş yönetim borçlarını eklemeye,
- Bütçe geliri, zorunlu giderleri karşılamaya yeterli değilse kanunun ön gördüğü azami hadden düşük olan belediye vergi, resim ve harçlarını kanunun ön gördüğü azami hadde yükseltmeye, bu da yetmezse ihtiyari giderlerden zorunlu giderlere ödenek aktarmaya,
- Yıllık yatırım programlarının gerçekleştirilmesi için gerekli ödenekleri eklemeye,
- Planda bulunmayan ve yıllık programlara alınmayan yatırımlar için bütçeye ödenek konmuşsa çıkarmaya yetkilidir.

Mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından yapılan değişikliklere karşı, belediye meclisleri Danıştay'a itiraz edebilirler.

Ek ödenek, Olağanüstü Ödenek, Yedek Ödenek ve Aktarma

Bütçede tertibi bulunduğu halde yetmeyeceği anlaşılan ödeneğe, bütçenin diğer tertiplerindeki ödeneklere dokunmadan yapılan ilaveye ek ödenek denir.

Ek ödenek, ancak, bütçe yılı içerisinde verilebilir. Mali yıl sona erdikten sonra, geçmiş yıl bütçesi hesabına ek ödenek verilemez.

Ek ödenek verilmesi için yeni bir gelir kaynağı bulunması zorunludur. Bulunan yeni kaynak bir taraftan bütçeye gelir yazılırken diğer taraftan ilgili ödeneğe eklenir.

Olağanüstü ödenek; Bütçenin düzenlenmesi, görüşülmesi ve onaylanması sırasında düşünülmeyen ve bütçede tertibi bulunmayan, ancak, yapılmasında zorunluluk bulunan yeni bir hizmet için alınan ödeneye olağanüstü ödenek denir.

Olağanüstü ödenek de ek ödenekte olduğu gibi yılı içinde verilebilir. Mali yıl geçtikten sonra, geçmiş yıl bütçesi hesabına olağanüstü ödenek verilmez.

Olağanüstü ödenek verilmesi, yeni bir gelir kaynağı bulunması koşuluna bağlıdır. Bulunan yeni gelir, bir taraftan gelir bütçesine gelir olarak yazılır, diğer taraftan gider bütçesinde ilgili tertip açılarak ödenek kaydı yapılır.

Ek ödenek ve olağanüstü ödenek için bulunan yeni kaynak tahsisi nitelikteyse o amaç için kullanılır ve başka bir amaca harcanamaz. Bu ödeneklerden yılı içinde kullanılmayan tutarlar, aynı amaca harcanmak üzere gelecek yıl bütçesinde açılacak özel tertibe devredilir.

Bütçe kararnamesinde belirtilen hizmet ve amaçların gerçekleşmesi için gerektiğinde ilgili tertiplere aktarma yapılmak üzere transfer harcamaları tertibine, bütçe gelirlerinin en az % 5'i oranında ödenek konulması zorunludur. Yedek ödenek tertibinden diğer tertiplere ödenek aktarılması encümen kararıyla yapılır.

Bütçenin herhangi bir tertibinde bulunan ve o hesap döneminde kullanılmayarak artacağı anlaşılan ödeneklerden alınarak, ihtiyaca yetmeyeceği anlaşılan diğer gider tertiplerine yapılan eklemeye aktarma denir.

Programdan programa ve alt programdan alt programa aktarma meclis kararıyla yapılır ve mülki idare amirinin onayıyla kesinleşir. Alt program içi aktarmalarsa encümen kararıyla yapılır.

Personel giderleriyle program ve projeye bağlı yatırım tertiplerinden ve daha önce aktarma yapılan bir tertipten, başka gider tertiplerine aktarma yapılamaz.

Bütçenin hazırlanması sırasında tahmin edilemeyen ve bütçede tertipleri bulunmayan hizmetlerin yapılabilmesi için öngörülmeyen giderler tertibine ödenek konur. Bu tertipte yer alan ödenekten, bütçenin hazırlanması sırasında öngörülmeyen veya bütçede tertipleri bulunmayan ancak yerine getirilmesi zorunlu olağanüstü hizmetlere ilişkin giderleri karşılamak amacıyla hizmet programlarında gerekli tertipleri açarak aktarma

yapmaya ve bu tertiplerden yapılacak ödemelerin yer ve esaslarını tespiti encümen yetkilidir.

Ödeneklerin iptali ve devri

Bütçeye konulan ödeneklerden, o hesap döneminde harcanmayan tutarlar yılsonunda encümen kararıyla program, alt program, ödenek türü, faaliyet proje ve harcama kalemi belirtilerek iptal edilir.

Projeye dayalı programlı yatırım hizmetleri için bütçeye konulan ve gelecek yıllara sari yatırım ödenekleri, 4109 sayılı Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun gereğince ödenek yazılıp da yılı içinde harcanamayan ödenekler, tahsisi nitelikte olan ve yılı içinde harcanamayan ödenekler iptal edilmeyerek aynen ertesi yıla devredilir, devredilen ödenek karşılığı nakit, bankada bulundurulur.

Projeye dayalı veya gelecek yıllara sari programlı iş, fiziksel olarak yüzde yüz gerçekleştiğinde artan ödenek iptal edilir.

Bütçe giderleri ve ödenek defterlerinde yazılı ödeneklerden harcamalar düşüldükten sonra kalan miktar kırmızı kalemle gösterilir, karşısına iptal kararının tarih ve numarası yazılır.

Belediyeler bütçe ile verilen ödeneklerden çok yüklenme ve harcamalarda bulunamayacakları gibi bu ödenekleri özel gelirlerle de çoğaltamazlar. Ancak yapım, onarım ve taahhüde bağlanacak her çeşit taşıma ile etüd, proje, harita, plan ve danışmanlık hizmetleri için yılları bütçelerindeki ödeneklerin yarısını geçmemek üzere ve meclis kararıyla gelecek yıla geçici yüklenmelere girebilirler.

Bütçe Uygulamasına İlişkin İlkeler

Bütçe ödeneklerinin verimli ve tutumlu olarak kullanılmasını sağlamak amacıyla aşağıdaki ilkeler gözetilir ve yaptırımlar uygulanır:

- Tahakkuk memurları, ödeneklerin zamanında ve yerinde kullanılmasından, giderin gerçek ihtiyaç karşılığı olmasından sorumlu, ita amirleri de bu hususları gözetmekle yükümlüdürler.

- Bir giderin yapılmasına gerek gösteren görevliler, giderin gerçek ihtiyaç karşılığı olmamasından tahakkuk memuruyla birlikte sorumludurlar.
- Bir mal veya hizmetin alınmasında görevli olanlar ilgili usul hükümleri çerçevesinde, belli nitelikteki mal veya hizmetin en uygun bedelle elde edilmesinden, belli bir bedelle amaca uygun nitelikte en fazla mal ve hizmet sağlanmasından doğrudan doğruya sorumludurlar.
- Alınmayan mal ya da hizmeti alınmış, mevcut olmayan inşaat, onarım ve üretimi var veya bitmiş gibi göstererek gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle belediyenin mal varlığında bir eksilmeye neden olanlarla giderlerin dayanağı olan gerçek dışı belgeleri bilerek imza ya da onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanununun bu eylemlere ilişkin hükümleri uygulanır.
- Adı ne olursa olsun bir komisyon ya da kurul gibi bir organ veya uzman bir görevli tarafından düzenlenen keşif, hak ediş, tutanak, rapor, karar ve benzeri belgelere dayanılarak yapılan ödemelerde Sayıştay'ca verilecek hüküm sonucunda doğacak sorumluluğa, tahakkuk memuru ve saymanla birlikte, söz konusu belgeleri düzenleyen ve onaylayan kişiler de katılır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre Büyükşehir belediyelerinin gelirleri şunlardır:

- At yarışları dahil müşterek bahislerden elde edilen Eğlence Vergisinin % 20'si müşterek bahislere konu olan yarışların yapıldığı yerin belediyesine, % 30'u nüfuslarına göre dağıtılmak üzere diğer ilçe ve ilk kademe belediyelerine ayrıldıktan sonra kalan % 50'si,
- Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçları,
- Kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerler ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri,

- Park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si,
- Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları,
- Kira, faiz ve ceza gelirleri,
- Kamu idare ve müesseselerinin yardımları.
- Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılacak gelirler,
- Büyükşehir belediyesi iktisadî teşebbüslerinin safi hasılatından büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek oranda alınan hisseler,
- Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri,
- Yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücretler,
- Şartlı ve şartsız bağışlar.

Büyükşehir belediye bütçesi ile ilçe ve ilk kademe belediyelerinden gelen bütçeler büyükşehir belediye meclisine sunulur ve büyükşehir belediye meclisince yatırım ve hizmetler arasında bütünlük sağlayacak biçimde aynen veya değiştirilerek kabul edilir.

Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediye bütçeleri, büyükşehir belediye meclisinde aynı toplantı döneminde ve birlikte görüşülerek karara bağlanır ve tek bütçe hâlinde bastırılır.

Büyükşehir belediye meclisi, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin bütçelerini kabul ederken;

- Bütçe metnindeki kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı madde ve ibareleri çıkarmaya veya değiştirmeye,

- Belediyenin tahsile yetkili olmadığı gelirleri çıkarmaya, kanunî sınırlar üzerinde veya altında belirlenmiş olan vergi ve harçların oran ve miktarlarını kanunda öngörülen sınırlarına çekmeye,
- Kesinleşmiş belediye borçları için bütçeye konulması gerekip de konulmamış ödeneği eklemeye,
- Ortak yatırım programına alınan yatırımlar için gerekli ödeneği eklemeye yetkilidir.

Büyükşehir belediye meclisince ilçe ve ilk kademe belediye bütçelerinde yapılan değişikliklere karşı on gün içinde Danıştay'a itiraz edilebilir. Danıştay, itirazı otuz gün içinde karara bağlar.

Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, kendine ait büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir.

BÖLÜM 2: MALİ TEVZİN, MALİ ÖZERKLİK, YEREL VERGİLENDİRME VE YEREL VERGİLER

2.1. Mali Tevzin

Anayasanın 127. maddesine göre mahalli idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır. Anayasanın bu hükmüne göre belediyelere hizmetlerini zamanında, etkin ve ekonomik bir şekilde yerine getirmeleri için önceden ve doğrudan bir gelir sağlanmalıdır. Belediyelerin görevlerini gerçekleştirmeye yetecek düzeyde mali kaynaklara sahip kılınması gerekmektedir.

Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki gelir ve görev bölüşümü mali tevzin kavramı ile açıklanmaktadır. Tevzin kelimesi kök olarak tevzi kelimesine dayanmaktadır. Tevzi(Yeğin, 1997: 732) ise; dağıtmak, herkesin hissesini ayırıp vermek, pay ederek dağıtmak anlamına gelmektedir. Tevzin(Yeğin, 1997: 732) ise tartmak, ölçülü hale koymak anlamına gelmektedir. Mali tevzin ise merkezi idare ile mahalli idareler arasında görev ve kaynak bölüşümünü ifade etmektedir.

Mali tevzin kavramının iki boyutu vardır. Bunlardan birincisi, görevlerin yani kamu hizmetlerinin yönetimler arasında bölüşülmesi; ikincisi ise, bu görev bölüşümünün doğal sonucu olarak kamu gelirlerinin bölüşülmesidir. Kamu hizmetlerinin, merkezi yönetim ve daha alt düzeydeki yönetimler arasında bölüşülmüş olması, bu hizmetlerin yerine getirilmesi için gerekli olan kaynakların da bölüşülmesini gerekli kılmaktadır.(Gökçe ve Bayrakçı, 2003: 33)

Mali tevzin doğrudan görev bölüşümü ile alakalıdır. Çünkü verilen görevi yerine getirmenin yolu onu gerçekleştirecek finansmanın bulunmasıdır. Ülkemizde merkezi idare ile yerel yönetimler arasında görev bölüşümü ile ilgili neredeyse problem gözlemlenmemektedir. Merkezi idare görev bölüşümü konusunda gayet cömert davranmakta iken yerel özerkliği sağlayacak gelir bölüşümünde bu denli cömert ve istekli davranmamaktadır.(Tortop ve diğ., 2006: 86)

Mali tevzin, yönetimler arasında mali ilişkilerin sadece "yukarıdan aşağıya doğru düzenlemesini değil, aynı zamanda aynı düzeydeki yönetimler arasındaki mali ilişkilerin

de düzenlenmesini gerektirir. Sanayileşme, nüfus yoğunluğu ve kaynakların yoğun olarak bir bölgede toplanması, bazı bölgeleri diğerlerine oranla avantajlı duruma getirebilir. Yine yakın ilişki içerisinde olan bölgeler aynı gelir kaynaklarına başvurabilirler. Bu yüzden bölgeler arası mali adaletin sağlanması açısından, mali ilişkilerin yatay olarak da düzenlenmesi gerekir. (Gökçe ve Bayrakçı, 2003: 34)

Kamu gelirlerinin merkezi yönetim ile yönetimler arasında paylaşımı birçok nedene dayanmaktadır. Ancak, bunlardan bazıları; ekonomik ve mali, siyasal ve toplumsal nedenler ve yönetim ile ilgili nedenlerdir. (Bülbül, 2003: 33)

Yerel yönetimlerin hepsi aynı gelişme düzeyinde ya da aynı gelişme potansiyeline sahip değildirler. İşte bu dengesizliklerin giderilmesi ihtiyacı, idari ve mali paylaşımın nedenlerinden biridir. Merkezi idare ve yerel yönetimler aynı kaynaktan gelir sağlamak zorundadırlar. Bu kaynak o ülkenin milli geliridir. Bireyler ve iktisadi teşebbüsler, devlet ve yerel yönetim gibi iki ayrı vergi alacaklısını karşısında bulurlar. Vergilendirilenler aynı bireyler ve teşebbüslerdir. Söz konusu olan alacaklıların vergileri nasıl tarh, tahakkuk ve tahsil ettirecekleri hususlarının belli kurallara bağlanması zorunludur. Gelir kaynaklarının verimini ve dolayısıyla ulusal üretimi azaltmamak için bu çeşitli alacakların nasıl, ne olacağı ve ne şekilde alınacaklarının ayrıntılarıyla belirtilmesi gerekmektedir. (Keles, 2000: 60)

İdari ve mali paylaşım büyük ölçüde tarihi, siyasi, iktisadi ve sosyal faktörlere göre oluşturulmuştur. Nüfusu ve kaynakları fazla olan zengin bölgelerde halkın geliri de genellikle yüksektir. Bütün yerel yönetimlere aynı yetkiler tanındığında, bu zengin bölgelerin daha fazla gelir sağladıkları görülmektedir. Aksine fakir bölge halklarının omuzlarına ise daha ağır yükler binmektedir. Bu bölgelerdeki idarelerin kamu hizmetlerini gereği gibi karşılayamayacağı ortadadır. Oysa demokrasi, kamu hizmetlerinden adil olarak her kesimin yararlanmasını gerektirir. Vergi yükü bakımından da sadece gelir grupları arasında değil, bölgelerarasında da bir denge sağlamak gereklidir. Bunun yolu bilimsel esaslara dayanan bir idari ve mali paylaşım düzeni içinde, zengin bölge gelirlerinden bir kısmını fakir bölgelere aktarmaktır. (Keleş, 2000: 60)

Devletin fonksiyonlarındaki süregelen değişme ile birlikte kamu harcamalarının gerek miktar ve gerekse oransal olarak genelde artma eğilimi göstermesi, ekonomik süreçle sıkı sıkıya bağlı olmaktadır. Bu süreç ekonomik, sosyal, siyasi değişmeleri de beraberinde getirmektedir (Bülbül, 2003: 97). Devletin fonksiyonlarındaki bu değişme yerel yönetimlerin hizmetlerinde ve harcamalarında da zorlayıcı bir unsur olmuştur.

2.2. Mali Özerklik

Kelime olarak özerklik, bir şeyden bağımsız ve özgür olmak anlamına gelmektedir. Yönetim açısından özerklik kavramı kısaca kendi kendini yönetebilme kabiliyetine sahip olma olarak tanımlanabilir. Mali özerklik idari özerkliğin bir bileşeni olması nedeniyle öncelikle idari özerkliği açıklamalıyız. Buradan hareketle idari özerkliği de İdari yönden kendi kendini yönetme kabiliyetine sahip olmak olarak değerlendirebiliriz.

İdari özerklik hakkı; köy, kasaba, kent, il gibi belli bir yerleşim biriminde yaşayan insanlara, o yerleşim biriminde yaşamaktan kaynaklanan ortak ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak ve yerel hizmetleri sağlayacak organları oluşturmak, yerel işler hakkında belli bir dereceye kadar icra kararlar almak ve bunları kendi organları vasıtasıyla uygulamak üzere verilen yetkililerdir.

Özerklik bir toplumun, kuruluşun ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme hakkıdır. Yerel yönetimlere herhangi bir devlet ya da merkez karışması olmadan kendi yapılarını düzenleme konusunda tanınan yasal yetkidir. Özerklik kesinlikle bir serbestiyet, keyfi karar alabilme anlamına gelmez. Hizmetlerdeki etkinlik ve kaliteyi sağlamak ve daha iyi bir denetim gerçekleştirmek için verilen bir yetkidir(Aydemir, 2001)

Özerklik ile birlikte anılan kavramlardan en önemlisi kaynak dağılımında etkinliğin sağlanmasıdır. Zaten yerel yönetimlerin varlık nedenlerinden birisi kaynak dağılımında etkinliği sağlamaktır(www.sbe.dumlupinar.edu.tr). Topluma en yakın birimlerin onların ihtiyaçlarını ölçme ve karşılamada avantajlı konumları, toplumun refahını sağlamada belediyelerin en uygun hizmetin üretimini gerçekleştirecek organ olmaları sonucunu doğurmaktadır. AYYÖŞ’nda yerel yönetimlere kaynak sağlanmasında, hizmet maliyetlerindeki artışların olabildiğince hesaba katılmasından bahsedilmektedir(Keleş, 1995: 18). Ancak Türkiye’nin çekince koyduğu maddelerden olan bu hükmün sistemde

yerini alması oldukça güç görünmektedir. Yerel yönetimlerin avantajlı konumlarının maliyetleri artıracığı korkusunun demokrasinin yerleşmesinden önce gelmesi Türkiye açısından oldukça üzücüdür.

Yerel özerklik ilkesi, yerel yönetimlere kendi yerel kaynaklarının yaratabilme, merkezin karışması olmadan yerel topluluk üyelerinin genel refah ve mutluluğuna katkıda bulunabilme gibi alanlarda yetkilendirme ve güçlendirmeyi hedeflerken 3 temel amaca hizmet eder(Aydemir,2001):

- Giderek artan yerel hizmet taleplerini karşılamak için yerel yönetimlere yetki ve esneklik vermek,
- Yerel yönetimlere kendi koşul ve ihtiyaçlarına göre yönetim yapısı ve biçimi belirlemelerine olanak tanımak,
- Yerel yönetimleri merkezi yönetimin karmaşasından korumak.

Yerel özerklik, bir yerel topluluğun, yerel nitelikte olan işleri, kendi başına, kendi organlarıyla görebilmesi ve buna olanak verecek kaynaklara da sahip olabilmesidir(Keleş, 2000: 49). Özerklik yerel birimlerin kesin karar alma yetkisine sahip, bağımsız ve seçimle işbaşına gelen organların, kendine özgü mali kaynaklarını gerekli kılar(www.yerelsiyaset.com).

Yerel özerklik üretkenliği artıran bir araçtır, halk katılımı, denetim ve nesnel davranış özerkliğin bir sonucudur, yine sosyal adalet ve tarafsızlık da özerkliğin sonucudur(Tortop, 1996: 3-6).

Yerel özerkliğin iki yönü bulunmaktadır(Coşkun, 1996: 40).Birincisi yerel yönetimin tüzel kişiliğinin özerkliğidir. Özerkliğin bu yönünün bazı gereklilikleri bulunmaktadır. Bunlar, merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin ayrı ayrı işlevlerinin olması, yerel yönetimlerin mali durumlarını güçlendirici önlemler alınması, merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki denetim yetkisinin sınırlandırılmasıdır. Yerel özerkliğin ikinci yönü, yerel halkın özerkliğidir. Bunun öğeleri ise seçmenlerin seçtikleri organların eliyle etkinlikler yapılması ve yerel makamların denetiminin halkın da içinde bulunduğu organlar tarafından yapılmasıdır.

Özerklik, yerel yönetimlerin gerek yerel ihtiyaçlara etkin ve verimli çözüm getirmesi ve gerekse ülke çıkarlarına uygun hareket etmesiyle hizmet sunumundaki üretkenliği artırmaktadır(Mahmutoglu, 2006: 43). Yerel özerklik yerel yönetimlerin kendi faaliyetlerini istedikleri gibi yürütebilecekleri, istedikleri usulü benimseyecekleri kadar geniş bir alanı da kapsamamalıdır. Nitekim şartta yerel yönetimlerin kaynak noktasında çektiği sıkıntıları bir nebze azaltabilmek adına, hiç değilse mali kaynaklarının en azından bir bölümünün oranlarını kendilerinin kanunun koyduğu sınırlar dâhilinde belirleyebilecekleri yerel vergi ve harçlardan sağlanması gerektiği ve halka yakınlık avantajını kullanma yönünden etkinlik ve verimliliği artırmada yerel yönetimlere kolaylık sağlanması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Yerel özerklik kavramını Yıldırım'ın ifade ettiği gibi “Yerel özerklik, yerel yönetimleri, kendi temel kurallarını koyma, kendi faaliyetlerini istediği şekilde yürütebilme, merkezi yönetimin yerel işlere karışmasını önleyebilme, kendi yerel kaynaklarını oluşturabilme ve yerel halkın refah ve mutluluğuna katkıda bulunabilmek gibi alanlarda yetkilendirmeyi ve güçlendirmeyi amaçlamaktadır”(Yıldırım, 1993: 149) şeklinde algılanması yerel özerklik kavramının önemini şiddetini ifade etmede yeterlidir. Ancak yerel yönetimlerin faaliyetlerini istediği gibi yürütebileceği bir hukuki ve siyasi zemin mümkün olmamaktadır. Ayrıca yerel özerkliğin amacı hiçbir şekilde merkezi yönetimin yerel işlere karışmasını önleyebilme şeklinde yorumlanmamalıdır. Zira bu tip bir durum özerk bölge yönetimlerinde bile çoğu kez mümkün olmamaktadır. Yerel özerklik kavramı bu pencereden bakıldığında federal yönetimlere yaklaşan bir çizgiyi temsil etmektedir. Bu ise üniter yapıli devletler için uygulamada güçlüğe sebep olmakta ve siyasi kaygılara yol açabilmektedir.

Mali özerklik, yerel yönetimlerin belirli yasalara uygun olarak serbestçe gelirlerini belirleyebilmesi, toplayabilmesi ve harcayabilmesidir. Yani, yerel yönetimlerin belli yasal sınırlar içinde kendi organları aracılığıyla vergilerini tespit edebilmek, tahakkukunu ve tahsilatını yapabilmek imkânına sahip olması ve harcamalarını özgürce yapabilmesidir. Mali özerklik, yerel yönetimlerin bir malvarlığına ve kısmi bir bütçe özerkliğine sahip olması demek değildir. Yerel yönetimlerin öz kaynaklarını, harcamalarını tayin etmek yetkisine ve bütçe özerkliğine sahip olması mali özerkliği ifade eder.

Mali özerklik, genel anlamda, yerel yönetimlerin mali işlerini kendi sorumlulukları altında gerçekleştirme haklarıdır. Mali özerklik, yerel yönetimlere harcamalarını belirleme konusunda temel bir hak verirken, aynı zamanda bu harcamalara uygun gelir sağlamanın ve bu gelirleri yine yerel yönetimlerin belirlemesini zorunlu kılmaktadır. Harcamaların belirlenmesi, gelirlerin de belirlenmesini gerektirir. Bu nedenle mali özerklik, vergi özerkliği ile sıkı bir ilişki içindedir.

KAYA Raporuna göre, yerel yönetimlere özerk ve güçlü kuruluş özelliği kazandıran en önemli unsur, bu kuruluşların yeterli mali kaynaklarla donatılmaları ve mali olarak merkezi idareye bağımlı kalmamalarıdır. Özerk, demokratik ve güçlü yerel yönetimleri yaratmak için bu tür yerel yönetimlere sahip ülkelerde, temel ilke olarak, yerel yönetimlere kimi vergileri toplama yetkisiyle birlikte kaynak yaratma yetkisi verilmiştir. Bu yetki, yerel yönetimlere, hizmet ihtiyaçlarına uygun kaynak yaratma imkânı vermesinin yanında, yerel topluluğun sağladığı mali kaynakların harcanmasını daha titizlikle denetlemesi ve bu suretle yönetsel etkinlik ve verimliliğin daha üst seviyede sağlanması sonucunu doğurur. Bunların yanında, merkezi yönetimin, yerel yönetimlere mali yardım ve bağışlar yoluyla kaynak aktarması gerekmektedir. Yapılacak yardım ve bağışların nesnel koşullarda temin edilmesini sağlayacak bir düzenin kurulması gerçekleştirilmelidir. Nesnel koşullarda sağlanan yardım ve bağışlar idari ve mali özerkliği koruyucu niteliğe sahiptir.(Güdük, 2007: 46)

Mali özerkliği destekleyen argümanlar genellikle şu noktalar üzerinde odaklanmaktadır (Güdük, 2007: 46):

- Harcamalar halkın gözü önünde, saydam bir şekilde gerçekleştirilecektir.
- Vergi oranları halka daha yakın olarak belirlendiği takdirde, yerel kamu hizmetleri artarak gelişecek ve yerel halk, idari hizmetlerden daha fazla memnun kalacaktır.
- Yerel hesap verilebilirliğin artırılmasına katkıda bulunacaktır. Yerel hesap verilebilirlik, yerel yöneticilerin kararlarından sorumlu olmaları anlamına gelmektedir. Yerel sorumluluğun geliştirilmesi seçim sisteminin ve mali yerinden yönetimin iyi işlemesine bağlıdır.
- Daha güçlü yerel yönetim milli yapılanmaya katkıda bulunacaktır. Çünkü yerel halk yerel yönetimleri, merkezi idareden daha yakından tanıyabilecektir.

- Yerel kaynakların seferberliği artırılabilecektir. Çünkü yerel yönetimler ekonomik durumlarının gerektirdiği gelirleri vergi koymak suretiyle, merkezi idareden daha kolay temin edebileceklerdir.

2.3. Yerel Vergilendirme Yetkisi ve Vergi Toplama

Vergi, gerçek ve tüzel kişilerden kamu giderlerini karşılamak üzere, cebri, nihai ve karşılıksız olarak istenen parasal bir yükümlülüktür(Doğruyol, 2010: 177).

Egemenlik yetkilerinin doğal sonucu olarak devletler, ülke sınırları içerisinde gerçekleşen işlemleri vergilendirmektedir(Öz, t.y.: 92). Vergilendirme yetkisi, egemenliğin uzandığı noktaya kadar uzanabilen, egemenlik ile aynı zaman ve yerde var olan, fakat egemenlikle sınırlı olan bir yetkidir(Aydın, 2004: 523). Vergilendirme yetkisi, devletin ülkesi üzerindeki egemenliğine dayanarak vergi alma konusunda sahip olduğu hukuki ve fiili gücü olarak tanımlanabilir(Öncel ve diğ., 2010: 33). Vergilendirme yetkisi devletin egemenliğinin en önemli mali aracıdır. Çünkü devletin egemenliğini sürdürebilmesi için düzenli mali kaynaklara ihtiyacı vardır(Budak, 2007: 134).

Dar anlamı vergilendirme yetkisi devletin kamu gelirleri içinde sadece vergi koymaya ilişkin yetkisini içerir. Geniş anlamda ise, devletin kamu giderlerini karşılamak üzere gerçek ve tüzel kişiler üzerine koyduğu her türlü mali yükümlülüğü kapsar(Öncel ve diğ.: 33).

Verginin doğuşu devletin doğuşuna uzanan bir süreç içerisinde incelenmektedir. Eski çağlarda vergi, mağlupların galiplere ödemesi gereken bir borç olarak kabul edilmekte ve mağlupların gelirleri ile servetlerinin bir bölümü haraç adı altında alınmaktaydı(Akdoğan, 2006: 121). Bugün ilk devlet düzeni olarak kabul edilen Roma İmparatorluğu'nda vergi devlet egemenliğinin bir gereği ve sonucu olarak kullanılan bir araç haline getirilmiştir(Gök, 2007: 145). İnsanlık tarihinin ilk önemli medeniyetlerinden olan Eski Mısır, Babil, Filistin ve Etiler' de vergilerin kullanıldığı bilinmektedir. Ancak bu vergilendirmenin temeli hukuki bir devlet düzeni temeline dayalı olarak değil, hükümdarın fiili gücüne dayalı olarak tarihsel süreçte yerini almaktadır(Gök, 2007: 145).

İlk devletlerde hükümdarın kanun koyma yetkisi kapsamında vergi yükümlülüğü getirmesi ve bu uygulamanın keyfi sonuçlar doğurması halk ve halk temsilcilerinin hükümdar karşısında hak arama mücadelesini doğurmuştur. Demokratik rejime geçiş sürecinde hükümdarın halk lehine taviz verdiği ilk yetkilerden biri vergilendirme yetkisidir. Tarihte ilk demokrasi mücadelelerinin keyfi vergilendirmelere tepki olarak başladığı ve yazılı yazısız anayasaların bu mücadelelerin sonucunda biçimlendiği kabul edilmektedir(Uluatam, 1995: 21).

Roma İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra merkezi devlet otoritesinin yerini alan feodal düzende her alanda olduğu gibi vergilendirme alanında da beylerin keyfi tutumları bu yetkinin belli bir sistematığe bağlı kılınması ihtiyacını doğurmuştur. Zira tarihsel süreçte halk açısından bu yetkinin kraldan alınıp feodal beylere verilmesinin hiçbir farkı bulunmamaktaydı. Halka yapılan muamele değişmemekte sadece vergiyi toplayan makam değişmekteydi.

Vergilendirme yetkisinin kötüye kullanımı vergilerin kanuna dayalı olarak toplanması ihtiyacını doğurmuştur. Verginin kanunlarda yerini alması “kanunilik ilkesi” ilk kez 1215 tarihli Magna Carta Libertatum'a dayanmaktadır(Gök, 2007: 145). Halk ile hükümdar arasındaki vergi mücadelesi halk temsilcilerinden oluşan parlamentoların ortaya çıkmasında en önemli nedenlerden biridir(Öncel ve diğ., 2010: 34). Magna Carta'ya göre vergilerin Halk Meclisi tarafında konulabileceği kabul edilmiştir(Gök, 2007: 145). Buna göre parlamentoların ilk yetkilerinden biri vergilendirme yetkisi olmuştur(Çağan, 2007: 131).

Osmanlı Devleti'nde de batıdakilere benzer bir şekilde gelişme gösteren vergi, kuruluş ve yayılma dönemlerinde düzenli olarak toplanan bir kaynak olarak değil, mağlup devletlerden alınan ganimetler ve haraçlar biçiminde karşımıza çıkmaktadır(Akdoğan, 2006: 123). Osmanlı'da da batıdaki gelişmelerin aynısı biraz gecikmeli de olsa yaşanmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunda özellikle Tanzimat döneminde bu konuda bazı gelişmelere rastlanmaktadır. Padişahın vergilendirme gücünü sınırlandırmaya yönelik ilk belge 1804 tarihli Sened-i İttifak'tır. Ancak bu belge padişahın vergilendirme gücünü ayanlar yararına sınırlandırmaktadır ve merkezî otoritenin zayıflamasından öteye bir anlam

taşınamaktadır. 1839 yılında ilân edilen Gülhane Hatt-ı Hümayunu ile padişah tek taraflı iradesi ile vergilendirme gücünü sınırlandırmıştır(Çağan, 1980: 132). Osmanlı’da örfi ve şer’i olmak üzere iki grup vergi toplanmaktaydı. Örfi vergiler genellikle farklı karakteristik özelliklere sahip olan daha çok ele geçirilen ülkelerden alınmaya devam edilen vergilerdir. Şer’i vergiler ise İslami kurallar çerçevesinde alınan zekât, haraç, öşür, cizye gibi vergilerdi(Akdoğan, 2006: 123). Şer’i vergilerin sayısı artmamakta iken örfi vergilerin sayılarının 100’e yaklaşması Osmanlı hazinesinin önemli kısmını oluştursa da halk tarafından bu yük pek hoş karşılanmamıştır.

Tanzimat döneminde Osmanlı’ da çeşitli bölgelerde vergi isyanları yaşanmıştır. Bunlara örnek olarak 1841 Niş İsyanı, 1850 Vidin İsyanı, 1906-1907 Erzurum İsyanları, 1906 Kastamonu, 1906 Sinop İsyanı verilebilir(Aktan ve diğ., 2003: 1-13).Bu isyanların nedenleri vergi yükünün gitgide ağırlaşması ve sürekli yeni vergi konulmasıydı. Örneğin Erzurum İsyanlarının en temel nedeni, hükümetin toplamaya karar verdiği iki yeni verginin zaten zor durumda olan yöre halkını daha da güç duruma düşürmesiydi(Aktan ve diğ., 2003: 6).

1903-1907 yılları arasında Kahire’de yayınlanan bir Türk gazetesinde yer alan bir mektuptaki şu ifadeler halkın şikâyetini açıkça ortaya koyuyordu (Aktan ve diğ., 2003: 6):

“Vergi-i şahsi diye bir şey çıkardılar. Adalet yerinmeden zenginden ne alınıyorsa fakirden de onu almaya başladılar. Halbuki talimat-ı mahsusasında bizler ile servet sahipleri ayrılmıştır. Hükümet bunu kaale almıyor. Ustaya da 35 kuruş her bulunan çırağa da 35 kuruş vaz ediyor. Eşraf-ı memleket hep, imamlık ve hatiplik tezvîr ediyor diye kendilerini bu vergiden istisna ettiriyorlar. Bunu adalet kabul eder mi? Beldemizin en büyük taciri zat-ı vilayetpenahidir. Verginin kısm-ı azamı ondan alınmalıdır. Hal böyle iken kendisi asla para vermiyor. Biz de vermeyeceğiz.”

Vergilendirme yetkisinin kullanımında sorun, devletlerin bu yetkiyi kullanıp kullanmamalarında değil, bu yetkinin ne ölçüde kullanılması gerektiğidir(Budak, 2007: 135). Osmanlı son dönemlerinde yaşanan isyanlardan anlaşılacağı üzere vergi yükü ve vergilendirme yetkisi orantılı ve adaletli bir şekilde kullanılmalıdır. Yasa koyucu, vergi sistemini düzenlerken mali güce göre vergilendirme yönergesine uyacak (olumlu ödev) ve kişilere mali güçlerini aşan ölçüde vergi yükü yüklemeyecektir(www.atamalar.net).

Klasik devlet anlayışının değişime uğraması ve devletlerin sosyo-ekonomik nitelikte önemli fonksiyonlar görür hale gelmesi ve önemli bir gelir kaynağı haline gelmesi verginin rolünü artırmıştır(Akdoğan, 2006: 101).

Modern devletin değişen işlevlerine koşut olarak vergilendirmenin de işlevlerinde değişiklik olmuştur. Vergilendirmenin, kamu giderlerine karşılık bulmak olan geleneksel mali işlevi yanında ekonomik ve sosyal işlevleri de önem ve ağırlık kazanmıştır(Çağan, 1980: 129). Vergi kamu kesimi tarafından hem bir finansman kaynağı olarak hem de fonksiyonların icrasında bir araç olarak kullanılmaktadır(Gök, 2007: 144).

Gelişmekte olan ülkelerdeki hükümetler, daha fazla sanayileşme ve sosyal politika hedefleri için genelde vergi sistemine güvenmektedir(Öner, 2002: 98). Vergilemenin temel araçları gelirin yeniden dağılımını ve devletin kamusal hizmetlerinin finansmanını sağlamaktır. Enflasyonun önlenmesi, ekonomide istikrar sağlanması ve milli sanayinin korunması vergilemenin diğer amaçları arasındadır(www.archive.ismmmo.org.tr). Demokratik bir rejimin düzgün işleyebilmesi ve kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için düzenli bir vergi sistemi kurulmalıdır. Vergi bireyler açısından, demokrasinin bir çeşit bedeli olarak nitelendirilebilir(Çağan, 1980: 130).

Vergilendirme yetkisi, devlet tüzel kişiliği tarafında bizzat kullanılacağı gibi yerel idarelere ve federal devletlerde federe devletlere belli ölçüde devredilebilir(Öncel, 1995: 34). Örneğin Danimarka’ da emlak ve arazi vergisi her yıl yerel idarelerce saptanan değerler üzerinden hesaplanır(Çakır, 2003: 109).

Merkezi ve yerel yönetimler arasında görev ve yetkilerinin akılcı bölüşümü ile birlikte vergi koyma ve toplama yetkilerinin de bu bölüşüme uygun olarak kapsam ve sınırlarının belirlenmesi gerekir. Mali sistemin yerleşmesinin özü ekonomik politikalarla uyumlu vergileme yetkisinin merkezi yönetimde kalması şartıyla yerel yönetimlerin esaslı vergileme kaynaklarına sahip olmasıdır. Vergileme yetkisinin kullanılmasında, yerel yönetimlerin vergi oranlarını ve vergi tabanını belirleme özerkliğine sahip olması gerekmektedir(Türkoğlu, 2009: 201-202).

Vergileme yetkisinin kısmen de olsa yerel yönetimlere aktarıldığı durumlarda vatandaşlar, vergilerin kişisel gelir üzerindeki etkisine ve kamu hizmetlerine etkinlik

derecesine bağı olarak belli bir yerel yönetimden diğeri bir yerel yönetime doğru göç edeceklerdir. Adem-i merkeziyetçi sistemlerde yerel yönetimler belirli bir dereceye kadar mali özerkliğe sahip oldukları için bu yönetimlerin vergi koyma, toplama ve belirli hizmetler için harcama bütçesini düzenleme yetkisine sahip bulunmaktadır(Türkoğlu, 2009: 202.).

Türkiye’ de yerel yönetimlerin vergi koyma ve merkezi yönetimin almış olduğu vergilere oran ekleme yetkisi bulunmamaktadır. Vergi koyma yetkisinin merkezi yönetimin elinde bulunması belediyelerin topladığı vergi vb gelirlerin belde sakinlerine doğrudan yansımaları engellemekte, yerel halkın belediye hizmetlerine karşı duyarlılığını zayıflatmakta ve belediye kararlarına karşı otokontrol mekanizmasını engellemektedir(Türkoğlu, 2009: 203).

Türkiye’de Anayasaya göre vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muafık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği sınırlar içinde değışiklik yetkisi Bakanlar Kurulu’na verilebilir. Buna göre BK, yasaların koyduğu alt ve üst sınırlar içinde düzenleme yapabileceğinden yürütmenin mali yükümlülük koyamayacağı kuralı kaldırılmamakta, sadece yumuşatılmaktadır(<http://auhf.ankara.edu.tr>).

2.4. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Yerel Vergilendirme

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın giriş bölümünde:

- Avrupa Konseyi’nin amacının gerçekleştirilmesinin yollarından birisinin idari alanda anlaşmalar yapmanın gerekliliğı,
- Yerel makamların her türlü demokratik rejimin temellerinden birisi olduğu,
- Vatandaşların kamu işlerinin sevk ve idaresine katılma hakkının Avrupa Konseyine üye Devletlerin tümünün paylaştığı demokratik ilkelerden biri olduğu,
- Bu hakkın en doğrudan kullanım alanının yerel düzeyde olduğu,

- Gerçek yetkilerle donatılmış yerel makamların varlığının hem etkili hem de vatandaşlara yakın bir yönetimi sağlayacağı,
- Değişik Avrupa ülkelerinde özerk yerel yönetimlerin korunması ve güçlendirilmesinin demokratik ilkelere ve idarede adem-i merkeziyetçiliğe dayanan bir Avrupa oluşturulmasında önemli bir katkı sağlayacağı,
- Bunun demokratik bir şekilde oluşan karar organlarına ve sorumlulukları bakımından, bu sorumlulukların kullanılmasındaki olanak ve yöntemler bakımından ve bu sorumlulukların karşılanması için gerekli kaynaklar bakımından geniş bir özerkliğe sahip yerel makamların varlığını gerektirdiği vurgulanmıştır.

Şart'ta özerk yerel yönetim kurumunun yer alması gereken anayasal ve yasal zeminden söz edilmekte, böyle bir zemin için merkezi yönetimin rolünün azaltılması ve bu bağlamda merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki denetimin en az seviyeye indirilmesi gerektiği ifade edilmektedir(www.sbe.dumlupinar.edu.tr).

Şartta; yerel yönetim esasları, yönetim organlarının seçim esasları, yerel makamların görevlerine ilişkin esaslar, yerel yönetim yapılanmalarının yasal koruma altına alınması, yerel makamların birlik kurmaları ile yerel yönetimlerin mali kaynaklarına değinilmiştir.

Şarta göre özerk yerel yönetim kavramı yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı anlamını taşır. Ayrıca bu yetkinin ulusal mevzuatla ve uygun olduğu durumlarda anayasa ile tanınması gerektiği vurgulanmıştır. İster anayasa ister kanun ile tanınsın, bu durum yerel yönetimlere kanuna uygun olarak belirli amaçlar için yetki ve sorumluluklar verilmesine engel teşkil etmeyecektir.

Yerel yönetimlere yetki verilmesi esasını ise yerel yönetimlerin kanunlarla diğer makamlara verilmemiş tüm faaliyetlerde bulunmasının engellenmemesi gerektiği yönünde bir hüküm getirmiştir.

Kamunun sorumlu olduğu alanlarda çözüm ve yetkinin tercihan vatandaşı en yakın olan makamlar tarafından kullanılacağı ve sorumluluğun bir başka makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliğı ile yetkinlik ve ekonomi gerekleri göz önünde bulundurulması gerekliliğı vurgulanmıştır.

Yerel makamların kullanacağı yetkilerin merkezi ya da bölgesel makamlar tarafında sınırlandırılmaması gerektiğı yerel makamlara verilen yetkilerin normal olarak tam ve münhasır olduğu bunun zayıflatılmaması ve sınırlandırılmaması gerektiğı vurgulanmıştır.

Yerel makamların merkezi veya bölgesel bir makam tarafından yetkilendirildiğı durumlarda, bu yetkilerin yerel koşullarla uyumlu olarak kullanılabilmesinde yerel makamlara olanaklar ölçüsünde takdir hakkı tanınacaktır.

Yerel makamları doğrudan ilgilendiren tüm konulara ilişkin planlama ve karar alma süreçleri içinde, kendileriyle olanaklar ölçüsünde zamanında ve uygun biçimde danışılacaktır.

Demokrasinin gereğı olarak görülen yerel özerklik idari ve siyasi anlamından ziyade mali boyutları açısından konumuz ile ilintilidir(Çubukçu, 2008: 101). AYYÖŞ bu bağlamda mali özerklik için hukuki bir dayanaktır.

Çalışmamızın çerçevesi açısından AYYÖŞ'nin yerel yönetimlerin mali kaynakları ile ilgili hükümlerini incelememiz daha yerinde olacaktır. Fakat şu da bilinmelidir ki AYYÖŞ' ün yanında 17 Mart 1992' de Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa kentsel şartında “kentlerde yaşayanların kentsel çevrenin ve hizmetlerin geliştirilmesine olanak verecek biçimde kendisini vergilendirme hakkı olduğu ilke olarak benimsenmektedir(<http://e-dergi.atauni.edu.tr>).

AYYÖŞ' e göre; Ulusal ekonomik politika çerçevesinde, yerel makamlara kendi yetkileri dâhilinde serbestçe kullanabilecekleri yeterli mali kaynaklar sağlanacaktır.

Yerel makamların mali kaynakları anayasa ve kanunla belirlenen sorumluluklarla orantılı olacaktır. Yerel makamların mali kaynaklarının en azından bir bölümü

oranlarını kendilerinin kanunun koyduğu sınırlar dâhilinde belirleyebilecekleri yerel vergi ve harçlardan sağlanacaktır.

Yerel makamlara sağlanan kaynakların dayandığı mali sistemler, görevin yürütülmesi için gereken harcamalardaki gerçek artışların mümkün olduğunca izlenebilmesine olanak tanımaya yetecek ölçüde çeşitlilik arz etmeli ve esneklik taşımalıdır.

Mali bakımdan daha zayıf olan yerel makamların korunması, potansiyel mali kaynakların ve karşılanması gereken mali yükün eşitsiz dağılımının etkilerini ortadan kaldırmaya yönelik mali eşitleme yöntemlerinin veya buna eş önlemlerin alınmasını gerektirir. Bu yöntemler ve önlemler yerel makamların kendi sorumluluk alanlarında kullanabilecekleri takdir hakkını azaltmayacaktır.

Şartta “kaynakların yeniden dağıtımının nasıl yapılacağı konusunda yerel makamlara danışılacaktır” hükmü yer almaktadır. Kaynakların yeninden dağılımında yerel idarelerin görüşünü almak mevcut durum açısından çok sağlıklı görülmemektedir. Şöyle ki, AYYÖŞ her ne kadar merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki görev paylaşımında genel yetki ilkesini tavsiye etse de -kanunların yasaklamadığı ve açık bir yasa ile başka idarelere bırakmadığı tüm hizmetlerin mahalli idareler tarafından yerine getirileceği- 5393 sayılı kanun belediyelerin görevini liste usulüne göre tek tek sayma yoluna gitmiştir. Görüldüğü gibi yetki ve görev paylaşımında merkezi idarenin yetkilerini sayma yoluna gittiği yerel yönetimlerin kaynak paylaşımında görüşünün alınması bu açıdan pek inandırıcı gelmemektedir. Şartın öngördüğü sistemde, yerel yönetimlerin kanunlarla belirlenen sınırlar içerisinde ve kendi sorumlulukları altında hizmet etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bakımdan 5393 sayılı kanunun belediyelerin yetkilerini tek tek saymasındaki kaygıyı görmemek mümkün değildir.

Yerel makamlara yapılan hibelerin belli projelerin finansmanına tahsis edilme koşulu taşınmaması şart koşulmuş ve hibe verilmesinin yerel makamların kendi yetki alanları içinde kendi politikalarına ilişkin olarak takdir hakkı kullanmadaki temel özgürlüklerine hanel getirmeyecek şekilde kullanılması gerekliliği vurgulanmıştır. Burada talep edilenler merkezi yönetim-yerel yönetim arasındaki mali ilişkileri “mali desantralizasyon’dan mali federalizme dönüştürme amaçlıdır(Güler, 2005: 45).

Yerel makamlar sermaye yatırımlarının finansmanı için kanunla belirlenen sınırlar içerisinde ulusal sermaye piyasasına girebileceklerdir. Buna göre yerel yönetimlerin şirket kurması, konut ve arsa üretimi vb. çeşitli kaynak getirici etkinlikleri önünde engel bulunmayacaktır. Zaten 5393 sayılı kanuna göre belediyelere arsa ve konut üretimi ile şirket kurmaları konusunda hiçbir engel görünmemektedir. Kanuna göre belediyelerin konut üretimini kendilerinin üretip satabileceği, kiralayabileceği gerekirse banka ve diğer kamu kuruluşları ile işbirliği yaparak konut üretimi yoluna gidebileceği öngörülmüştür.

Şartın getirdiği yükümlülük açısından 1982 Anayasası'nın 127. maddesi mahalli idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynağı verilmesini taahhüt etmektedir. Ancak 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Mali Hükümler başlığı altındaki 59 ve devamı maddelere baktığımızda beklentilerden uzak bir düzenleme görmekteyiz. Kanuna göre belediyelere sınırlarını merkezi yönetimin çizdiği gelir kaynaklarını "toplama" yetkisi verildiğini görmekteyiz.

Türkiye'de yerel yönetimlerin mali kaynak açısından ve borç yükü açısından dar boğazda olduğu öteden beri bilinmektedir. Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar ile belediyelerin toplamaya yetkili olduğu vergiler belediyelerin en önemli kaynaklarından. AYYÖŞ'na göre yerel makamlara kendi yetkileri dâhilinde serbestçe kullanabilecekleri yeterli mali kaynaklar sağlanmalıdır hükmü yer almaktadır. Ayrıca şartta yerel makamların mali kaynaklarının en azından bir bölümünün oranlarını kendilerinin kanunun koyduğu sınırlar dâhilinde belirleyebilecekleri yerel vergi ve harçlardan sağlanması gerekliliği savunulmuştur.

Belediyelerin mevcut düzenlemeler ışığında gelirlerine baktığımızda AYYÖŞ'nin belirttiği türden bir gelire rastlanmamaktadır. Şöyle ki 2464 sayılı Kanuna göre belediyelerin gelirleri bütçelerinde büyük bir öneme sahip olamayan ilan ve reklam, eğlence, haberleşme, elektrik ve havagazı tüketim, yangın sigortası, çevre temizlik vergisi ile harçlar ve katılma paylarından oluşmaktadır. Ayrıca şartta ileri sürülen durum bu gelir kaynaklarının en azından oranlarının bir kısmının yerel yönetimler tarafından belirlenmesi gerektiğidir.

Türkiye’ de belediyelerin gelirlerinin yetersizliği bir gerçektir. Mahalli idarelerin yıllarca merkezi yönetime bir yük olarak görülmesi, kaynakların israf edildiği, hizmetin kalitesiz bir üretim alanı olarak görülmesi yerel yönetimlere kaynak aktarılması ve görev paylaşımında merkezi yönetimin cimri bir tavır sergilemesini doğurmuştu. Ancak son dönemlerde hızla değişen anlayış belediyelere olan güvenin arttığını göstermektedir. Belediyelere gerek bölgenin gerek ülkenin kalkınmasında çok pay düştüğü anlayışı halka yakın birimlerin hizmet sunmadaki mali ve siyasi avantajlarının da anlaşılması ile birleşince bugün birçok projenin ilk adımını belediyeler kendileri atmaktadırlar. Gerek merkezi yönetimin teşvikleri gerekse belediyeler arası ilişkiler doğrultusunda belediyelerin siyasi, ekonomik ve sosyal alanlardaki çalışmaları yalnız ülke sınırları ile kayıtlı kalmamakta, birçok belediye diğer ülke belediyeleriyle ortak projeler yürütecek duruma gelmiştir.

Ülkemizde yaşanan bu gelişmeler belediyelerin hak ettiği koltuğa oturacağı sinyallerini vermektedir. Ancak sürekli tartışılan ve uzun bir süre de tartışılacak olan mali kaynak problemi birçok projenin de henüz zihinde başlamadan bitmesi sonucunu doğurmaktadır.

Merkezi yönetimle yerel yönetimler arasındaki ilişkiindeki önemli noktalardan birisi de vergi konusunda karşımıza çıkmaktadır(Arslan, 2008: 279). Vergilendirmenin tanımına baktığımızda en önemli unsur devletin kamu harcamalarını finanse etmek için getirdiği mali yükümlülük kısmıdır. Vergilendirmeyi bu bağlamda yerel yönetimler için de tanımlayabiliriz:

Yerel vergilendirme yetkisi: Yerel yönetimlerin sundukları kamu hizmetlerinin finansmanını sağlamak amacıyla gerçek ve tüzel kişilere getirmiş olduğu mali yükümlülüklerdir.

Yerel yönetimlere tanınacak vergilendirme yetkisi yalnız mali kaynak problemini çözmeyecek aynı zamanda demokratikleşmeye de katkı sağlayacaktır. Demokrasi ile mahalli idareler arasındaki bağ daha da güçlenecektir. Demokrasi sadece halkın mahalli yöneticilerini seçmesi demek değildir. Yerel anlamda demokrasi halkın yönetime güçlü katılımı, azami temsil ve halk ile yönetim arasında karşılıklı görev paylaşımını da

gerektirir. Özer'in de haklı olarak belirttiği gibi yerel özerklik(Özer, 2003: 205), yerel halkın yerel yönetime etkin olarak her düzey ve şekilde katılımını gerekli kılmaktadır.

Bir dönemlerin ülkelerin en popüler mali problemlerinden birisi olan kendi kendine yetebilirlik sorunu küreselleşmiş dünyada önemini yitirmiştir. Gerek ekonomik gerek sosyal ve siyasi gelişmelerin karşılıklı etkileşiminin yoğun olduğu çağımızda acaba belediyeler kendi kendine yetebilir bir yapıya kavuşturulabilir mi? Belediyelerin kendi sınırları içerisinde elde ettiği kaynaklar ile hizmetlerin finansmanını sağlaması olumlu bir durum olacaktır. Ancak bu durumda her belediye kendi finansmanını nasıl sağlayacak? Her belediye için aynı vergiler mi uygulanacak? Konulacak vergilerin oranları belediyelere göre farklılık gösterecek mi? Ya da hizmet kalitesi standarda oturtulmadan aradaki uçurum daha da mı artacak?

Vergini tanımına baktığımızda: Vergi, devletin egemenlik hakkına dayanarak özel ekonomiden kamu ekonomisine yapmış olduğu karşılıksız, cebri ve kesin parasal transferlerdir.

Vergi tanımını yerel yönetimler bağlamında değerlendirecek olursak öncelikle vurgulamamız gereken nokta verginin karşılıksız olduğudur. Anayasanın 73. maddesinde "Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür" denilmektedir. Buradaki yükümlülükten kasıt verginin cebri olduğudur. Tanımdaki diğer unsur olan mali güce göre ödenmesi ilkesi ise verginin karşılıksız olduğunu ifadeler. Herkesin aldığı hizmet ile orantılı değil, ödeme gücüne göre -gelirine göre- kamu harcamalarının finansmanına katılması gerekmektedir.

Vergilendirme yetkisi, toplum adına devletin, kamu finansman araçlarını temin etmesi ve uygulaması hususundaki hukuki ve fiili gücüne denir. AYYÖŞ ışığında vergilendirme yetkisi farklı boyutlar kazanmaktadır. Vergi konusunda yerel yönetimlere inisiyatif verilmesi gerekliliği öne çıkmaktadır. Ancak bunun merkezi yönetimin çemberinden kaçış olarak talep edilmesi, denetimden bir kurtuluş olarak görülmesi yanlıştır. Belediyelerin vergileme özerkliğine sahip olmaları ve bütçe gelirleri içinde öz kaynaklarının artırılması genelde yerel yöneticilerin ortak arzusudur(Falay, 1997: 10).

Vergileme yetkisinin yerel makamlara devri belediyelerin kendilerine kaynak sağlaması için merkezi yönetime başvurmaktan kurtaracağı anlaşılabilir bir gerçektir. Ancak, belediyelerin kendi gelirlerini saptama ve toplamalarına ilişkin yasal düzenlemenin, merkezi yönetimin mali vesayetinden kurtulmak ve kaynakları her zaman israf etmeden kullanmak yönünde kesin bir sonuç oluşturacağı söylenemez(Falay, 1997: 10).

Falay'a göre(1997: 10) belediyelerin öz kaynak oluşturma ve vergileme yetkisi talebinin arkasında, kent içindeki ve çevresindeki arsa ve araziden elde edilebilecek rant gelirleri ile kentte yaşamının bedelinin yerel halktan alınması gibi amaçlar vardır. Buna göre az sayıda ana gelir kaynakları çok sayıda az gelirli kaynaklara tercih edilmektedir. Kentte yaşamının ve kentsel hizmetlerden yararlanmanın avantajı belediyelerce mali kaynağa dönüştürülmek istenmektedir.

Yerel vergi uygulaması olarak düşünülen bu modelde göz ardı edilen noktalar vardır. Bunlardan biri yerel halkın gelir dağılımını göz ardı etmesidir(Falay, 1997: 10).

2.5. Yerel Gelirler

Vergi gelirleri hem devletlerin hem de diğer vergi geliri elde eden kuruluşların kamu hizmetlerini finanse etmede en önemli araçtır. Ancak devletlerin bu yetkiyi diğer kurum ve kuruluşlara bırakıp bırakmamasında dünyada farklı uygulamalar mevcuttur. Ülkemizde yerel yönetimlere vergi ile ilgili toplama görevi verildiği görülmektedir. Aynı zamanda sadece belediyelere özgü gelir kalemleri de bulunmaktadır.

Belediye Gelirleri Kanununda sayılan vergileri ayrı ayrı başlıklar halinde işlememizin nedenleri kaynaklarının ve mükelleflerinin yanı sıra ödeme zamanları ve tarifelerinin de farklı oluşuyla ilgilidir. 2464 sayılı kanunda sayılan vergilerin tarh usulleri de birbirinden farklıdır. Her tarhiyat usulü farklı bir hukuki kategoridir. Tarhiyata göre verginin ödenecek aşamaya gelmesi de farklılık göstermektedir(Baykara, 2006)

Belediyelerin toplamış olduğu yerel vergiler öncelikle 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre daha sonra da Emlak Vergisi Kanunu'nda sayılan bina ve arazi vergileri aşağıda tek tek incelenmiştir.

2.5.1. İlan ve Reklam Vergisi

Verginin Konusu

Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü İlan ve reklam, İlan ve Reklam Vergisine tabidir.

Verginin Mükellefi ve Sorumlusu

İlan ve Reklam Vergisinin mükellefi, yurt dışından gönderilen ilan ve reklamlar dâhil olmak üzere, ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzelkişilerdir.

İlan ve reklam işlerini mutad meslek olarak ifa edenler, başkaları adına yaptıkları ilan ve reklamlara ait vergileri mükellefler adına ilgili belediyeye yatırmaktan sorumludurlar.

İstisna ve Muaflıklar

Aşağıda sayılan ilan ve reklamlardan vergi alınmaz.

- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu tarafından yayınlanan ve yapılan ilan ve reklamlar,
- Her türlü gazete, dergi ve kitaplarda yapılan ilan ve reklamlar,
- Gerçek kişilerin ikametgâhlarının iç veya dış kapılarına konan ve kimliklerini gösteren levhalar,
- İşletmelerin iştigal veya imal konusu maddelerinin ambalajları üzerinde bulunan ve kendi işlerine ait ilan ve reklamları ile ambalaj muhtevasından olan prospektüs ve tarifnameler,
- Gerçek veya tüzel kişilere ait işyerlerinin içine veya dışına asılan iş sahibinin kimliği ile işin mahiyetini gösteren ve alanı 1/2 metrekareyi aşmayan ışsız levhalar, (Alanı 1/2 metrekareyi aşan levhalar, aşan kısım üzerinden vergiye tabidir.)
- Siyasi Partiler Kanununa göre, siyasi partilerin siyasi faaliyet sınırları içinde yapacakları ilan ve reklamlar,

- Genel ve katma bütçeli idareler ile il özel idareleri, belediyeler, köyler ile bunların kuracakları birlikler, PTT ve TCDD İşletmeleri, kooperatifler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından ülke ürünlerinin ve turizminin reklamını yapmak ve herhangi bir ticari ve sınai kuruluşu ait olmamak üzere hazırlanan her türlü levha ve afişlerle, aynı kuruluşlar tarafından Türkiye'deki ticaret, sanayi, tarım ve mesleki müesseselerinin isim ve ticaret unvanları ile ad ve adreslerini intiva etmek üzere yayınlanacak kitap, broşür, katalog ve dergiler,
- Umumi mahallere reklam amacı ile konulacak sıra, bank ve benzeri gereçler üzerindeki ilan ve reklamlar,
- Sinema ve tiyatroların kendi programlarına ilişkin olarak gösterinin yapıldığı binanın içinde ve dış yüzünde yaptıkları ilan ve reklamlar.

Tarife ve Nispet

İlan ve Reklam Vergisi aşağıdaki tarifeye göre alınır.

Tablo 2: İlan ve Reklam Vergisi Tarifesi

	Verginin Tutarı En Az-YTL	Verginin Tutarı En Çok-YTL
Dükân, ticarî ve sınai müessese ve serbest meslek erbabınca çeşitli yerlere asılan ve takılan her çeşit levha, yazı ve resim gibi tüm sabit ilân ve reklamların beher metrekaresinden yıllık olarak	20	100
Motorlu taşıt araçlarının içine veya dışına konulan ilân ve reklamların beher metrekaresinden yıllık olarak	8	40
Cadde, sokak ve yaya kaldırımları üzerine gerilen, binaların cephe ve yanlarına asılan bez veya sair maddeler vasıtasıyla yapılan geçici mahiyetteki ilân ve reklamların metrekaresinden haftalık olarak	2	10
İşıklı veya projeksiyonlu ilân ve reklamlardan her metrekare için yıllık olarak	30	150
İlân ve reklam amacıyla dağıtılan broşür, katalog, duvar ve cep takvimleri, biblolar veya benzerlerinin her biri için:	0,01	0,25
Mahiyeti ne olursa olsun yapıştırılacak çeşitli afişler ve benzerlerinin beherinin metrekaresinden	0,02	0,50

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Metrekare üzerinden yapılan hesaplamalarda, yarım metrekareye kadar olan kesirler yarım metrekareye, yarım metrekareyi aşanlar ise tam metrekareye tamamlanır.

Herhangi bir yüzeye yazılmak, takılmak veya çizilmek suretiyle yapılan ilan ve reklamlarda yazı ve resimlerin kapladığı alanın yüzölçümü esas alınır.

Çok cepheli ilan ve reklamlarda metrekare hesabı her cephe için ayrı ayrı nazara alınır.

Vergi tarifesinin; Dükkân, ticarî ve sınaî müessese ve serbest meslek erbabınca çeşitli yerlere asılan ve takılan her çeşit levha, yazı ve resim gibi tüm sabit ilân ve reklamlar, motorlu taşıt araçlarının içine veya dışına konulan ilân ve reklamlar ile ışıklı veya projeksiyonlu ilân ve reklamların süresi 6 aydan; cadde, sokak ve yaya kaldırımları üzerine gerilen, binaların cephe ve yanlarına asılan bez veya sair maddeler vasıtasıyla yapılan geçici mahiyetteki ilân ve reklamların süresi 1 haftadan az olursa vergi miktarının yarısı alınır. 6 ayı geçen süreler 1 yıl, hafta kesirleri de tam hafta sayılır.

Vergi tarifesinin İlân ve reklam amacıyla dağıtılan broşür, katalog, duvar ve cep takvimleri, biblolar veya benzerleri ile mahiyeti ne olursa olsun yapıştırılacak çeşitli afişler ve benzerlerinin ve çok nüsha olarak basılan ilan ve reklamlar üzerinde basımevinin ticari unvanı, adresi ve kaç nüsha olarak basıldığı ayrıca belirtilir.

Verginin Tarhı ve Ödenmesi

Vergiye tabi ilan ve reklamlarda, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından, ilan ve reklam işinin bu işi mutad meslek olarak ifa edenler tarafından yapılması halinde ilan ve reklam işini yapanlarca ilan veya reklamın yapıldığı ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar verilecek beyanname üzerine, tarh ve tahakkuk ettirilir. Beyannameler ilan ve reklamlarda bunların yayınlandığı, dağıtıldığı veya teşhir edildiği mahallin belediyesine verilir.

İlan ve Reklam Vergisi, beyanname verme süresi içinde ödenir. Şu kadar ki belediye meclisleri; Dükkân, ticarî ve sınaî müessese ve serbest meslek erbabınca çeşitli yerlere asılan ve takılan her çeşit levha, yazı ve resim gibi tüm sabit ilân ve reklamlara, motorlu taşıt araçlarının içine veya dışına konulan ilân ve reklamlara ve ışıklı veya

projeksiyonlu ilân ve reklamlara ait vergileri, yılı içinde, iki eşit taksitte almaya yetkilidirler.

İlan ve Reklam Vergisinin ödendiğinin belgelendirilmesi yönünden ilgili belediyeler gerekli usulleri ihdas edebilirler.

2.5.2. Eğlence Vergisi

Verginin Konusu

Belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yer alan yerli ve yabancı film gösterimleri, tiyatro, opera, bale, karagöz, operet, kukla ve orta oyunları, Spor müsabakaları, at yarışları ve konserler, Sirkler, lunaparklar, çalgılı bahçeler ve benzerleri, müşterek bahisler ve biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence işletmelerinin faaliyetleri Eğlence Vergisine tabidir.

Verginin Mükellefi

Verginin mükellefi, eğlence yerlerini işleten gerçek veya tüzelkişilerdir.

İstisna ve Muafliklar

Aşağıda belirtilen eğlence faaliyetlerinden eğlence vergisi alınmaz:

- Ulusal bayramlar veya tarihi özellik taşıyan günler nedeniyle genel ve katma bütçeli idareler ile il özel idareleri, belediyeler, köyler ve bunların kurdukları birlikleri tarafından düzenlenen ve kazanç amacı gütmeyen tören, şenlik, müsabaka ve gösterilerle balo, temsil ve benzeri faaliyetler,
- Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler tarafından kültürel, sosyal, turistik ve ekonomik amaçlarla düzenlenen kongre, konferans, fuar, festival, şenlik, sergi ve benzeri faaliyetler ile tertip edilen eğlenceler ve konserler.
- Eğitim ve öğretim kuruluşları ile okul dernekleri, kamu yararına çalışan dernekler, orduvevleri, askeri gazinolar ve askeri dinlenme tesislerinde tertiplenen eğlenceler.
- Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından düzenlenen müşterek bahis oynanması,

- Bira, alkollü içki içilmeyen, satılmayan ve ruhsatnamelerde kahvehane, kıraathane, çayhane ve çay ocakları olduğu belirtilen yerler.

Verginin Matrahı

- Biletle girilen yerlerde, Eğlence Vergisi hariç olmak üzere bilet bedeli olarak sağlanan gayri safi hâsılat (bilet bedeli dışında bağış veya başka adlar altında alınan paralar dâhil).
- Müşterek bahislerde, iştirakçilerden tahsil edilen tutardan Katma Değer Vergisi düşüldükten sonra kalan tutar.
- Biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing, bilardo ve masa futbolu salonları gibi eğlence yerlerinde işin mahiyetine göre çalışılan her gün için Belediye Meclislerince takdir edilecek miktardır.

Verginin Nispet ve Miktarı

Eğlence Vergisi aşağıdaki nispet ve miktarlarda alınır.

Tablo 3: Eğlence Vergisi Tarifesi

	Verginin Nispeti %
I- Biletle Girilen Yerlerde	
1. Yerli film göstermelerinden	10
2. Yabancı film göstermelerinden	10
3. Tiyatro, opera, operet, bale, karagöz, kukla ve orta-oyunundan	0
4. Spor müsabakaları, at yarışları ve konserlerden	10
5. Sirkler, lunaparklar, çalgılı bahçeler ve benzerlerinden	20
II- Müşterek Bahislerde	5
III- Biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinden	100

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Yerli ve yabancı film gösterimlerine ilişkin belirlenen vergi bilet bedellerine eklenmek suretiyle hesaplanır ve belediye tarafından özel damga konulması sırasında ödenir.

Ödemenin yapıldığına dair banka dekontunun ibrazı üzerine belediye tarafından biletlere özel damga konulur. Ödeme yapmayanlar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Bahsi geçen yerlerde toplanan meblağın % 75'i Kültür ve Turizm Bakanlığı Merkez Saymanlık hesabına, % 25'i ilgili belediyeye tahsilini takip eden ayın on beşinci günü akşamına kadar aktarılır. Maliye Bakanlığı yukarıdaki şartlara bağlı kalmaksızın, biletle girilen yerlere ilişkin eğlence vergisinin hesaplanması ve ödenmesine dair işlemlerin ödeme kaydedici cihaz kullanılarak yapılmasına ait usûl ve esasları belirlemeye yetkilidir

Verginin Ödenmesi

Vergi biletle girilen yerlerde bilet bedellerine eklenmek suretiyle hesaplanır ve belediye tarafından özel damga konulması sırasında ödenir. Bu suretle alınan biletlerin kullanılmadan iadesi halinde peşin olarak ödenen vergi geri verilir.

Genel ve Katma Bütçeli idarelerle İl Özel İdareleri ve köyler tarafından yürütülen spor müsabakaları, at yarışları ve benzeri faaliyetlerde bilet bedeli ile birlikte alınan vergi takip eden 20 gün içinde ilgili belediyeye ödenir.

Müşterek bahislerde her aya ait vergi o ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar ilgili belediyeye bir beyanname ile bildirilir ve aynı sürede ödenir.

Biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinde her aya ait vergi o ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar ilgili belediyeye yatırılır

2.5.3. Haberleşme Vergisi

Verginin Konusu

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Posta Telgraf Telefon işletmesi tarafından tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretleri (tesis, devir ve nakil ücretleri hariç) Haberleşme Vergisine tabidir.

Verginin Mükellefi

Haberleşme Vergisinin mükellefi, telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerini tahsil eden Posta Telgraf Telefon İdaresidir.

Verginin Matrahı

Haberleşme Vergisinin matrahı, tesis, devir ve nakil ücretleri hariç olmak üzere tahsil edilen ücrettir. Matraha gider vergileri dâhil edilmez.

Verginin Nispeti

Haberleşme vergisinin nispeti yüzde 1'dir. Ancak genel ve katma bütçeli kurumlarla il özel idare ve belediyelere ve bunların kurdukları birliklere ait teleks, faksimili ve data ücretinden vergi alınmaz.

Verginin Beyanı ve Ödenmesi

Bir ay içinde tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerine isabet eden Haberleşme Vergisi, ilgili belediyeye tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar bir beyanname ile bildirilir ve aynı süre içinde tediye edilir.

Beyannamelerin şekil ve muhtevası İçişleri ve Maliye Bakanlıklarınca tayin ve tespit olunur.

2.5.4. Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi

Verginin Konusu

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde elektrik ve havagazı tüketimi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisine tabidir.

Verginin Mükellefi

Elektrik ve Havagazı tüketenler, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisini ödemekle mükelleftirler.

5784 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Daş Kanununun 14' üncü maddesi ile "mükellef ve sorumlu" başlığını taşıyan 2464 sayılı kanununun 35. maddesinde değişiklik yapılmıştır.(www.vergiplatformu.com)

20.2.2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre elektrik enerjisini tedarik eden ve havagazını dağıtan kuruluşlar, satış bedeli ile birlikte bu verginin de tahsilinden ve ilgili belediyeye yatırılmasından sorumludurlar. Organize sanayi

bölgelerinde tüketilen elektrik enerjisinin vergisini organize sanayi bölgeleri tüzel kişiliklerine elektriği temin eden kuruluş öder.

İstisnalar

Aşağıdaki yazılı yerlerde ve şekillerde tüketilen elektrik ve havagazı vergiden müstesnadır.

- Kazanç amacı gütmemek şartıyla işletilen; hastane, dispanser, klinik, sağlık ocağı ve merkezleri, rehabilitasyon, teşhis ve tedavi merkez ve kurumları, doğum ve çocuk bakımevleri, kreşler, sanatoryum, Prevantoryum gibi sağlık kuruluşları ile düşünler evi, yetimhaneler, Çocuk Esirgeme Kurumu ve korunmaya muhtaç çocukları koruma birliklerine ait çocuk yurtları ve bunlara bağlı işyerleri gibi sosyal yardım kuruluşlarında,
- Dini hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan cami, mescit, kilise ve havra gibi ibadethanelerde,
- Milletlerarası panayır, sergi ve fuarlarda, bunların giriş yerlerinde, mal teşhir edilen ve satılan pavyonlarda,
- Doğrudan doğruya elektrik ve havagazı üreten dağıtım ve istihsal müesseselerinde tüketilen elektrik ve havagazı vergiden müstesnadır.

Verginin Matrahı

Verginin matrahı; elektriğin iletimi, dağıtımı ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedelleri hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedeli ile havagazının satış bedelidir. Matraha vergi, fon ve paylar dâhil edilmez.

Verginin Nispeti

Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi aşağıda gösterilen nispetlerde alınır.

- İmal ve istihsal, taşıma, yükleme boşaltma, soğutma, telli ve telsiz telgraf ve telefon müraselesi işlerinde tüketilen elektriğin satış bedeli üzerinden yüzde 1,
- İlk bent dışında kalan maksatlar için tüketilen elektriğin satış bedeli üzerinden yüzde 5,

- Havagazının satış bedelinden yüzde 5.

Verginin Beyanı ve Ödenmesi

Elektrik enerjisini tedarik eden veya havagazını dağıtan kuruluşlar tahsil ettikleri vergiyi, tahsil tarihini takip eden ayın 20. günü akşamına kadar belediyeye bir beyanname ile bildirmeye ve vergiyi aynı sürede ödemeye mecburdurlar. Elektrik ve havagazı işleri bütçesi içinde yer alan belediyeler bu hükümden müstesnadır

2.5.5. Yangın Sigortası Vergisi

Verginin Konusu

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içindeki menkul ve gayrimenkul mallar için yapılan yangın sigortaları dolayısıyla alınan primler; Yangın Sigortası Vergisine tabidir.

Verginin Mükellefi

Yangın Sigortası Vergisini, sigorta şirketleri ödemekle mükelleftir.

Verginin Matrahı

Yangın Sigortası Vergisinin matrahı, yapılan yangın sigorta muameleleri dolayısıyla alınan primlerin tutarıdır.

Sigorta şirketleri vergilendirme dönemi içinde iptal edilen yangın sigorta muamelelerine ait primleri, iptalin vuku bulduğu döneme ait matrahtan indirilebilirler.

Verginin Nispeti

Yangın Sigortası Vergisinin nispeti yüzde 10'dur.

Verginin Beyanı ve Ödenmesi

Mükellefler bir ay içindeki vergiye tabi muamelelerini ertesi ayın 20. günü akşamına kadar bağlı buldukları belediyeye bir beyanname ile bildirmeye ve hesaplanan vergiyi aynı sürede ödemeye mecburdurlar. Beyannamelerin şekil ve muhtevası Maliye ve Ticaret bakanlıklarının görüşü alınarak İçişleri Bakanlığınca tayin ve tespit olunur

2.5.6. Çevre Temizlik Vergisi

Verginin Konusu

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.

Verginin Mükellefi

Verginin mükellefi, binaları kullananlardır. Mükellefiyet binanın kullanımını ile başlar.

İstisnalar

- Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler, köyler, bunların kuracakları birlikler, darülaceze ve benzeri kuruluşlar ve üniversiteler tarafından münhasıran hizmetlerinde kullanılan binalar,
- Kızılay Genel Merkezi ile şubeleri ve kampları,
- Kredi ve Yurtlar Kurumuna ait öğrenci yurtları ile umuma açık ibadet yerleri,
- Karşılıklı olmak şartıyla elçilik ve konsolosluk hizmetlerinde kullanılanlarla elçilerin ikametine mahsus olan binalar,
- Milletlerarası kuruluşlar ve bunların temsilcilikleri tarafından kullanılan binalar ile bunların müstemilatı vergiye tâbi değildir.

Verginin Matrahı

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun mükerrer 44 üncü maddesinde, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu; konutlara ait çevre temizlik vergisinin, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehirlerde 15 YKr, diğer yerlerde 12 YKr olarak hesaplanacağı; işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde % 25 artırımlı uygulanacağı; bu maddede yer alan tutarların her yıl yeniden değerlendirilme

oranında artırılacağı ve bu tutarların belirlenmesinde, vergi tutarlarının yüzde beşini aşmayan kesirlerin dikkate alınmayacağı hüküm altına alınmıştır.

401 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2010 yılı için yeniden değerlendirme oranı % 7,7 olarak tespit edilmiştir. Buna göre; 01.01.2011 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi yeniden değerlendirme oranları da göz önüne alınarak tahsil edilecektir(Okur, ymmosmanokur.com.tr).

Konutlara ait çevre temizlik vergisi; su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehir belediyelerinde 21 Kuruş, diğer belediyelerde 17 Kuruş olarak hesaplanacaktır.

Diğer taraftan, belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece veya büyükşehir belediyelerine bağlı su ve kanalizasyon idarelerince tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, ilgili tarifelerin yedinci grubunun belediye meclislerince en son intibak ettirilen derecelere ait tutarlar üzerinden tahakkuk ettirilecektir.

İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde farklı tarifelere göre uygulanacaktır.

Tablo 4: Büyükşehir Belediyeleri Dışındaki Belediyelerde Uygulanacak Çevre Temizlik Vergisi Tarifesi

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1.Grup	2000	1600	1290	1000	850
2.Grup	1290	960	750	600	500
3.Grup	850	640	500	400	320
4.Grup	400	320	240	200	160
5.Grup	240	200	140	129	100
6.Grup	129	100	70	59	43
7.Grup	43	35	24	21	17

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Büyükşehir Belediyelerinde Uygulanacak Çevre Temizlik Vergisi

2464 sayılı Kanunun mükerrer 44 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre, büyükşehir belediyelerinde çevre temizlik vergisi, diğer belediyelerde uygulanan çevre temizlik vergisi tutarları % 25 artırılarak hesaplanacaktır. Buna göre büyükşehir belediyelerinde uygulanacak olan çevre temizlik vergisi tarifesi tablodaki gibidir.

Tablo 5: Büyükşehir Belediyelerinde Uygulanacak Çevre Temizlik Vergisi Tarifesi

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1.Grup	2500	2000	1612	1250	1062
2.Grup	1612	1200	937	750	625
3.Grup	1062	800	625	500	400
4.Grup	500	400	300	250	200
5.Grup	300	250	175	161	125
6.Grup	161	125	87	73	53
7.Grup	53	43	30	26	21

Kaynak: 2464 Belediye Gelirleri Kanunu

İndirimli Çevre Temizlik Vergisi Uygulaması

2464 sayılı Kanunun mükerrer 44'üncü maddesinin on ikinci fıkrasında, "Bakanlar Kurulu; beşinci fıkradaki tarifede yer alan bina gruplarını belirlemeye ve bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan tutarları yöreler, belediyelerin nüfusları ve bina grupları itibarıyla ayrı ayrı dörtte birine kadar indirmeye veya yarısına kadar artırmaya yetkilidir." hükmü yer almaktadır.

Bu hükmün verdiği yetkiye dayanılarak yayımlanan 2005/9817 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının7 nci maddesine göre; konut, işyeri ve diğer şekilde kullanılan binalar için belirtilen tutarlar, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunanlar hariç olmak üzere kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5000'den az olan belediyelerde % 50 indirimli olarak uygulanacaktır.

Buna göre, kalkınmada öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas

alınmak suretiyle metreküp başına 8 Kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarifeye göre hesaplanacaktır.

Tablo 6: İndirimli Çevre Temizlik Vergisi Tarifesi

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1.Grup	1000	800	645	500	425
2.Grup	645	480	375	300	250
3.Grup	125	320	250	200	160
4.Grup	200	160	120	100	80
5.Grup	120	100	70	64	50
6.Grup	64	50	35	29	21
7.Grup	21	17	12	10	8

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu

Belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, tarifinin yedinci grubunun belediye meclisince belirlenecek derecesi üzerinden hesaplanır.

Belediye meclisleri, buldukları mahallin sosyal ve ekonomik farklılıkları ile büyüklüklerini de dikkate alarak binaların hangi dereceye gireceğini tespit etmeye yetkilidir.

Maliye Bakanlığı, mükellefiyetle ilgili olarak bildirim verdirmeye ve buna ilişkin usulleri belirlemeye, İçişleri Bakanlığının da görüşünü alarak çevre temizlik vergisinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Verginin Beyanı ve Ödenmesi

Su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisi, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılır. Bu suretle tahakkuk eden vergi, su tüketim bedeli ile birlikte belediyelerce tahsil edilir. Su ve kanalizasyon

hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisi ise su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilir.

İş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi, belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yılın Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmiş sayılır. Tahakkuk eden vergi, bir defaya mahsus olmak üzere, belediyelerin ilan mahallerinde bir ay süreyle topluca ilan edilir. İş yeri ve diğer şekilde kullanılan binalarla ilgili olarak tahakkuk eden bu vergi, her yıl, emlak vergisinin taksit sürelerinde ödenir.

Su ve kanalizasyon idareleri büyükşehir dâhilindeki her ilçe veya ilk kademe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilâtı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde öder. Tahsil edilen vergi ve gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilâtı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarır. Büyük şehir belediye sınırları içinde bulunan belediyelerin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisi aynı esaslar çerçevesinde büyükşehir belediyelerine aktarılır.

Tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilir.

2.5.7. Bina Vergisi

Verginin Konusu

Türkiye sınırları içinde bulunan binalar bu kanun hükümlerine göre Bina Vergisine tabidir.

Bina, yapıldığı madde ne olursa olsun, gerek karada gerek su üzerindeki sabit inşaatın hepsini kapsar.

Verginin Mükellefi

Bina Vergisini, binanın maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa binaya malik gibi tasarruf edenler öder.

Bir binaya paylı mülkiyet halinde malik olanlar, hisseleri oranında mükelleftirler. Elbirliği mülkiyette malikler vergiden müteselsilen sorumlu olurlar.

Muaflık ve İstisnalar

Aşağıda yazılı binalar, kiraya verilmemek şartıyla Bina Vergisinden daimi olarak muaftır:

- Özel bütçeli idarelere (Mazbut vakıflar dâhil), il özel idarelerine, belediyelere, köy tüzel kişiliğine, kanunla kurulan üniversitelere ve Devlete ait binalar,
- İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler veya bunlara bağlı müesseselere ait;
 - Su, elektrik, havagazı, mezbaha ve soğuk hava işletme binaları,
 - Belediye sınırları içindeki yolcu taşıma işletme binaları ve kapalı durak yerleri,
- Köylere ve köy birliklerine ait tarım işletme binaları, soğuk hava depoları, içmeler ve kaplıcalar ile bunlar tarafından köylünün umumi ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla işletilen hamam, çamaşırhane, değirmenler ve köy odaları,
- Ordu evleri, askeri gazino ve kantinler ile bunların müstemilatı,
- Kamu menfaatlerine yararlı derneklere ait binalar,
- Kazanç gayesi olmamak şartıyla işletilen hastane, dispanser, sağlık, rehabilitasyon, teşhis ve tedavi merkezleri, sanatoryum, prevantoryum, öğrenci yurtları, düşkünler evi, yetimhaneler, revirler, kreşler, kütüphaneler ve korunmaya muhtaç çocukları koruma birliklerine ait yurtlar ve işyerleri ile benzerleri,

- Dini hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan ibadethaneler ve bunların müştemilatı,
- Zirai istihsalde kullanılmak şartıyla makine ve alet depoları, zahire ambarları, samanlıklar, arabalıklar, ağıllar, ahırlar, kümesler, kurutma mahalleri, böcekhaneler, serler (seralar) ve benzeri binalarla, işçi ve bekçi bina, kulübe ve barakaları,
- Su ürünleri müstahsillerinin istihsalde kullandıkları ağ ve alet depoları, kayıkhaneler, denizlerde ve göllerdeki işçi ve balıkçı kulübe ve barakaları,
- Umuma tahsis edildiği Maliye ve Gümrük Bakanlığınca kabul edilen rıhtım, iskele, dalgakıran ve bunların mütemmimleri ile, demiryolları ve köprü, rampa ve tünel, yeraltı ve yerüstü geçitleri, peron alimantasyon tesisleri, iskele ve istasyon binaları ile yolcu salonları, cer ve malzeme depoları gibi demiryolu mütemmimleri, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğüne ait hava liman ve meydanlarındaki terminal binaları, teknik blok, hangar, sistemlere ait depo; elektronik, elektrik ve mekanik sistemlere ait laboratuvar ve bakım tesisleri, pist, taksirut ve apron sahası ile ısı ve enerji santralleri, hidrofor tesisleri, gerek hava liman ve meydanlarında ve gerekse uçuş yolları üzerindeki seyrüsefer yardımcı tesisleri ile hava yer ve yer muhabere sistemleri ve yukarıda belirtilen sistem ve tesislerin mütemmimleri, (Diğer depolar, antrepolar, müstakil lojman ve müstakil idarehane binaları mütemmim sayılmaz);
- Her nevi su bentleri, baraj, sulama ve kurutma tesisleri,
- Yabancı devletlere ait olup elçilik ve konsolosluk olarak kullanılan binalar ile elçilerin ikametine mahsus binalar ve bunların müştemilatı (Karşılıklı olmak şartıyla) ve merkezi Türkiye'de bulunan milletlerarası kuruluşlara, milletlerarası kuruluşların Türkiye'deki temsilciliklerine ait binalar,
- Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara ait binalar,
- Enerji nakil hatları ve direkleri,
- Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Gene Müdürlüğüne tescil edilmiş amatör spor kulüplerine ait binalar,

- Tarım kredi, tarım satış kooperatifleri, 1163 sayılı Kanuna uygun olarak teşekkül eden kooperatifler ve bu kooperatiflerin kuracağı kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin ve Türk Kooperatifçilik Kurumunun sahip oldukları kendi hizmet binaları,
- Karşılıklı olmak şartıyla Uluslararası Antlaşmalar hükümlerine göre azınlık sayılan cemaatlere ait özel okul binaları,
- Türk Silahlı Kuvvetlerini,
- Tersane binaları,
- Belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan binalar Doğalgaz, ham petrol ve bunların ürünlerinin nakli ve dağıtımını amacıyla kullanılan boru hatları ile bunların ayrılmaz parçası olan istasyonlar,
- 18.06.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine göre temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri veya hisseleri kısmen veya tamamen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna intikal eden bankalara, tasfiyeleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu eliyle yürütülen müflis bankaların iflas idarelerine ait binalar.

Geçici Muaflıklar:

- Mesken olarak kullanılan bina veya apartman dairelerinin, 2.500 Yeni Türk Lirasından az olmamak üzere vergi değerinin 1/4 ü, inşalarının sona erdiği yılı takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süre ile geçici muafiyetten faydalandırılır. Bu binaların, bina apartman ise dairelerin, mesken olarak kullanılması şartıyla, satın alma veya sair suretle iktisap olunması halinde de yukarıdaki muaflık hükmü kalan süre için uygulanır. Binanın, bina apartman ise dairenin, kısmen veya tamamen mesken olarak kullanılmaması halinde bu binaya veya daireye tanınmış bulunan muafiyet bu halin vuku bulduğu yılı takip eden bütçe yılından itibaren düşer.
- Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde turizm müessesesi belgesi almış olan Gelir veya Kurumlar Vergisi mükelleflerinin adı geçen kanunda yazılı maksatlara tahsis ettikleri ve işletmelerine dahil binaları,

inşalarının sona erdiği veya mevcut binaların bu maksada tahsisi halinde turizm müessesesi belgesinin alındığı yılı takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süre ile geçici muafiyetten faydalandırılır.

- Deprem, su basması, yangın gibi tabii afetler sebebiyle binaları yanan, yıkılan veya kullanılmaz hale gelen veya yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri (Deprem hariç) afetlerle zarar görmesi muhtemel yerlerdeki binaların vergi mükellefleri tarafından afetin vuku bulduğu veya afete maruz bulunduğu yetkili kuruluşça tebliği tarihinden itibaren en geç 5 yıl içinde afetin vuku bulduğu yerde veya kamu kuruluşlarınca gösterilen yerlerde inşa edilen binalar inşalarının sona erdiği yılı, kamu kuruluşlarınca ilgili kanunlarına göre inşa olup hak sahiplerine teslim edilen binalar devredildikleri yılı takip eden bütçe yılından itibaren 10 yıl süre ile geçici muafiyetten faydalandırılır. Şu kadar ki, kamu kuruluşlarınca afet bölgesi olduğu nedeniyle inşaat yasağı konulan yerlerde yapılan binalar için bu muafiyet uygulanmaz. Muafiyetten faydalanacak mükellefler, İmar ve İskan Bakanlığından veya bu Bakanlığın yetkili kıldığı kuruluşlardan afete maruz kaldıklarına dair alacakları bir belgeyi vergi dairesine ibraz etmeye mecburdurlar.
- Fuar, sergi ve panayır yerlerinde inşa edilen binalar (Bu yerlerin açık bulunmadığı zamanlarda da kullanılanlar hariç), bu maksada tahsis edildikleri süre için vergiden muaftır.
- Planlama Teşkilatınca tespit ve tayin edilen geri kalmış bölgelerde inşa edilen sanayi tesisler, inşalarının sona erdiği yılı takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süre ile geçici muafiyetten faydalandırılır.
- Organize sanayi bölgeleri ile sanayi ve küçük sanat sitelerindeki binalar, inşalarının sona erdiği tarihi takip eden bütçe yılından itibaren 5 yıl süre ile geçici muafiyetten faydalandırılır.

Verginin Matrahı ve Nispeti

Bina Vergisinin matrahı, binanın bu kanun hükümlerine göre tespit olunan vergi değeridir. Sabit istihsal tesisatına ait değerler vergi matrahına alınmaz.

Bina vergisinin oranı meskenlerde binde bir, diğer binalarda ise binde ikidir. Bu oranlar, 5216 sayılı Kanunun uygulandığı büyük şehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde % 100 artırımlı uygulanır. Bakanlar Kurulu, vergi oranlarını yarısına kadar indirmeye veya üç katına kadar artırmaya yetkilidir.

Bakanlar Kurulu, kendisine bakmakla mükellef kimsesi olup on sekiz yaşını doldurmamış olanlar hariç olmak üzere hiçbir geliri olmadığını belgeleyenlerin, gelirleri münhasıran kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından aldıkları aylıktan ibaret bulunanların, gazilerin, özürhükümlerinin, şehitlerin dul ve yetimlerinin Türkiye sınırları içinde brüt 200 m² yi geçmeyen tek meskeni olması (intifa hakkına sahip olunması hali dahil) halinde, bu meskenlerine ait vergi oranlarını sıfıra kadar indirmeye yetkilidir. Bu hüküm, yukarıda belirtilenlerin tek meskene hisse ile sahip olmaları halinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır. Muayyen zamanda dinlenme amacıyla kullanılan meskenler hakkında bu hüküm uygulanmaz. Geliri olmadığını belgelemenin usul ve esaslarını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Yeni inşa edilen bina veya binaların vergisi, arsasının (veya arsa payının) vergisinden az olamaz.

Verginin Tarh ve Tahakkuku

Bina vergisi, ilgili belediye tarafından:

- Dört yılda bir defa olmak üzere takdir işlemlerinin yapıldığı yılı takip eden bütçe yılının Ocak ve Şubat aylarında,
- Vergi değerini tadil eden sebeplerle bildirim verilmesi icap eden hallerde, vergi değerini tadil eden sebeplerin meydana geldiği bütçe yılını takip eden yılı Ocak ayı içinde, vergi değerini tadil eden sebep yılın son üç ayı içinde vuku bulmuş ve bildirim, vergi değerini tadil eden sebebin meydana geldiği bütçe yılını takip eden yılda verilmiş ise bildirim verilmediği tarihte,
- Takdir işlemlerinin bulunduğu hallerde, takdir işlemlerinin yapıldığı bütçe yılını takip eden yılın Ocak ve Şubat aylarında,

Yıllık olarak tarh olunur. Bildirim posta ile gönderilmiş ise vergi, bildirim verme süresinin son gününü takip eden yedi gün içinde tarh olunur. Bu suretle tarh olunan vergiler, tarh edilen tarihte tahakkuk etmiş sayılır ve mükellefe bir yazı ile bildirilir.

Yapılan tarh ve tahakkuku takip eden yıllarda, hesaplanan bina vergisi, her bütçe yılının başından itibaren o yıl için tahakkuk etmiş sayılır.

Bir il veya ilçe hududu içerisinde birden fazla belediye olması halinde, belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan binaya ait bina vergisini tarha yetkili olacak belediye, ilgili valiler tarafından belirlenir.

Verginin Ödenmesi

Vergi birinci taksiti Mart, Nisan ve Mayıs aylarında, ikinci taksiti Kasım ayı içinde olmak üzere iki eşit taksitte ödenir. Maliye Bakanlığı ödeme aylarını, bölgelerin özelliklerine göre değiştirebilir.

2.5.8. Arazi Vergisi

Verginin Konusu

Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsalar bu kanun hükümlerine göre Arazi Vergisine tabidir. Belediye sınırları içinde belediyece parsellenmiş arazi arsa sayılır.

Belediye sınırları içinde veya dışında bulunan parsellenmemiş araziden hangilerinin bu kanuna göre arsa sayılacağı Bakanlar Kurulu kararı ile belli edilir.

Verginin Mükellefi

Arazi Vergisini, arazinin maliki, varsa intifa hakkı sahibi, her ikisi de yoksa araziye malik gibi tasarruf edenler öder.

Bir araziye paylı mülkiyet halinde malik olanlar, hisseleri oranında mükelleftirler. Elbirliği mülkiyette malikler vergiden müteselsilen sorumlu olurlar.

Mülkiyeti ihtilafli bulunan arazi için mutasarrıfı bulunmayan kişiler tarafından ödenen Arazi Vergileri ihtilafın ödeme yapan aleyhine sonuçlanması halinde ihtilafı ilgili bulunanların karar tarihinden itibaren bir yıl içerisinde başvurmaları şartıyla kendilerine ret ve iade olunur.

Muaflık ve İstisnalar

Daimi Muaflıklar:

Aşağıda yazılı arazi kiraya verilmemek şartıyla Arazi Vergisinden daimi olarak muaftır.

- Özel bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyelere ve köy tüzel kişiliğine, kanunla kurulan üniversitelere ve Devlete ait arazi,
- İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler veya bunlara bağlı müesseseler tarafından işletilen:
 - Su, elektrik, havagazı, mezbaha ve soğuk hava işletmelerine ait arazi,
 - Belediye sınırları içindeki yolcu taşıma işletmelerine ait arazi,
- Kamu menfaatlerine yararlı derneklere ait arazi (Kurumlar Vergisine tabi işletmelere ait olmamaları veya bunlara tahsis edilmiş bulunmamaları şartıyla),
- Yabancı devletlere ait olup gerek elçilik ve konsolosluk binaları gerekse elçilerin ikametlerine mahsus binalar yapılmak üzere sahip olunan arazi ve arsalar ile bu çeşit binalardan yanan, yıkılanların arsaları (Karşılıklı olmak şartıyla) ve merkezi Türkiye'de bulunan milletlerarası kuruluşların Türkiye'deki temsilciliklerine ait arazi ve arsalar,
- Mezarlıklar,
- Türk Silahlı Kuvvetlerini (Jandarma Genel Komutanlığı dahil) güçlendirmek amacıyla kurulmuş vakıflara ait arazi ve arsalar,
- Belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan arazi,
- Petrolün boru hatları ile transit geçişi ile ilgili projeler kapsamında; kamulaştırma ile görevlendirilen kamu kurum veya kuruluşunun maliki veya irtifak hakkı sahibi olduğu ve ilgili proje yatırımcıları lehine irtifak hakkı tesis edilmiş gayrimenkuller,
- 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine göre temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri veya hisseleri kısmen veya tamamen Tasarruf Mevduatı

Sigorta Fonuna intikal eden bankalara, tasfiyeleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu eliyle yürütülen müflis bankaların iflas idarelerine ait arazi ve arsalar,

- Toplu Konut İdaresi Başkanlığına ait arazi ve arsalar.

Geçici Muaflıklar

Aşağıda yazılı arazi geçici olarak Arazi Vergisinden muaftır:

- Özel kanunlarına göre Devlet ormanları dışında insan emeğiyle yeniden orman haline getirilmek üzere ağaçlandırılan arazi 50 yıl,
- Toprak ve topoğrafik özellikleri ve erozyon gibi sınırlayıcı faktörler sebebiyle kültür bitkilerinin yetişmelerini engelleyen araziden; bataklık, turbiyer, çorak, makilik, çalılık, taşlık ve sair haller dolayısıyla üzerinde tarım yapılamayan sahalarn, ıslah tedbirleriyle yeniden tarıma elverişli hale getirilmesinde 10 yıl,
- Teknik, ekonomik ve ekolojik bakımlardan gerekli şartları haiz olan arazide yeniden fidanla dikim veya aşılama veya yeniden yetiştirme suretiyle ağaçlık, meyvelik, bağ ve bahçe meydana getirilmesinde asgari 2 yıl, azami 15 yıl,
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca, organize sanayi bölgeleri için iktisap olunduğu veya bu bölgelere tahsis edildiği kabul edilen arazi (Sanayici lehine tapudaki tescilin yapılacağı tarihe kadar),

Geçici olarak muaflıktan istifade için arazinin bu maddede yazılı cihetlere tahsis edilmiş olduğunun ilgili vergi dairesine bütçe yılı içinde bildirilmesi şarttır. Muafiyetler, arazinin tayin olunan cihetlere tahsis edildiği yılı takip eden bütçe yılından başlar. Bütçe yılı içinde bildirim yapılmazsa muafiyet, bildirim yapıldığı yılı takip eden bütçe yılından muteber olur. Bu takdirde bildirim yapıldığı bütçe yılının sonuna kadar geçen yıllara ait muafiyet hakkı düşer.

Arazi Vergisinde İstisna

Mükelleflerin bir belediye ve bu belediyenin mücavir alan sınırları içinde bulunan arazisinin (arsalar hariç) toplam vergi değerinin 10.000 Türk Lirası Arazi Vergisinden müstesnadır. Bu miktarı üç misline kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu hükmün tatbikatında mükellef ile eş ve velayet altındaki çocuklara ait arazi değerleri toplu olarak nazara alınır.

Bu istisna, hisseli arazide mükelleflerin hisse miktarları ayrı ayrı nazara alınmak suretiyle uygulanır.

Matrah ve Nispet

Arazi Vergisinin matrahı arazinin bu kanun hükümlerine göre tespit olunan vergi değeridir.

Arazi vergisinin oranı binde bir, arsalarda ise binde üçtür. Bu oranlar, 5216 sayılı Kanunun uygulandığı büyük şehir belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde % 100 artırımlı uygulanır. Bakanlar Kurulu, vergi oranlarını yarısına kadar indirmeye veya üç katına kadar artırmaya yetkilidir.

Verginin Tarh ve Tahakkuku

Arazi vergisi, ilgili belediye tarafından;

- Dört yılda bir defa olmak üzere takdir işlemlerinin yapıldığı yılı takip eden yılın Ocak ve Şubat aylarında,
- Vergi değerini tadil eden sebeplerle bildirim verilmesi icabeden hallerde, vergi değerini tadil eden sebeplerin meydana geldiği bütçe yılını takip eden yılın Ocak ayı içinde, vergi değerini tadil eden sebep bütçe yılının son üç ayı içinde vuku bulmuş ve bildirim, vergi değerini tadil eden sebebin meydana geldiği bütçe yılını takip eden yılda verilmiş ise bildirim verildiği tarihte,
- Takdir işlemini gerektiren hallerde, takdir işlemlerinin yapıldığı bütçe yılını takip eden yılın Ocak ve Şubat aylarında,

Hesaplanan vergi değeri esas alınarak yıllık olarak tarh olunur. Bildirim posta ile gönderilmiş ise vergi, bildirim verme süresinin son gününü takip eden yedi gün içinde tarh olunur. Bu suretle tarh olunan vergiler, tarh edilen tarihte tahakkuk etmiş sayılır ve mükellefe bir yazı ile bildirilir.

Yapılan tarh ve tahakkuku takip eden yıllarda, tespit edilen vergi değeri üzerinden hesaplanan arazi vergisi, her bütçe yılının başından itibaren o yıl için tahakkuk etmiş sayılır.

Bir il veya ilçe sınırları içerisinde birden fazla belediye olması halinde, belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan araziye ait arazi vergisini tarha yetkili olacak belediye, ilgili valiler tarafından belirlenir.

Verginin Ödenmesi

Vergi birinci taksiti Mart, Nisan ve Mayıs aylarında, ikinci taksiti Kasım ayı içinde olmak üzere iki eşit taksitte ödenir. Maliye Bakanlığı ödeme aylarını, bölgelerin özelliklerine göre değiştirebilir.

2.5.9. Harçlar

Harç, Devletin, yaptığı bazı hizmetlerden, fertlerin bu hizmetlerden faydalanma durum ve derecesine göre aldığı paralardır. Harçlar vergi gibi devletin egemenlik gücüne dayanarak yaptığı bir transferdir. Harç vergi gibi karşılıksız değildir. Harcı o hizmetten yararlanan birey öder. Ödenen bedel ise birebir o hizmetin karşılığı olmamakla birlikte devlet tarafından belirlenen belli miktar maliyete katılım oranıdır. Aşağıda belediyelerin topladıkları harçlar anlatılacaktır.

2.5.9.1. İşgal Harcı

Harcın Konusu

Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir:

- Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,
- Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,
- Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen

mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali, (Bisiklet ve motosikletler hariç)

Yukarıda sayılan yerlerin izinsiz işgalleri mükellefiyeti kaldırmaz.5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunan eser, icra ve yapımların tespit edildiği kitap, kaset, CD, VCD ve DVD gibi taşıyıcı materyallerin birinci fıkrada bahsi geçen yerlerde satışına izin verilmez.

Harcın Mükellefi

İşgal Harcını, işgali harca tabi yerleri verginin konusunda ifade edilen maksatlarla işgal edenler ödemekle mükelleftir.

İstisnalar

Aşağıda gösterilen kara taşıtlarının işgalleri İşgal Harcından müstesnadır.

- Genel ve katma bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediye ve köylerin ve bunların teşkil ettikleri birliklerin kara taşıtlarının işgalleri,
- İlgili mevzuata uygun olarak kara ticari taşıtlarının beklemelerine tahsis edilen yerlerin bu taşıtlarla işgalleri.

Harcın Matrahı

İşgal Harcının matrahı;

- Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezar yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali halinde metrekare alanı veya hayvan adedi,
- Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali halinde metrekare alanı veya hayvan adedi,
- Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali halinde taşıt adedidir.

Harcın Tarifesi

İşgal harcı aşağıda gösterilen hadler içinde düzenlenecek tarifeye göre alınır.

Tablo 7: İşgal Harcı Tarifesi

	Harcın Tutarı (YTL)	
	En az	En çok
1. Yol, pazar yeri, panayır yeri ve mezat yerlerinin işgallerinde beher metrekare için günde:	0,5	2,5
2. Hayvan satıcılarının işgallerinde;		
a) Satışı yapılan küçükbaş hayvan başına:	0,5	2,5
b) Satışı yapılan büyükbaş hayvan başına:	1	5
3. Motorlu taşıtlar için park yerlerinin işgalinde;		
a) Her taşıttan beher saat için:	0,25	1,25
b) Parkmetre çalıştırılan yerlerde beher saat için:	0,5	2,5

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali halinde, harçların hesabında metrekare kesirleri tam sayılır ve tam günü aşan işgallerde altı saatten az süreler atılır, fazlası tam gün sayılır.

Harcın ödenmesi

İşgal harcı belediyelerin yetkili kılacakları memur veya kişilerce makbuz karşılığında tahsil edilir.

2.5.9.2. Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı

Harcın Konusu

Hafta tatili ve ulusal bayram günlerinde çalışmalarını belediyelerce izne bağlı işyerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.

Harcın Mükellefi

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının mükellefi kendisine çalışma ruhsatı verilen gerçek veya tüzelkişidir.

Adi Ortaklıklarda harç, ortaklık adına ortaklardan birinden alınır. Ortaklardan her biri harcın ödenmesinden müteselsilen sorumludur.

Harcın Tarifesi

Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı, işin mahiyetine göre yılda 20 YTL'den az; 800 YTL'den çok olmamak üzere belediye meclislerince tespit edilir.

Harcın ödenmesi

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcının mükellefiyet dönemi, çalışma izninin kullanılacağı takvim yılıdır. Yıl içinde mükellefiyete girilmesi veya işin terk edilmesi hallerinde mükellefiyet, çalışılan süreye inhisar eder. Mükellefiyete girilen veya mükellefiyetten çıkılan ay kesirleri tam ay sayılır.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı, makbuz karşılığında peşin olarak alınır. Harcı ödenmemiş ruhsatlar geçerli değildir.

2.5.9.3. Kaynak Suları Harcı

Harcın Konusu

Özel kaplara doldurulup satılacak olan kaynak sularının (işlenmiş sular dâhil) belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması, Kaynak Suları Harcına tabidir.

Harcın Mükellefi

Kaynak Suları Harcını, kaynak sularını özel işaretli kaplara doldurup satanlar ödemekle mükelleftirler.

Harcın Tarifesi

Kaynak suları harcı, aşağıdaki hadler içinde düzenlenecek tarifeye göre alınır.

Tablo 8: Kaynak Suları Harcı Tarifesi

	Harcın Tutarı (YTL)	
	<u>En az</u>	<u>En çok</u>
1 litreye kadar olan şişe ve benzeri kaplardan (kap başına)	0,01	0,03
1 litreden büyük şişe ve benzeri kaplardan (beher litre)	0,005	0,015

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Harcın ödenmesi

Kaynak Suları Harcı, bu suların satışa arzı için kaplara doldurulmasını müteakip, kaplar üzerine özel işaret konulması sırasında bu işi yapan belediyeye makbuz karşılığı peşin olarak ödenir. Başka bir belediye sınırları ve mücavir alanları içinde satışa arz edilen kaynak sularından ikinci bir kez harç alınmaz.

2.5.9.4. Tellallık Harcı

Harcın Konusu

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyelere ait hal, balıkthane, mezat yerleri ve ilgilinin isteğine bağlı olarak belediye münadisi veya tellalı bulundurulmuş sair yerlerde, gerçek veya tüzelkişiler tarafından her ne surette olursa olsun her çeşit menkul ve gayrimenkul mal ve mahsullerin satışı, Tellallık Harcına tabidir.

Harcın Mükellefi

Tellallık Harcını, mal ve mahsullerini satan gerçek veya tüzel kişiler ödemekle mükelleftirler.

Gerçek veya tüzelkişiler yapacakları satışları, satış yapmadan önce belediye veya mahallindeki belediye ilgililerine haber vermekle ödevlidirler. Haber verilmediği takdirde harç yüzde 50 fazlasıyla tahsil olunur.

Harcın Matrahı

Tellallık Harcının matrahı, harcın konusuna giren satışların gayri safi tutarıdır. Bu tutardan hangi ad ile olursa olsun hiçbir indirim yapılmaz.

Harcın Nispeti

Tellallık Harcının nispeti, yüzde 2'dir. 100 Yeni Türk Lirasını aşan satışlarda aşan kısım için nispet yüzde 1'dir.

Harcın Ödenmesi

Tellallık Harcı, belediyelerce görevlendirilecek yetkililer tarafından makbuz mukabili tahsil olunur.

2.5.9.5. Hayvan Kesimi, Muayene ve Denetleme Harcı

Harcın Konusu

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde, belediyelerce veya yetkili mercilerce verilen izne dayanılarak özel kişi ve kuruluşlarca tesis edilen mezbaha ve kanaralarda kesilen hayvanların kesim öncesi ve sonrası muayenesi veya belediye sınırları ve mücavir alanlar dışında kesilmiş olup da belediye sınırı içinde satışa arz edilecek etlerin sağlık bakımından muayene ve denetlenmesi, hayvan Kesimi Muayene ve Denetleme Harcına tabidir.

2678 sayılı Kanun'a göre kurulan resmi ve özel kombinalarda kesilen hayvanların kesim öncesi ve sonrası muayeneleri belediyelerce yapılırsa dahi bu harçtan muaftır.

Harcın Mükellefi

Harcı, hayvan veya et sahipleri ödemekle yükümlüdür.

Harcın Tarifesi

Harç hayvan başına aşağıdaki tarifeye göre hesaplanır.

Tablo 9: Hayvan Kesimi, Muayene ve Denetleme Harcı Tarifesi

	Harcın Tutarı (YTL)	
	<u>En az</u>	<u>En çok</u>
Hayvanın cinsi:		
a) Küçükbaş	1	3
b) Büyükbaş	2,5	7,5

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Harcın Ödenmesi

Harç, makbuz mukabilinde peşin olarak alınır

2.5.9.6. Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı

Harcın Konusu

Ölçü ve tartı alet ve vasıtaları ile ölçeklerin ilgili kanun ve tüzük hükümlerine göre belediyelerce damgalanması, Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcına tabidir.

Harcın Tarifesi

Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı, ölçü ve tartı alet ve vasıtaları ile ölçeklerin belediyelerce damgalanması karşılığında aşağıdaki tarifeye göre alınır.

Tablo 10: Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı Tarifesi

	Harcın Tutarı (YTL)	
	<u>En az</u>	<u>En çok</u>
a) Tartı Ağırlıklarının Her Birinden	0,5	1,5
b) Uzunluk Ölçülerinin Her Birinden	0,5	1,5
c) Akıcı Ve Kuru Daneli Maddelerin Hacim Ölçeklerinin Her Birinden	1	3
d) El Terazilerinden	2	6
e) Normal Masa Terazilerinden	3	9
f) Otomatik (İbrelili) Terazilerden	4	12
g) Elektronik Terazilerden	5	15
h) Kantar ve Basküllerden	10	30

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Harcın Ödenmesi

Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı, damgalama sırasında makbuz karşılığında ödenir.

2.5.9.7. Bina İnşaat Harcı

Harcın Konusu

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dâhil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında, konut veya işyerlerinin kullanılış tarzlarının değiştirilmesi (konutun işyerine veya harca tabi olmayan işyerinin harca tabi işyerine dönüştürülmesi) halinde de bu değişiklik tadilat sayılarak ek harca tabi tutulur.

İnşaata ruhsatsız başlanması halinde de harç alacağı doğmuş sayılır.

2464 sayılı kanunun yürürlüğe girmesinden önce inşa edilmiş olan binaların yüzölçümlerine ilave veya binada tadilat yapılması halinde harç, binanın toplam

yüzölçümüne göre tabi olduğu tarife esas alınarak ve yalnız ilave edilen kısmın yüzölçümü üzerinden hesaplanır.

2464 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra inşa edilmiş olan binalarda tadil veya ilaveler yapılması halinde harç, binanın önceki yüzölçümü ile ilave kısmın yüzölçümü toplamı üzerinden hesaplanır. Ancak, daha önce aynı konut ve işyeri birimleri için ödenmiş bulunan bina inşaat harcı yeniden hesaplanan harçtan mahsup edilir.

Harcın Mükellefi

Bina inşaat harcını inşaat, ilave veya tadilat için inşaat ruhsatı alanlar öder.

İnşaata ruhsatsız başlanılmasından mükellef, inşaat ruhsatı almak mecburiyetinde olanlardır.

Binanın kullanım tarzının değiştirilmesi halinde mükellef, binanın sahipleridir.

İstisnalar

Aşağıdaki bina inşaatları bina inşaat harcından müstesnadır.

- İnşaat giderleri genel ve katma bütçeler ile il özel idareleri ve belediye bütçelerinden karşılanan her türlü binalar,
- Hastane, prevantoryum, sanatoryum, dispanser ve benzeri sağlık kuruluşları,
- Her türlü fabrika, değirmen, sınaî nitelikteki imalathaneler ve tersaneler, organize sanayi bölgelerinde yapılan her türlü bina inşaatı ile sera ve benzeri örtü altı tarım yapılan tesisler, ahır, samanlık, kümes, su ürünleri ve hayvan barınağı ile yemlik gibi yapı ve tesis inşaatı,
- Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatınca teşviki karara bağlanmış otel, motel ve benzeri turistik tesisler,
- Kooperatifler eliyle, ana sözleşmelerine uygun olarak, yapılan sanayi ve küçük sanat siteleri ile esnaf çarşıları,
- Dini hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan ibadethaneler, bunların müstemilatı,

- Karşılık gözetmeksizin Devlete devrolunmak şartıyla inşa edilen okullar ve öğrenci yurtları,
- Deprem, su basması, yangın gibi tabii afetler sebebiyle binaları yanan, yıkılan ve kullanılmaz hale gelen kişiler tarafından, afetin vuku bulduğu tarihten itibaren en geç 5 yıl içinde, afetin vuku bulduğu yerlerde veya kamu kuruluşlarınca gösterilen yerlerde inşa edilen binalar,
- Yangın, su basması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetlerden zarar görmesi muhtemel yerlerdeki binaların sahipleri tarafından, afete maruz kalınacağına yetkili kuruluşlarca tebliğ tarihinden itibaren en geç 5 yıl içinde, kamu kuruluşlarınca gösterilen yerlerde inşa edilen binalar,
- Bina inşaat harcı ödemek veya istisnadan yararlanmak suretiyle inşaat ruhsatı alınmış olup da İmar Kanununun 10 uncu maddesi gereğince, ruhsatları yenilenen binalar,
- Organize sanayi bölgeleri ile sanayi ve küçük sanat sitelerinde yapılan yapı ve tesisler.

Deprem, su basması, yangın, kaya düşmesi, çığ ve benzeri hallerde, kamu kuruluşlarınca ilgili kanunlarına göre hak sahiplerine teslim edilmek üzere inşa olunan binalar da bu istisnadan faydalandırılır. Şu kadar ki bu bentlerde yer alan istisnadan faydalanacak mükellefler, Bayındırlık ve İskân Bakanlığından veya bu Bakanlığın yetkili kıldığı kuruluşlardan afete maruz kaldıklarına dair alacakları bir belgeyi belediyeye ibraz etmeye mecburdurlar.

Harcın Matrahı

Bina İnşaat Harcının matrahı, her bir konut veya işyeri biriminin ayrı ayrı inşaat sahasının yüzölçümleridir.

Konut inşaatlarında inşaat alanının tespitinde, sığınak, merdiven sahanlığı, müşterek garaj, depo, kalorifer ve kapıcı dairesi gibi ortak yerlerden gelen paylar ile kömürlükler hariç tutulur, özel garaj ve özel depo gibi müştemilat dâhil edilir.

İşyeri inşaatlarında, inşaat alanına müstemilat ve ortak yerlerden gelen hisselerin tümü dâhildir. Matrahın hesaplanmasında metrekare kesirleri atılır.

Bina inşaat harcı aşağıdaki tarifeye göre alınır:

Tablo 11: Konut İnşaatı İçin Bina İnşaat Harcı Tarifesi

1. Konut İnşaatı:	m² başına (YTL)	
	<u>En az</u>	<u>En çok</u>
100 m ² ye kadar	0,50	1,5
101-120 m ²	1	3
121-150 m ²	1,5	4,5
151-200 m ²	2	6
200 m ² 'den yukarı	2,50	7,5

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Tablo 12: İşyeri İnşaatı için Bina İnşaat Harcı Tarifesi

2. İşyeri İnşaatı:	m² başına (YTL)	
	<u>En az</u>	<u>En çok</u>
a) 25 m ² ye kadar	2	6
b) 26-50 m ²	3	9
c) 51-100 m ²	4	12
d) 100 m ² 'den yukarı	5	15

Kaynak: 2464 Sayılı Belediye Kanunu

Harcın Ödenmesi

Bina İnşaat Harcı, inşaat ruhsatının alınmasından önce makbuz karşılığında ilgili belediyeye ödenir.

İnşaatın kısmen yapılması veya hiç yapılmaması halinde inşaat ruhsatı kısmen veya tamamen iptal edilirse, daha önce ödenmiş olan harçta gerekli düzeltme ve iadeler yapılır.

2.5.9.8. Kayıt ve Suret Harcı

Belediyeler ve belediyelere bağlı müesseselerden istenecek her türlü kayıt suretleriyle gayrimenkullerle ilgili harita plan ve krokilerin suretleri, Kayıt ve Suret Harcına tabidir

2.5.9.9. İmar İle İlgili Harçlar

İmar mevzuatı gereğince aşağıda belirtilen harçlar belediyece tahsil olunur:

- Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde İmar Kanununa göre ilk kez yapılan veya istek üzerine gerçekleştirilen müteakip parselasyon işlemleri "Parselasyon Harcına" (teşvik belgesini haiz organize sanayi bölgeleri hariç olmak üzere),
- Verilecek ifraz ve tevhit kararları "İfraz ve Tevhit Harcına",
- Proje tasdik işlemleri "Plan ve Proje Tasdik Harcına",
- Zemin ve yol kanal açma izni verilmesi, yapım ve yıkım artığı malzeme ile toprak kazısının taşınması için belediyelerce yer gösterilmesi ve bu yerlerin tesviyesi "Zemin Açma İzni ve Toprak Hafriyatı Harcına",
- Yapı kullanma izni verilmesi işleri "Yapı Kullanma İzni Harcına" tabidir.

2.5.9.10. İşyeri Açma İzni Harcı

Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması "İşyeri Açma İzni Harcına" tabidir.

2.5.9.11. Muayene, Ruhsat ve Rapor Harcı

Mevzuat gereğince alınması zorunlu veya isteğe bağlı görülen ve belediyeler veya onlara bağlı kuruluşlar tarafından düzenlenerek ilgisine verilecek; muayene ve sağlıkla veya fenni konularla ilgili tahlillere ilişkin olup bu kanunda ayrıca harca tabi tutulmamış olan ruhsatlar, rapor ve belgeler "Muayene, Ruhsat ve Rapor Harcına" tabidir

2.5.9.12. Sağlık Belgesi Harcı

Yaptıkları işler ve gördükleri hizmetler dolayısıyla özel mevzuatı gereğince belediyelerden sağlık belgesi almak mecburiyetinde olan kişilere verilecek bu tür belgeler ile bunların belli aralıklarla yenilenmeleri "Sağlık Belgesi Harcına" tabidir

2.5.10. Harcamalara Katılma Payları

2.5.10.1. Yol harcamalarına Katılma Payı

Belediyelerin kendi sınırları ve mücavir alanlar içinde yol yapımı, yol genişletmesi ve yolların yeniden düzenlenmesi, kanalizasyon tesisi yapılması ve mevcut tesislerin onarılması ile yeni içme suyu tesisi yapılması ve mevcut şebekelerin onarılması karşısında bu hizmetlerden faydalanan gayrimenkul sahiplerinden alınan paydır(Yılmaz, 2008: 78).

Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce aşağıdaki şekillerde inşa, tamir ve genişletilmeye tabi tutulan yolların iki tarafında bulunan veya başka bir yola çıkışı olmaması dolayısıyla bu yoldan yararlanan gayrimenkullerin sahiplerinden Yol Harcamalarına Katılma Payı alınır:

- Yeni yol açılması,
- Mevcut yolların yüzde 40 nispetinde veya daha fazla genişletilmesi,
- Kaldırımsız ve bakımsız bulunan yolların, kaldırım veya parke kaldırım haline getirilmesi veya asfalt yapılması, kaldırım veya şose halindeki yolların da parke, beton veya asfalta çevrilmesi,
- Mevcut kaldırım veya parkelerin sökülüp yeniden düzenlenmesi,

Yolların kaldırımlar da dahil olmak üzere (15) metreden fazla genişliklerine düşen giderler, belediyelere ait olup harç payına konu teşkil etmez.

İki ve daha fazla yol kenarında bulunan gayrimenkuller için asıl cepheyi teşkil eden yoldan düşen pay tam, diğer yollara ait pay ise yarım olarak hesaplanır.

2.5.10.2. Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payı

Belediyelerce ve belediyelere bağlı müesseselerce, aşağıdaki şekilde kanalizasyon tesisi yapılması halinde, bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden, Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payı alınır:

- Yeni kanalizasyon tesisi yapılması,
- Mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi.

İki ve daha fazla yol kenarında bulunan gayrimenkuller, hangi yoldaki kanalizasyona bağlanmış ise, payın hesabında o yola ait kanalizasyon giderleri nazara alınır.

2.5.10.3. Su tesisleri Harcamalarına Katılma Payı

Belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce beldede aşağıdaki şekillerde su tesisleri yapılması halinde, dağıtımın yapıldığı saha dâhilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden, Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payı alınır:

- Yeni içme suyu şebeke tesisleri yapılması,
- Mevcut şebeke tesislerinin tevsii ve ıslahı.

Birden fazla yol kenarında bulunan gayrimenkullere ait payın hesabında, bunların yalnız suya bağlandıkları yol üzerindeki uzunlukları esas alınır.

2.5.10.4. Payların Hesaplanması

Harcamalara katılma payları, bir program dâhilinde veya istek üzerine doğrudan doğruya yapılan işlerde, bu hizmetler dolayısıyla yapılan giderlerin tamamıdır. şu kadar ki yapılacak giderler peşin ödendiği takdirde bu paylar ilgililerden yüzde yirmi beş noksanı ile alınır. Ancak, bu tür hizmet giderleri Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile İller Bankası tarafından tespit edilen ve yayınlanan rayiç ve birim fiyatlara göre hesaplanan tutarları aşamaz.

Özel Devlet yardımları, karşılıksız fon tahsisleri, bu işler için yapılacak bağış ve yardımlar ve istimlak bedelleri giderler tutarından indirilir.

Harcamalara katılma payları bina ve arsalarda vergi değerinin yüzde 2'sini geçemez.

Belediyelerin görüşü alınmak suretiyle, Harcamalara Katılma paylarını 1/2'ye (peşin ödemede 1/3'e) kadar indirmeye, pay çeşitlerine göre farklılaştırma yapmaya, payların ödenecek miktarını birlikte veya pay çeşitlerine göre ayrı ayrı olmak üzere İçişleri Bakanlığınca bildirilecek son genel nüfus sayımı sonuçlarını da dikkate almak suretiyle ve belediyeler itibariyle tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2.5.10.5. Payların Tahakkuk Şekli ve Zamanı

Yol Harcamalarına Katılma Payı, bu hizmetin yapıldığı yollardan faydalanan, Su Tesisleri İle Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payları ise hizmetten faydalanma şekillerine göre ilgili gayrimenkul sahipleri arasında ve 89 uncu maddeye göre hesaplanan katılma payları toplamının ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirilir. Şu kadar ki, ibadet yerleri hakkında harcamalara katılma payı tahakkuku yapılmaz.

Harcamalara katılma paylarının tahakkuku, işler hangi ihale usulü ile yapılmış olursa olsun, hizmetin tamamlanarak halkın istifadesine sunulmuş olmasından sonra yapılır.

Ancak, yapılacak yazılı tebliğ ile verilecek süre içinde ilgililerin harcamalara katılma paylarını peşin ödemeyi kabul etmeleri halinde, bu paylar, kabule ilişkin yazılı başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde tahakkuk ettirilir.

2.5.10.6. Payların İlanı Ve Ödenmesi

Hesaplanan paylar, mükelleflerin soyadları, adları, adresleri ve kendilerine isabet eden pay miktarını gösteren ve mahiyetlerine göre mahalle, cadde ve sokak itibariyle düzenlenecek tahakkuk cetvellerinin bir ay süre ile belediye ilan yerlerine asılması suretiyle ilan olunur. Katılma payları tutarları mükelleflere ayrıca tebliğ olunur.

Harcamalara katılma payları belediyelerce veya bunlara bağlı müesseselerce, payların ilan ve tebliğ edildiği yılı takip eden yıldan itibaren iki yılda ve dört eşit taksitte, peşin ödemelerle tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil olunur. Ancak, yukarıda yazılı ödeme sürelerini, ilgili belediyelerin teklifi üzerine, 5 yıla (peşin ödemelerde bir yıla) kadar uzatmaya ve buna göre taksit sürelerini tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bakanlar Kurulunca bu yetkinin kullanılması halinde, uzatılan ödeme süreleri için belediyeler, belediye meclislerinin kararı üzerine ve 6183 sayılı Amme

Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca alınan tecil faizi oranını aşmamak üzere faiz alabilirler.

Satış, hibe ve trampa gibi devir hallerinde ferağ sırasında o tarihe kadar ödenmemiş taksitler peşin olarak tahsil olunur.

Harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesi belediyelerce ilgili tapu dairelerine bildirilir. Bu gayrimenkullerin satış, hibe ve trampaları halinde tapu dairesi payın tahsilini sağlamak üzere, belediyeyi haberdar eder ve pay ödenmedikçe intikal işlemi yapılmaz.

BÖLÜM 3: YEREL VERGİLER, YEREL VERGİLERE İLİŞKİN SORUNLAR: ÇANKAYA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Yerel vergiler yerel yönetimlerin harcamalarının finansman kaynaklarında birisinin olmanın yanında yerelleşmenin beklenen yararlarının gerçekleşebilmesi açısından da önemlidir(Sağbaş, 2003: 169).

Yerel yönetimlerin etkin kılınması ve güçlendirilmesi isteniyorsa, mali yükleri hafifletirecek tedbirler alınmalıdır. Ayrıca yerel yönetimler yerel özelliği güçlü vergi kaynakları ile güçlendirilmelidirler(Tavşancı, 2004: 11).

3.1. Çankaya Belediyesi Vergi Gelirleri

3.1.1. 2006 Yılı Gelirleri

3.1.1.1. Vergi Gelirleri

Bina Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 50.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 3.924.499,07 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 35.206.960,29 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 39.131.459,36 YTL olmuştur. Yılı içinde 32.836.758,14 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 6.294.701,22 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Arsa Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 14.700.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 804.996,18 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 18.065.218,11 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 18.870.214,29 YTL olmuştur. Yılı içinde 16.028.215,75 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 2.841.998,54 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Arazi Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 47.500 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 8.940 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 185.786,66 YTL tahakkuk yapılmış ve

toplam tahakkuk 194.726,66 YTL olmuştur. Yılı içinde 160.585,28 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 34.141,38 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Çevre Temizlik Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 4.322.675,50 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 1.524.397,52 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 5.847.073,02 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.623.601,34 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 4.223.471,68 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Haberleşme Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 4.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.852.864,36 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Elektrik ve Hava Gazı Tüketim Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 6.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 8.927.322,29 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Eğlence Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 1.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 117.005,94 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 1.637.930,48 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.754.936,42 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.107.332,71 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 647.603,71 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

İlan ve Reklam Vergisi

2006 yılı içinde bütçeyle 800.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 147.493,74 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 710.517,83 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 858.011,57 YTL olmuştur. Yılı içinde 726.942,97 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 131.068,60 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

3.1.1.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

2006 yılı içinde bütçeyle 65.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 50.756.270,78 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mahalli İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Belediyelere çevre temizlik vergisinden pay verilmektedir.

2006 yılı içinde bütçeyle 5.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 525.908,08 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.1.3. Harçlar

Bina İnşaat Harcı

2006 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 7.094.431,63 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

İşgal Harcı

2006 yılı içinde bütçeyle 800.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 166.726,45 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 832.680,05 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 999.406,50 YTL olmuştur. Yılı içinde 860.367 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılmayan 139.039,50 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

İşyeri Açma İzni Harcı

2006 yılı içinde bütçeyle 300.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 322.888,11 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı

2006 yılı içinde bütçeyle 7.500. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 4.455 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı

2006 yılı içinde bütçeyle 350.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 786.556 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Tellallık Harcı

2006 yılı içinde bütçeyle 320.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 49,21 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 627.567,89 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 627.617,10 YTL olmuştur. Yılı içinde 627.617,10 YTL tahsilat yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Yapı Kullanma İzin Harcı

2006 yılı içinde bütçeyle 430.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 246.440,60 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Harçlar

2006 yılı içinde bütçeyle 2.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.664.166,59 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.1.4. Vergi Dışı Gelirler

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Mal Satış Bedelleri

Şartname, Basılı Evrak, Form, Kitap Yayın ve Benzeri Gelirler

2006 yılı içinde bütçeyle 2.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.122.919,35 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğerleri

2006 yılı içinde bütçeyle tahmini ödenek konulmamıştır. Geçen yıldan 21.667,81 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 73.752,25 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 95.420,06 YTL olmuştur. Yılı içinde 91.809,81 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 3.610,25 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Hizmet Gelirleri

Muayene, Denetim ve Kontrol Ücretleri

2006 yılı içinde bütçeyle 500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsil gerçekleşmemiştir.

Döner Sermaye vb Kurumlar Hâsılatı

2006 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 84.322,38 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Mülkiyet Gelirleri

Gayrimenkul Kiraları

Lojman Kira Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle 200.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 123.097,34 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ecrimisil Kira Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle 300.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 637.663,35 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sosyal Tesis Kira Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 405.719 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Gayrimenkul Kira Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 25.465,12 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Menkul Kiraları

2006 yılı içinde bütçeyle 5.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.348.241 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Faizler

Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri

2006 yılı içinde bütçeyle 5.000 YTL ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.692.014,71 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mevduat Faizleri

2006 yılı içinde bütçeyle 4.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 168.907,98 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Faizler

2006 yılı içinde bütçeyle 10.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 203.563,65 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Vergi Cezaları

2006 yılı içinde bütçeyle 3.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 105.605,16 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 384.697,58 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 490.302,74 YTL olmuş ve tamamı tahsil edilmiştir.

Vergi ve Sair Amme Alacakları Gecikme Zamları

2006 yılı içinde bütçeyle 500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 478.017,86 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer İdari Para Cezaları

2006 yılı içinde bütçeyle 3.200.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 363.200,75 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 1.913.904,12 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.277.104,87 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.429.345,97 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 847.758,90 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Müteahhitlerden Alınacak Gecikme Cezaları

2006 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 765,99 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Cezalar

2006 yılı içinde bütçeyle 4.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 5.077.822,10 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 1.885.793,80 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 6.963.615,90 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.820.411,60 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 5.143.204,30 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Kişilerden Alacaklar

2006 yılı içinde bütçeyle tahmini ödenek konulmamıştır. Geçen yıldan 1.150.491,11 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 885.558,70 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.036.049,81 YTL olmuştur. Yılı içinde 241.601,55 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 1.794.448,26 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

İrat Kaydedilecek Nakdi Teminatlar

2006 yılı içinde bütçeyle 2.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 6.403,20 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Yol Harcamalarına Katılma Payları

2006 yılı içinde bütçeyle tahmini ödenek konulmamıştır. Geçen yıldan 382.902,78 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Yılı içinde 510.541,33 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 893.444,11 YTL olmuştur. Yılı içinde 267.901,39 YTL tahsilat yapılmış, tahsilatı yapılamayan 625.542,72 YTL tahakkuk 2007 yılına devredilmiştir.

Diğer Harcamalara Katılma Payları

2006 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 86,25 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Müze Giriş Ücretlerinden Ayrılan Paylar

2006 yılı içinde bütçeyle 25.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 19.242,56 YTL tahakkuktan devir gelmiştir. Bu miktarın tamamı 2007 yılına devredilmiştir.

Diğer Paylar

2006 yılı içinde bütçeyle 1.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilât yapılmamıştır.

3.1.1.5. Sermaye Gelirleri

Bina Satış Gelirleri

2010 yılı içinde 5.114.25 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Arazi Satış Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle 10.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Arsa Satış Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle 10.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 14.274.684,12 YTL tahakkuk yapılmış ve aynı miktar tahsil edilmiştir.

Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle 10.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.343.263,59 YTL tahakkuk yapılmış ve aynı miktar tahsil edilmiştir.

Taşıt Satış Gelirleri

2006 yılı içinde bütçeyle 50.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

3.1.1.6. Alınan Bağış ve Yardımlar

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Cari)

2006 yılı içinde bütçeyle 5.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsil yapılmamıştır.

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Sermaye)

2006 yılı içinde bütçeyle 5.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsil yapılmamıştır.

3.1.1.7. Red ve İadeler

2006 yılı içinde bütçeyle -500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.745.089,19 YTL iade yapılmıştır.

3.1.2. 2007 Yılı Gelirleri

3.1.2.1. Vergi Gelirleri

Bina Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 55.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 6.294.701,22 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 36.770.443,25 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 43.065.144,47 YTL olmuştur. Yılı içinde 34.664.544,47 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 8.400.600 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

Arsa Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 18.000.000. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 2.841.998,54 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 18.193.639,60 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 21.035.638,14 YTL olmuştur. Yılı içinde 17.085.138,14 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 3.950.500 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

Arazi Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 100.000. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 34.141,38 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 252.559,59 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 286.700,97 YTL olmuştur. Yılı içinde 229.132,97 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 57.568 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

Çevre Temizlik Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 3.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 4.223.471,68 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 4.652.495,42 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 8.875.967,10 YTL olmuştur. Yılı içinde 2.724.878,58

YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 6.151.088,52 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

Haberleşme Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 4.500.000. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.969.466,47 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Elektrik ve Hava Gazı Tüketim Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 12.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 8.799.482,75 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Eğlence Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 1.750.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 647.603,71 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 2.696.811,06 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 3.344.414,77 YTL olmuştur. Yılı içinde 2.688.569,30 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 655.845,47 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

İlan ve Reklam Vergisi

2007 yılı içinde bütçeyle 1.100.000. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 131.068,60 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.380.681,73 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.511.750,33 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.082.761,83 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı 428.988,50 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

3.1.2.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

2007 yılı içinde bütçeyle 75.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 56.584.513,89 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mahalli İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Belediyelere çevre temizlik vergisinden pay verilmektedir.

2007 yılı içinde bütçeyle 5.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.777.643,68 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.2.3. Harçlar

Bina İnşaat Harcı

2007 yılı içinde bütçeyle 5.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 4.771.983,19 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

İşgal Harcı

2007 yılı içinde bütçeyle 800.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 139.039,50 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.325.022,97 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.464.062,47 YTL olmuştur. Yılı içinde 973.552,68 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı 490.509,79 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

İşyeri Açma İzni Harcı

2007 yılı içinde bütçeyle 300.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 426.725,04 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı

2007 yılı içinde bütçeyle 7.500. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.119 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı

2007 yılı içinde bütçeyle 1.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 784.484,32 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Tellallık Harcı

2007 yılı içinde bütçeyle 500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 600.789,30 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Yapı Kullanma İzin Harcı

2007 yılı içinde bütçeyle 740.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 288.182,98 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Harçlar

2007 yılı içinde bütçeyle 5.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.199.900,74 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.2.4. Vergi Dışı Gelirler

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Mal Satış Bedelleri

Şartname, Basılı Evrak, Form, Kitap Yayın ve Benzeri Gelirler

2007 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.293.000,70 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Değerli Kâğıt Bedelleri

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Ancak yıl içinde 1.607,26 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Mal Satış Gelirleri

2007 yılı içinde ödenek konulmamıştır. Ancak yıl içinde 20.563,63 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Hizmet Gelirleri

Muayene, Denetim ve Kontrol Ücretleri

2007 yılı içinde bütçeyle 500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yıl içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Avukatlık Vekâlet Ücreti Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yıl içinde 9.857,06 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

İlan ve Reklam Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 1.272,05 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sağlık hizmetlerine ilişkin gelirler

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 474.204,42 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Hizmet Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 10.300.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 7.623.038,81 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzinine İlişkin Gelirler

2007 yılı içinde bütçeyle 5.500 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Diğer Mülkiyet Gelirleri

Gayrimenkul Kiraları

Lojman Kira Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 200.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 144.249,70 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ecrimisil Kira Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 300.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 476.614,72 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sosyal Tesis Kira Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 1.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 552.998 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Gayrimenkul Kira Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 899.801,06 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Menkul Kiraları

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 3.480,33 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Faizler

Takipteki Kurum Alacakları Faizleri

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 13.186 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri

2007 yılı içinde bütçeyle 6.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.612.456,46 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Kişilerden Alacaklar Faizleri

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 800,46 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mevduat Faizleri

2007 yılı içinde bütçeyle 4.500.000. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 5.642,71 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Faizler

2007 yılı içinde bütçeyle 17.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 88.452,61 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Para Cezaları ve Cezalar

Vergi ve Sair Amme Alacakları Gecikme Zamları

2007 yılı içinde bütçeyle 600.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 87.905,19 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Vergi Cezaları

2007 yılı içinde bütçeyle 3.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.224.070,13 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer İdari Para Cezaları

2007 yılı içinde bütçeyle 3.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 847.758,90 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 5.964.195,05 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 6.811.953,95 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.255.654,95 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 5.556.299 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

Zamanında Ödenmeyen Ücret Gelirlerinden Alınan Gecikme Zamları

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 35.504,01 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Para Cezaları

2007 yılı içinde bütçeyle 4.500.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Bir önceki yıldan devreden 5.143.204,30 YTL tahakkukta 2.555.577,85 YTL tahakkuk terkin edilerek toplam tahakkuk 2.587.626,45 YTL olmuştur. Yıl içerisinde 1.947.364,70 YTL tahsilat yapılmış olup tahsilatı yapılamayan 640.261,75 YTL tahakkuk bir sonraki yıla devretmiştir.

Kişilerden Alacaklar

2007 yılı içinde bütçeyle 5.000. YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 1.794.448,26 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 12.074,12 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.923.522,38 YTL olmuştur. Yılı içinde 217.585,45 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılamayan 1.705.936,93 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

İrat Kaydedilecek Nakdi Teminatlar

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 1.676,58 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Para Farkları

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı içinde 5.775.044 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Harcamalara Katılma Payları

Yol Harcamalarına Katılma Payları

2007 yılı içinde bütçeyle 200.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 625.542,72 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 6.069,56 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 631.612,28 YTL olmuştur. Yılı içinde 428.731,84 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 202.880,44 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

Diğer Harcamalara Katılma Payları

2007 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 YTL ödenek konulmuştur. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsilât yapılmamıştır.

Müze Giriş Ücretlerinden Ayrılan Paylar

2007 yılı içinde bütçeyle 25.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan devreden 19.242,56 YTL tahakkuk ile birlikte toplam tahakkuk 19.242,56 YTL olmuştur. Yılı içinde tahakkuk ve tahsilat yapılmadığından 19.242,56 YTL 2008 yılında tahsil edilmek üzere devir edilmiştir.

Ortak Alt Yapı Hizmetleri İçin Diğer Kurumlar Tarafından Alınan Paylar

2007 yılı içinde bütçeyle ödenek konulmamıştır. Yılı 14.494,90 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Paylar

2007 yılı içinde bütçeyle 50.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

3.1.2.5. Sermaye Gelirleri

Arazi Satış Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 10.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Arsa Satış Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 25.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 8.726.130,36 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 10.000.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.975.871,97 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Taşıt Satış Gelirleri

2007 yılı içinde bütçeyle 50.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 17.644,97 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Çeşitli Gelirler

2007 yılı içinde bütçeyle 250.000 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 3.610,25 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 730.779,88 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 734.390,13 YTL olmuştur. Yılı içinde 730.779,88 YTL tahsilat yapılmış olup tahsilatı yapılamayan 3.610,25 YTL tahakkuk 2008 yılına devredilmiştir.

3.1.2.6. Alınan Bağış ve Yardımlar

2006 yılı içinde bütçeyle tahmini ödenek konulmamıştır. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsil yapılmamıştır.

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Sermaye)

2006 yılı içinde bütçeyle tahmini ödenek konulmamıştır. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsil yapılmamıştır.

3.1.2.7. Red ve İadeler

2007 yılı içinde bütçesiyle 300.000 YTL tahmini ödenek konulmuş olup, yılı içinde 270.450,14 YTL tahsilattan red ve iade yapılmıştır.

3.1.3. 2008 Yılı Gelirleri

3.1.3.1. Vergi Gelirleri

Bina Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 56.500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 8.400.600.00 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 40.199.699.87 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 48.600.299.87 YTL olmuştur. Yılı içinde 37.007.242.10 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 11.593.057.77 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Arsa Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 20.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 3.950.500.00 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 20.050.801.39 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 24.001.301.39 YTL olmuştur. Yılı içinde 16.750.356.79 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 7.250.944.60 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Arazi Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 100.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 57.568.00 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 402.276.10 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 459.844.10 YTL olmuştur. Yılı içinde 370.803.61 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 89.040.49 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Çevre Temizlik Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 4.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 6.151.088.52 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 5.054.477.20 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 11.205.565.72 YTL olmuştur. Yılı içinde 2.062.709.10

YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 9.142.856.62 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Haberleşme Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 4.500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.698.898.45 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.698.898.45 YTL olmuştur. Yılı içinde 2.698.898.45 YTL tahsilat yapılmıştır.

Elektrik ve Hava Gazı Tüketim Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 12.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 10.482.806.29 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 10.482.806.29 YTL olmuştur. Yılı içinde 10.482.806.29 YTL tahsilat yapılmıştır.

Eğlence Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 2.500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 655.845.47 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 2.433.893.36 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 3.089.738.83 YTL olmuştur. Yılı içinde 2.214.042.16 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 875.696.67 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

İlan ve Reklam Vergisi

2008 yılı içinde bütçeyle 1.800.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 428.988.50 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.346.313.50 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.775.302.01 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.144.083.18 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 631.218.83 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

3.1.3.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

2008 yılı içinde bütçeyle 75.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 60.628.639.76 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 60.628.639.76 YTL olmuştur. Yılı içinde 60.628.639.76 YTL tahsilat yapılmıştır.

Mahalli İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Belediyelere çevre temizlik vergisinden pay verilmektedir.

2008 yılı içinde bütçeyle 5.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 6.314.653.67 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 6.314.653.67 YTL olmuştur. Yılı içinde 6.314.653.67 YTL tahsilat yapılmıştır.

3.1.3.3. Harçlar

Bina İnşaat Harcı

2008 yılı içinde bütçeyle 6.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 5.845.125.23 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 5.845.125.23 YTL olmuştur. Yılı içinde 5.845.125.23 YTL tahsilat yapılmıştır.

İşgal Harcı

2008 yılı içinde bütçeyle 1.200.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 490.509.79 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.434.529.25 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.925.039.04 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.292.680.31 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 632.358.73 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

İşyeri Açma İzni Harcı

2008 yılı içinde bütçeyle 500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 460.449.67 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 460.449.67 YTL olmuştur. Yılı içinde 460.449.67 YTL tahsilat yapılmıştır.

Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı

2008 yılı içinde bütçeyle 7.500.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.932.00 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.932.00 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.932.00 YTL tahsilat yapılmıştır.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı

2008 yılı içinde bütçeyle 1.300.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 964.324.50 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 964.324.50 YTL olmuştur. Yılı içinde 964.324.50 YTL tahsilat yapılmıştır.

Tellallık Harcı

2008 yılı içinde bütçeyle 800.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 123.339.60 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 123.339.60 YTL olmuştur. Yılı içinde 123.339.60 YTL tahsilat yapılmıştır.

Yapı Kullanma İzin Harcı

2008 yılı içinde bütçeyle 500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 274.768.90 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 274.768.90 YTL olmuştur. Yılı içinde 274.768.90 YTL tahsilat yapılmıştır.

Diğer Harçlar

2008 yılı içinde bütçeyle 4.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.575.492.11 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.575.492.11 YTL olmuştur. Yılı içinde 2.575.492.11 YTL tahsilat yapılmıştır.

3.1.3.4. Vergi Dışı Gelirler

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Mal Satış Bedelleri

Şartname, Basılı Evrak, Form, Kitap Yayın ve Benzeri Gelirler

2008 yılı içinde bütçeyle 2.500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.428.022.98 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.428.022.98 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.428.022.98 YTL tahsilat yapılmıştır.

Diğer Mal Satış Gelirleri

2008 yılı içinde 14.093.43 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Hizmet Gelirleri

Muayene, Denetim ve Kontrol Ücretleri

2008 yılı içinde bütçeyle 500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Avukatlık Vekalet Ücreti Gelirleri

2008 yılı içinde 177.391.54 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

İlan ve Reklam Gelirleri

2008 yılı içinde 9.771.20 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sağlık Hizmetlerine İlişkin Gelirler

2008 yılı içinde bütçeyle 1.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuş. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Diğer Hizmet Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 10.300.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 7.515.524.41 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 7.515.524.41 YTL olmuştur. Yılı içinde 7.515.524.41 YTL tahsilat yapılmıştır.

Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Gelirler

2008 yılı içinde bütçeyle 5.500.00 YTL tahmini ödenek konulmuş, her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Diğer Mülkiyet Gelirleri

Gayrimenkul Kiraları

Lojman Kira Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 200.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 169.278.56 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 169.278.56 YTL olmuştur. Yılı içinde 169.278.56 YTL tahsilat yapılmıştır.

Ecrimisil Kira Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 300.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 359.030.84 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 359.030.84 olmuştur. Yılı içinde 359.030.84 YTL tahsilat yapılmıştır.

Sosyal Tesis Kira Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 1.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 522.335.00 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 522.335.00 olmuştur. Yılı içinde 522.335.00 YTL tahsilat yapılmıştır.

Diğer Gayrimenkul Kira Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 1.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 943.681.50 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 943.681.50 olmuştur. Yılı içinde 943.681.50 YTL tahsilat yapılmıştır.

Faizler

Takipteki Kurum Alacakları Faizleri

2008 yılı içinde 23.210.00 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri

2008 yılı içinde bütçeyle 6.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.684.698.44 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 3.684.698.44 YTL olmuştur. Yılı içinde 3.684.698.44 YTL tahsilat yapılmıştır.

Mevduat Faizleri

2008 yılı içinde bütçeyle 500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.414.76 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.414.76 YTL olmuştur. Yılı içinde 2.414.76 YTL tahsilat yapılmıştır.

Diğer Faizler

2008 yılı içinde bütçeyle 57.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 13.886.81 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 13.886.81 YTL olmuştur. Yılı içinde 13.886.81 YTL tahsilat yapılmıştır.

Para Cezaları ve Cezalar

Vergi Cezaları

Vergi ve Sair Amme Alacakları Gecikme Zamları

2008 yılı içinde bütçeyle 600.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 13.580.43 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 13.580.43 YTL olmuştur. Yılı içinde 13.580.43 YTL tahsilat yapılmıştır.

Diğer Vergi Cezaları

2008 yılı içinde bütçeyle 3.500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.610.994.39 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.610.994.39 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.610.994.39 YTL tahsilat yapılmıştır.

Diğer İdari Para Cezaları

2008 yılı içinde bütçeyle 3.500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 5.556.299.00 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 3.702.307.86 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 9.258.606.86 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.172.661.83 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 8.085.945.03 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Zamanında Ödenmeyen Ücret Gelirlerinden Alınan Gecikme Zamları

2008 yılı içinde 19.108.50 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Para Cezaları

2008 yılı içinde 4.500.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 640.261.75 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 2.156.487.72 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.796.749.47 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.868.450.38 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 928.299.09 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Kişilerden Alacaklar

2008 yılı içinde bütçeyle 55.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 1.705.936.93 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 199.968.35 YTL tahakkuk

yapılmış ve toplam tahakkuk 1.905.905.28 YTL olmuştur. Yılı içinde 285.115.30 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 1.620.789.98 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

İrat Kaydedilecek Nakdi Teminatlar

2008 yılı içinde 4.075.03 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Para Farkları

2008 yılı içinde 4.397.00 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Kamu Harcamalarına Katılma Payları

Yol Harcamalarına Katılma Payları

2008 yılı içinde bütçeyle 700.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 202.880.44 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 2.300.505.21 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.503.385.65 YTL olmuştur. Yılı içinde 180.193.12 YTL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 2.323.192.53 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Diğer Harcamalara Katılma Payları

2008 yılı içinde bütçeyle 2.500.000.00 YTL ödenek konulmuştur. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Müze Giriş Ücretlerinden Ayrılan Paylar

2008 yılı içinde bütçeyle 25.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 19.242.56 YTL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde tahakkuk yapılmamış ve toplam tahakkuk 19.242.56 YTL olmuştur. Yılı içinde tahsilat yapılmamış olup, tahsilatı yapılmayan 19.242.56 YTL tahakkuk 2009 yılına devredilmiştir.

Mahalli İdarelere Ait Diğer Paylar

2008 yılı içinde 1.253.38 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Paylar

2008 yılı içinde bütçeyle 50.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.364.69 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 3.364.69 YTL olmuştur. Yılı içinde 3.364.69 YTL tahsilat yapılmıştır.

3.1.3.5. Sermaye Gelirleri

Arazi Satış Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 10.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 12.200.00 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 12.200.00 YTL olmuştur. Yılı içinde 12.200.00 YTL tahsilat yapılmıştır.

Arsa Satış Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 25.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 16.610.216.98 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 16.610.216.98 YTL olmuştur. Yılı içinde 16.610.216.98 YTL tahsilat yapılmıştır.

Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 10.000.000,00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.896.690,70 YTL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.896.690,70 YTL olmuştur. Yılı içinde 1.896.690,70 YTL tahsilat yapılmıştır.

Taşınır Satış Gelirleri

2008 yılı içinde bütçeyle 50.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Taşıt Satış Gelirleri

2008 yılı içinde 500.00 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.3.6. Alınan Bağış ve Yardımlar

Kişilerden Alınan Bağış Ve Yardımlar

2008 yılı içinde 4.498.00 YTL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Cari)

2008 yılı içinde bütçeyle 15.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Sermaye)

2008 yılı içinde bütçeyle 15.000.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

3.1.3.7. Red ve İadeler

2008 yılı içinde bütçeyle 300.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 702.640,23 YTL tahsilattan red ve iade yapılmıştır

3.1.4. 2009 Yılı Gelirleri

3.1.4.1. Vergi Gelirleri

Bina Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 60.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 11.593.057.77 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 46.500.024.64 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 58.093.082.41 TL olmuştur. Yılı içinde 42.839.059.68 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 254.022.73 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

Arsa Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 22.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 7.250.944.60 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 17.350.253.86 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 24.601.198.46 TL olmuştur. Yılı içinde 18.139.070.09 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 6.462.128.37 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir

Arazi Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 250.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 89.040.49 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 452.655.15 TL tahakkuk yapılmış

ve toplam tahakkuk 541.695.64 TL olmuştur. Yılı içinde 407.854.35 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 133.841.29 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

Çevre Temizlik Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 5.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 9.142.856.62 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 6.940.028.59 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 16.082.885.21 TL olmuştur. Yılı içinde 2.300.275.30 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 13.782.609.91 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

Haberleşme Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 4.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.839.095.24 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Elektrik ve Hava Gazı Tüketim Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 15.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Ancak maliye bakanlığı tarafından çıkarılan tebliğ ile elektrik tüketim vergisinin merkezi idare vergi gelirlerine aktarılmasından dolayı yılı içinde 290.886.22 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Eğlence Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 3.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 875.696.67 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 2.216.246.52 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 3.091.943.19 TL olmuştur. Yılı içinde 2.207.283.66 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 884.659.53 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

İlan ve Reklam Vergisi

2009 yılı içinde bütçeyle 2.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 631.218.83 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.110.748.27 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 1.741.967.10 TL olmuştur. Yılı içinde 1.242.964.16 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 499.002.94 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

3.1.4.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

2009 yılı içinde bütçeyle 85.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 58.690.216.88 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mahalli İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Belediyelere çevre temizlik vergisinden pay verilmektedir.

2009 yılı içinde bütçeyle 7.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 8.585.466.45 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.4.3. Harçlar

Bina İnşaat Harcı

2009 yılı içinde bütçeyle 8.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.192.472.87 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

İşgal Harcı

2009 yılı içinde bütçeyle 1.200.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 632.358.73 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.769.834.18 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.402.192.91 TL olmuştur. Yılı içinde 1.608.247.03 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 793.945.88 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

İşyeri Açma İzni Harcı

2009 yılı içinde bütçeyle 600.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 562.811.62 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı

2009 yılı içinde bütçeyle 7.500.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.269.50 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı

2009 yılı içinde bütçeyle 1.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 943.347.50 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Tellallık Harcı

2009 yılı içinde bütçeyle 800.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.691.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Yapı Kullanma İzin Harcı

2009 yılı içinde bütçeyle 500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 171.354.85 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Harçlar

2009 yılı içinde bütçeyle 4.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.237.116.81 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.4.4. Vergi Dışı Gelirler

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Mal Satış Bedelleri

Şartname, Basılı Evrak, Form, Kitap Yayın ve Benzeri Gelirler

2009 yılı içinde bütçeyle 2.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.502.299.62 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Değerli Kâğıt Bedelleri

2009 yılı içinde 25.000 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Mal Satış Gelirleri

2009 yılı içinde 18.277.71 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Hizmet Gelirleri

Muayene, Denetim ve Kontrol Ücretleri

2009 yılı içinde bütçeyle 500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Avukatlık Vekâlet Ücreti Gelirleri

2009 yılı içinde 537.739.55 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sosyal Tesis İşletme Gelirleri

2009 yılı içinde 5.750.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sağlık Hizmetlerine İlişkin Gelirler

2009 yılı içinde bütçeyle 1.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuş. Yılı içinde 429.600.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Hizmet Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 12.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 5.256.366.28 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Gelirler

2009 yılı içinde bütçeyle 5.500.00 TL tahmini ödenek konulmuş, her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

İştirak Gelirleri

2009 yılı içinde 18.441.44 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Mülkiyet Gelirleri

Gayrimenkul Kiraları

Lojman Kira Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 250.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 168.841.67 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ecrimisil Kira Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 400.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 804.024.70 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sosyal Tesis Kira Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 1.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 556.073.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Gayrimenkul Kira Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 1.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 920.301.78 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Faizler

Takipteki Kurum Alacakları Faizleri

2009 yılı içinde 7.188.50 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri

2009 yılı içinde bütçeyle 6.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 4.042.753.37 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mevduat Faizleri

2009 yılı içinde bütçeyle 500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 483.259.71 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Faizler

2009 yılı içinde bütçeyle 57.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 43.562.15 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Para Cezaları ve Cezalar

Vergi Cezaları

Vergi ve Sair Amme Alacakları Gecikme Zamları

2009 yılı içinde bütçeyle 600.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.636.313.77 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Vergi Cezaları

2009 yılı içinde bütçeyle 3.250.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.964.029.31 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer İdari Para Cezaları

2009 yılı içinde bütçeyle 3.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 8.085.495.03 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.714.348.11 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 9.800.293.14 TL olmuştur. Yılı içinde 1.879.350.85 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 7.920.942.29 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

Zamanında Ödenmeyen Ücret Gelirlerinden Alınan Gecikme Zamları

2009 yılı içinde 61.619.75 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Para Cezaları

2009 yılı içinde bütçeyle 4.250.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 928.299.09 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.302.673.45 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.230.972.54 TL olmuştur. Yılı içinde 814.852.75 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 1.416.119.79 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

Çeşitli Vergi Dışı Gelirler

Kişilerden Alacaklar

2009 yılı içinde bütçeyle 55.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 1.620.789.98 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 713.081.48 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.333.871.46 TL olmuştur. Yılı içinde 1.175.497.45 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 1.158.374.01 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

İrat Kaydedilecek Nakdi Teminatlar

2009 yılı içinde 1.072.50 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Para Farkları

2009 yılı içinde 5.988.19 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Kamu Harcamalarına Katılma Payları

Yol Harcamalarına Katılma Payları

2009 yılı içinde bütçeyle 700.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 2.323.192.53 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 402.861.98 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.726.054.51 TL olmuştur. Yılı içinde 905.457.75 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 1.820.596.76 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

Diğer Harcamalara Katılma Payları

2009 yılı içinde bütçeyle 2.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Diğer Paylar

Müze Giriş Ücretlerinden Ayrılan Paylar

2009 yılı içinde bütçeyle 25.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 19.242.56 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde tahakkuk yapılmamış ve toplam tahakkuk 19.242.56 TL olmuştur. Yılı içinde tahsilat yapılmamış olup, tahsilatı yapılmayan 19.242.56 TL tahakkuk 2010 yılına devredilmiştir.

Çalışanlardan Tedavi Katılım Payı

2009 yılı içinde 19.576.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Paylar

2009 yılı içinde bütçeyle 50.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

3.1.4.5. Sermaye Gelirleri

Taşınmaz Satış Gelirleri

Arazi Satış Gelirleri

2009 yılında içinde bütçeyle 8.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Arsa Satış Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 25.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 4.326.803.54 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 10.000.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.774.701.29 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Taşınır Satış Gelirleri

2009 yılı içinde bütçeyle 50.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Taşıt Satış Gelirleri

2009 yılı içinde 1.000.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.4.6. Alınan Bağış ve Yardımlar

Kişilerden Alınan Bağış Ve Yardımlar

2009 yılı içinde 2.520.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Cari)

2009 yılı içinde bütçeyle 12.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Sermaye)

2009 yılı içinde bütçeyle 12.500.000.00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Her hangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

3.1.4.7. Red ve İadeler

2009 yılı içinde bütçeyle 300.000.00 YTL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.662.014.80 YTL tahsilattan red ve iade yapılmıştır.

3.1.5. 2010 Yılı Gelirleri

3.1.5.1. Vergi Gelirleri

Bina Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 85.000.000,00 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 15.254.022.73 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 60.491.603.81 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 75.745.626.54 TL olmuştur. Yılı içinde 54.068.574.08 TL tahsilât yapılmış olup, tahsilâtı yapılmayan 21.677.072.46 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

Arsa Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 37.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 6.462.128.37 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 46.269.735.14 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 52.731.863.51 TL olmuştur. Yılı içinde 26.448.555.05 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 25.283.308.46 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

Arazi Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 250.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 133.841.29 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 482.588.87 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 616.430.16 TL olmuştur. Yılı içinde 436.751.08 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 179.679.08 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

Çevre Temizlik Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 5.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 13.782.609.91 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 3.847.936.61 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 17.630.546.52 TL olmuştur. Yılı içinde 2.885.840.41 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 14.744.676.11 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

Haberleşme Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 4.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.566.022.77 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Elektrik ve Hava Gazı Tüketim Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 18.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 15.015.063.27 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Eğlence Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 3.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 884.659.53 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 3.969.413.43 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 4.854.072.96 TL olmuştur. Yılı içinde 3.816.285.51 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 1.037.787.45 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

İlan ve Reklam Vergisi

2010 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 499.002.94 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.975.646.40 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.174.649.34 TL olmuştur. Yılı içinde 1.455.528.05 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 719.121.29 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

3.1.5.2. Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

2010 yılı içinde bütçeyle 85.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 71.983.412.74 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mahalli İdare Vergi Gelirlerinden Ayrılan Paylar

Belediyelere çevre temizlik vergisinden pay verilmektedir.

2010 yılı içinde bütçeyle 10.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 5.418.725.66 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.5.3. Harçlar

Bina İnşaat Harcı

2010 yılı içinde bütçeyle 8.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 5.256.004.72 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

İşgal Harcı

2010 yılı içinde bütçeyle 2.200.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 793.945.88 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 3.144.178.50 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 3.938.124.38 TL olmuştur. Yılı içinde 2.740.158.51 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 1.197.965.87 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

İşyeri Açma İzni Harcı

2010 yılı içinde bütçeyle 750.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 871.514.50 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ölçü ve Tartı Aletleri Muayene Harcı

2010 yılı içinde bütçeyle 7.500 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.805 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcı

2010 yılı içinde bütçeyle 1.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.337.472 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir

Tellallık Harcı

2010 yılı içinde bütçeyle 800.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde tahakkuk ve tahsilat yapılamamıştır.

Yapı Kullanma İzin Harcı

2010 yılı içinde bütçeyle 500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 190.463.03 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir

Diğer Harçlar

2010 yılı içinde bütçeyle 4.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.049.961.91 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.5.4. Vergi Dışı Gelirler

Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri

Mal Satış Bedelleri

Şartname, Basılı Evrak, Form, Kitap Yayın ve Benzeri Gelirler

2010 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.813.585.75 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Değerli Kağıt Bedelleri

2010 yılı içinde 325 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Mal Satış Gelirleri

2010 yılı içinde 30 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğerleri

2010 yılı içinde bütçeyle 750.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.881.987.33 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Hizmet Gelirleri

Muayene, Denetim ve Kontrol Ücretleri

2010 yılı içinde bütçeyle 500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Avukatlık Vekalet Ücreti Gelirleri

2010 yılı içinde 181.230.96 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

İlan ve Reklam Gelirleri

2010 yılı içinde 5.352.12 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Otopark İşletmesi Gelirleri

2010 yılı içinde 323.716.99 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sağlık Hizmetlerine İlişkin Gelirler

2010 yılı içinde bütçeyle 1.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Diğer Hizmet Gelirleri

2010 yılı içinde bütçeyle 12.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 7.262.462.68 tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Gelirler

2010 yılı içinde bütçeyle 5.500 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilat yapılmamıştır.

Diğer Mülkiyet Gelirleri

Gayrimenkul Kiraları

Lojman Kira Gelirleri

2010 yılı içinde bütçeyle 250.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 191.747.07 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Ecrimisil Kira Gelirleri

2010 yılı içinde bütçeyle 500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 480.586.07 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Sosyal Tesis Kira Gelirleri

2010 yılı içinde bütçeyle 1.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 449.782 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Spor Tesisi Kira Gelirleri

Yılı içinde 2.200 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Gayrimenkul Kira Gelirleri

2010 yılı içinde bütçeyle 1.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 1.412.159.69 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Faizler

Takipteki Kurum Alacakları Faizleri

2010 yılı içinde 8.993.88 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri

2010 yılı içinde bütçeyle 6.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 6.210.303.31 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Kişilerden Alacaklar Faizleri

2010 yılı içinde 26.939.90 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Mevduat Faizleri

2010 yılı içinde bütçeyle 500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 396.279.20 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Faizler

2010 yılı içinde bütçeyle 57.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 2.423.00 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Para Cezaları ve Cezalar

Vergi Cezaları

Vergi ve Sair Amme Alacakları Gecikme Zamları

2010 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 672.485.93 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Vergi Cezaları

2010 yılı içinde bütçeyle 3.250.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.436.292.30 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer İdari Para Cezaları

2010 yılı içinde bütçeyle 3.000.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 7.920.942.29 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 2.348.136.90 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 10.269.079.19 TL olmuştur. Yılı içinde 1.655.614.46 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 8.613.464.73 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir

Zamanında Ödenmeyen Ücret Gelirlerinden Alınan Gecikme Zamları

2010 yılı içinde bütçeyle 45.334.28 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Para Cezaları

2010 yılı içinde bütçeyle 4.250.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 1.416.119.79 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 19.145.678.27 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 20.561.798.06 TL olmuştur. Yılı içinde 793.065.95 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 19.768.732.11 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

Çeşitli Vergi Dışı Gelirler

Kişilerden Alacaklar

2010 yılı içinde bütçeyle 305.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 1.158.374.01 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 1.644.004.21 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 2.802.378.22 TL olmuştur. Yılı içinde 677.144.40 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 2.125.233.82 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

İrat Kaydedilecek Nakdi Teminatlar

2010 yılı içinde 86.091.75 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Para Farkları

2010 yılı içinde 19.710.59 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Kamu Harcamalarına Katılma Payları

Yol Harcamalarına Katılma Payları

2010 yılı içinde bütçeyle 1.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 1.820.596.76 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde 2.647.401.07 TL tahakkuk yapılmış ve toplam tahakkuk 4.467.997.83 TL olmuştur. Yılı içinde 1.245.152.64 TL tahsilat yapılmış olup, tahsilatı yapılmayan 3.222.845.19 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

Diğer Harcamalara Katılma Payları

2010 yılı içinde bütçeyle 2.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 6.308.57 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Paylar

Müze Giriş Ücretlerinden Ayrılan Paylar

2010 yılı içinde bütçeyle 25.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Geçen yıldan 19.242.56 TL tahakkuktan devir yapılmış, yılı içinde tahakkuk yapılmamış ve toplam

tahakkuk 19.242.56 TL olmuştur. Yılı içinde tahsilat yapılmamış olup, tahsilat yapılamayan 19.242.56 TL tahakkuk 2011 yılına devredilmiştir.

Çalışanlardan Tedavi Katılım Payı

2010 yılı içinde 64.630.64 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir

Diğer Paylar

2010 yılı içinde bütçeyle 50.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 3.824.01 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.5.5. Sermaye Gelirleri

Taşınmaz Satış Gelirleri

Diğer Bina Satış Gelirleri

2010 yılı içinde 5.114.25 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Arazi Satış Gelirleri

2010 yılı içinde bütçeyle 8.000.000 tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilât yapılmamıştır.

Arsa Satış Gelirleri

2010 yılı içinde 25.000.000 tahmini ödenek konulmuştur. Yıl içinde 2.307.509.34 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri

2010 yılı içinde 10.000.000 tahmini ödenek konulmuştur. Yıl içinde 1.530.270.29 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

Taşınır Satış Gelirleri

2010 yılı içinde 50.000. tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde herhangi bir tahakkuk ve tahsilât yapılmamıştır.

Taşıt Satış Gelirleri

2010 yılı içinde 3.600 TL tahakkuk yapılmış ve tamamı tahsil edilmiştir.

3.1.5.6. Alınan Bağış ve Yardımlar

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Cari)

2010 yılı içinde bütçeyle 12.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Herhangi bir tahakkuk ve tahsilât yapılmamıştır.

Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları (Sermaye)

2010 yılı içinde bütçeyle 12.500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Herhangi bir tahakkuk ve tahsilât yapılmamıştır.

3.1.5.7. Red ve İadeler

2010 yılı içinde bütçeyle 500.000 TL tahmini ödenek konulmuştur. Yılı içinde 654.456.78 TL tahsilâttan ret ve iade yapılmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yukarıda 2006-2010 dönemlerinde Çankaya Belediyesinin gelirleri sözel olarak ifade edilmiştir. Aşağıda yıllar itibarıyla gelirler içerisindeki paylar gösterilmiştir.

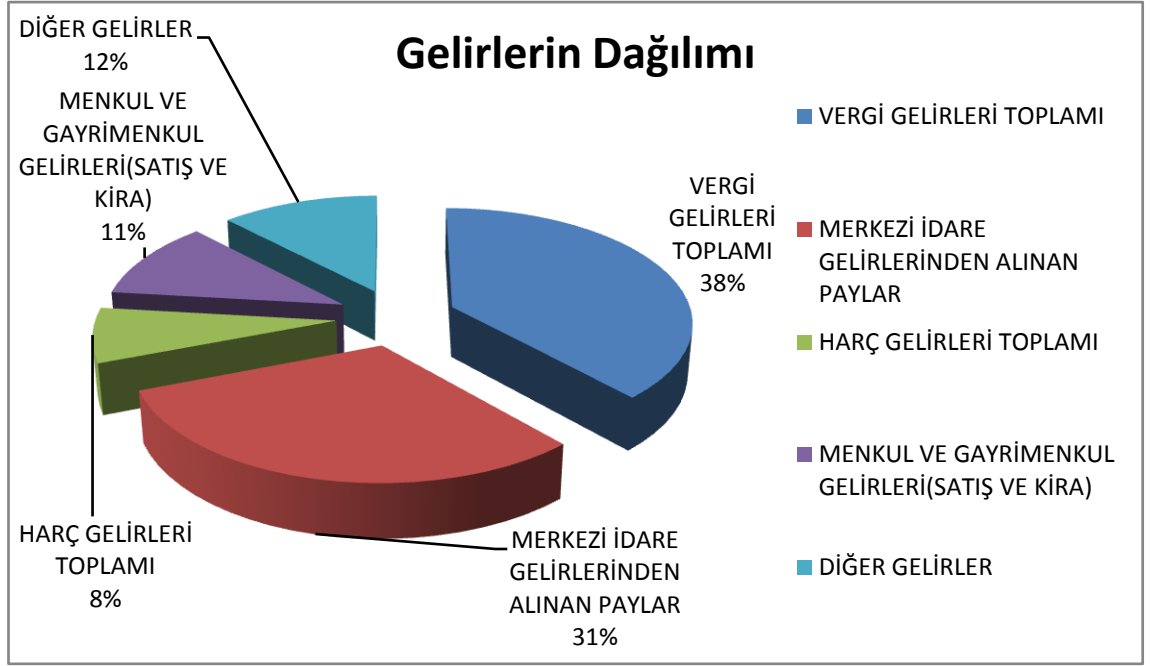
Tablo 13: Çankaya Belediyesi 2006 Yılı Gelirleri

2006 YILI GELİRLERİ	
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	63.149.504,44
MERKEZİ İDARE GELİRLERİNDEN ALINAN PAYLAR	50.756.270,78
HARÇ GELİRLERİ TOPLAMI	12.606.922,03
MENKUL VE GAYRİMENKUL GELİRLERİ(SATIŞ VE KİRA)	18.158.133,52
FAİZ VE CEZALAR	8.283.330,50
HARCAMALARA KATILMA PAYLARI	267.987,64
DİĞER GELİRLER	11.453.905,20
RED VE İADELER(-)	1.745.089,19
TOPLAM GELİRLER	162.930.964,92

Kaynak: Çankaya Belediyesi 2006 Yılı Kesin Mizanı

Tabloda görüldüğü gibi Çankaya Belediyesinin 2006 yılında elde ettiği vergi gelirlerinin toplam gelirlerdeki payı Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Verilen Pay'dan büyüktür. Burada öne çıkan durum belediyelere toplama yetkisi verilen vergilerin belediye gelirleri içerisinde en fazla ağırlığa sahip olmasıdır. Ayrıca belediyeye genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payın yerel vergilerden daha az olduğu da gözlenmiştir. Gelirler içerisinde GBVGP ile vergi gelirleri toplamı tüm gelirlerinin çok büyük bir kısmını oluşturmaktadır.

Şekil 1: 2006 Yılı Gelirlerinin Dağılımı²

Çankaya Belediyesi'nin 2006 yılı gelirlerinin dağılımında baktığımızda en yüksek payı % 38'lik bir oran ile vergi gelirleri toplamı oluşturmaktadır. Ardından % 31'lük payı ile merkezi idare gelirlerinden alınan paylar gelmektedir.

Belediyelerin öz gelirleri içinde en önemli yere sahip olan vergilerin Çankaya Belediyesi açısından da ne ölçüde önemli olduğu görülmektedir. Literatürde belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Ayrılan Payların belediye bütçesinde en yüksek payı aldığı yönündeki yaygın kanaat 2006 yılı açısından Çankaya Belediyesi için geçerli değildir. Çankaya Belediyesi'nin hem Ankara'nın hem de Türkiye'nin nüfus ve gelişmişlik bakımından önemli belediyelerinden birisi olması bu "ezber bozan" durumu açıklamada yetersiz kalacaktır. Çankaya belediyesinde toplanan vergilerin yüksek olması Kızılay gibi şehrin iş ve alışveriş merkezini içinde barındırmasında yatmaktadır. Çankaya Belediyesi'nin Ankara'nın en değerli yerleşkelerinin başında gelmesi de bu durumu ifade etmektedir. Örneğin bir Cumhurbaşkanlığı konutu, diğer ülke konsoloslukları, büyükelçilikleri, Başbakanlık ve Bakanlıklar gibi önemli yerlerin bu ilçe sınırları içerisinde kalması önemli bir tercih sebebidir. İnsanlar açısından bu gibi

²Ret ve İadeler Göz Ardı Edilmiştir. Diğer gelirler içerisinde faiz gelirleri, harcamalara katılma payları ile diğer çeşitli gelirler birlikte değerlendirilmiştir.

durumların tercihlerinde ön planda olması da yerleşimin maliyetini artıracaktır. Dolayısıyla da emlak değerleri yüksek olacak ve ödenen arsa ve arazi vergileri, ya da belediyenin kiraladığı menkul ve gayrimenkul gelirleri yüksek çıkacaktır.

Belediyelerin bir gelir kaynağı da alınan bağış ve yardımlardır. Alınan bağış ve yardımlar cari ve sermaye olmak üzere Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımlarıdır. Çankaya Belediye'sinin kesin mizanları analiz edilerek elde edilen verilerde 2006 yılı içerisinde bütçeyle tahmini ödenek konulmuş, fakat merkezi idareden herhangi bir bağış veya yardım alınmamıştır. Yapılan mülakat neticesinde de bu bulgu yetkililere sorulmuş ve teyit edilmiştir.

2007 yılına geldiğimizdeki durum ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

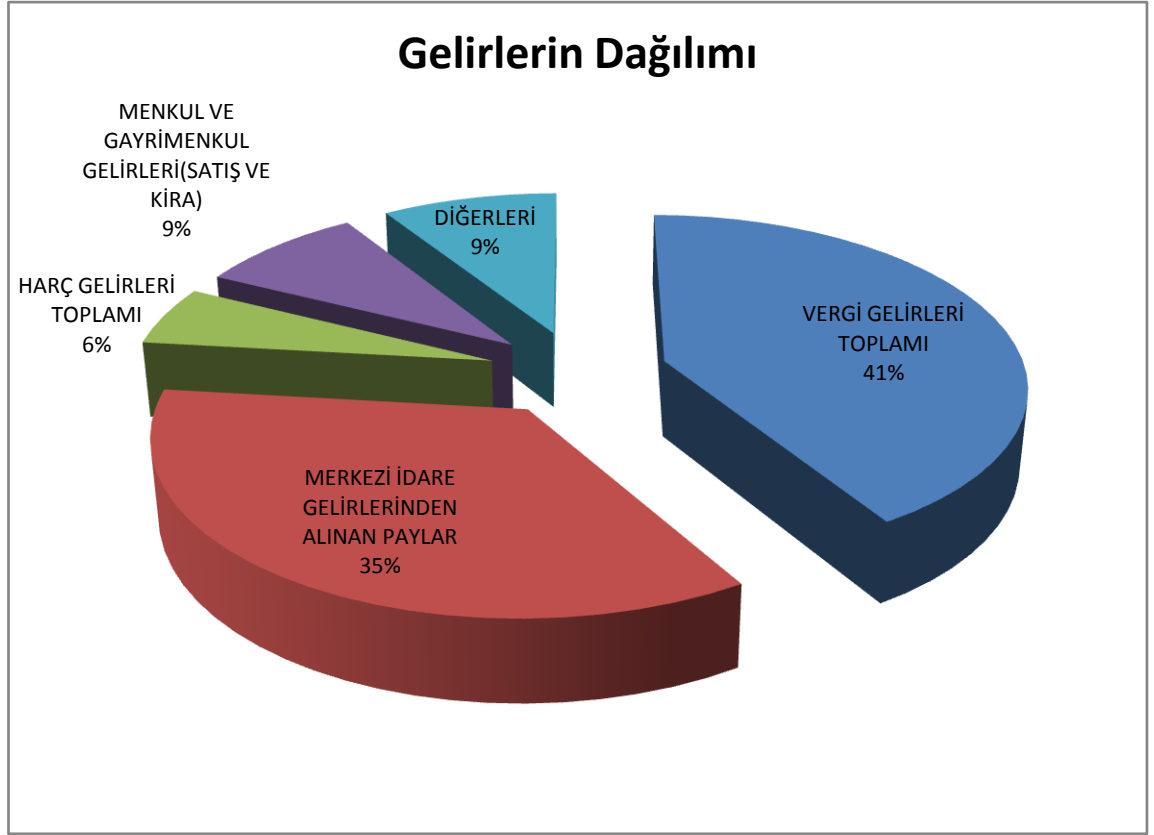
Tablo 14: Çankaya Belediyesi 2007 Yılı Gelirleri

2007 YILI GELİRLERİ	
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	70.243.974,51
MERKEZİ İDARE GELİRLERİNDEN ALINAN PAYLAR	60.362.157,57
HARÇ GELİRLERİ TOPLAMI	9.447.947,95
MENKUL VE GAYRİMENKUL GELİRLERİ(SATIŞ VE KİRA)	14.597.296,23
FAİZ VE CEZALAR	8.271.036,98
HARCAMALARA KATILMA PAYLARI	443.226,74
DİĞER GELİRLER	6.725.085,91
RED VE İADELER(-)	270.450,14
TOPLAM GELİRLER	169.820.275,75

Kaynak: Çankaya Belediyesi 2007 Yılı Kesin Mizanı

Diğerleri başlığı altına faiz gelirleri, harcamalara katılma payları ve diğer gelirler ilave edilmiştir.

Şekil 2: 2007 Gelirlerinin Dağılımı

Vergi gelirlerinde 2006'ya göre görülen artış bina, arsa ve çevre temizlik vergisinden kaynaklanmaktadır. 2007 yılında vergi gelirlerinin genel gelirler içerisindeki payı % 41'dir. 2006 yılındaki gibi 2007'de de aynı şekilde Çankaya Belediyesi'nin gelirleri içerisinde vergi gelirleri en ön sıradadır. GBVGP ise % 35 paya sahiptir. Vergi gelirleri ile GBVGP' den alınan pay gelirlerin % 76'sını oluşturmaktadır. Belediyeler açısından en önemli gelir kalemlerinin yerel vergiler ve GBVGP olduğu algısı Çankaya Belediyesi 2007 gelirleri için de değişmemiştir. Fakat genel bütçeden ayrılan payın tüm gelirler içerisindeki büyüklüğü de gözden kaçmamalıdır. Bir belediyenin gelirleri içerisinde merkezi idareden ayrılan pay % 35'lik bir paya sahip oluyorsa orada mali özerklikten bahsedilemeyecektir. Belediyelerin öz gelirlerinin artırılması tartışmaları çerçevesinde, yaklaşık olarak belediyelerce toplanan vergiler kadar da GBVGP' den ödenek aktarılması mali özerkliği zayıflatan bir olgudur. Zira belediyeler kendi finansmanlarını sağlayamamakta kendi gelirleri kadar da merkezi idareden pay almaktadır. Borçlanma ve diğer gelirleri göz ardı ettiğimizde belediyelere hareket kabiliyeti sağlayacak yeni düzenlemeler getirilmelidir.

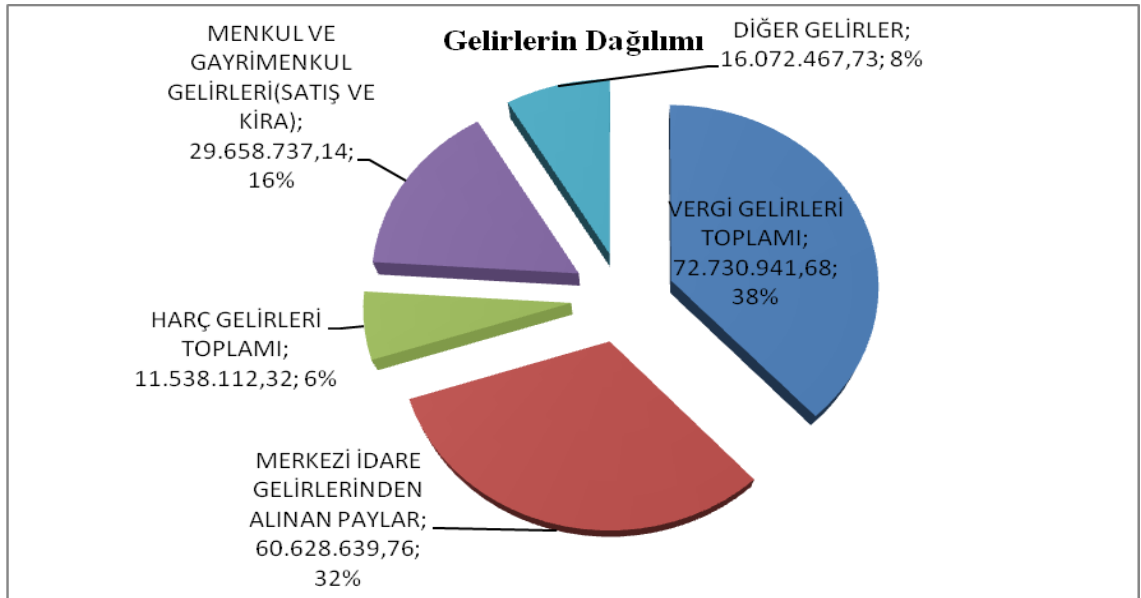
2006 yılı analizinde ifade ettiğimiz gibi bağış ve yardımlar gelir kaynağında 2007 yılı içerisinde bütçeyle tahmini ödenek konulmuş fakat merkezi idareden bir yardım alınmamıştır.

2008 yılı gelirleri sayısal olarak aşağıda ifade edilmiştir.

Tablo 15: Çankaya Belediyesi 2008 Yılı Gelirleri

2008 YILI GELİRLERİ	
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	72.730.941,68
MERKEZİ İDARE GELİRLERİNDEN ALINAN PAYLAR	60.628.639,76
HARÇ GELİRLERİ TOPLAMI	11.538.112,32
MENKUL VE GAYRİMENKUL GELİRLERİ(SATIŞ VE KİRA)	29.658.737,14
FAİZ VE CEZALAR	8.409.005,54
HARCAMALARA KATILMA PAYLARI	6.499.464,86
DİĞER GELİRLER	1.213.997,33
RED VE İADELER(-)	702.640,23
TOPLAM GELİRLER	189.976.258,40

Şekil 3: 2008 Gelirlerinin Dağılımı

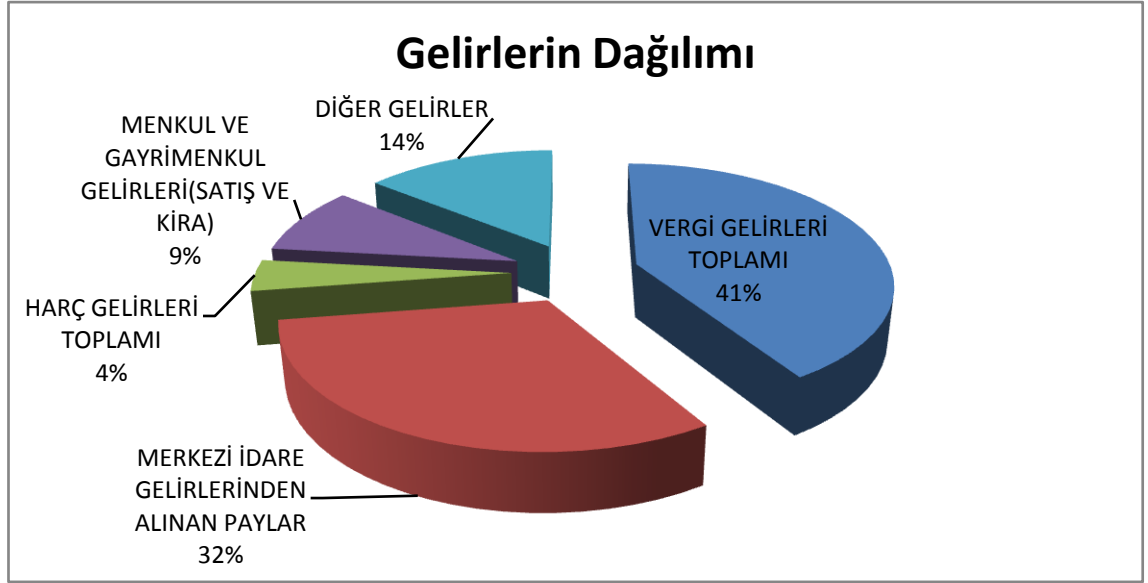
Çankaya Belediyesi'nin 2008 yılında elde ettiği gelirlerinden % 38'ini yerel karakterli vergiler oluşturmaktadır. Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar da yerel vergilere yakın bir miktar ve orana sahiptir. 2008 yılı içerisinde tahsil edilen gelirlerin % 70'ini vergiler ve merkezi idareden alınan paylar oluşturmaktadır. Yerel karakterli vergiler belediyeler açısından ne kadar önemli olsa da merkezi idare gelirlerinden alınan payların da yüksek olması yerel vergilerin önemini azaltmaktadır. Yerel vergiler ile merkezi idare payının hemen hemen aynı etkiye sahip olması mali özerklik açısından arzulanan bir durumdur.

Çankaya Belediyesi'nin 2009 gelirlerini şu şekilde tablolandırabiliriz:

Tablo 16: Çankaya Belediyesi 2009 Yılı Gelirleri

2009 YILI GELİRLERİ	
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	76.555.488,70
MERKEZİ İDARE GELİRLERİNDEN ALINAN PAYLAR	58.690.216,88
HARÇ GELİRLERİ TOPLAMI	7.719.311,18
MENKUL VE GAYRİMENKUL GELİRLERİ(SATIŞ VE KİRA)	16.825.970,58
FAİZ VE CEZALAR	10.932.930,16
HARCAMALARA KATILMA PAYLARI	9.510.500,20
DİĞER GELİRLER	6.014.785,27
RED VE İADELER(-)	1.662.014,80
TOPLAM GELİRLER	125.896.971,29

Şekil 4: 2009 Yılı Gelirlerini Dağılımı

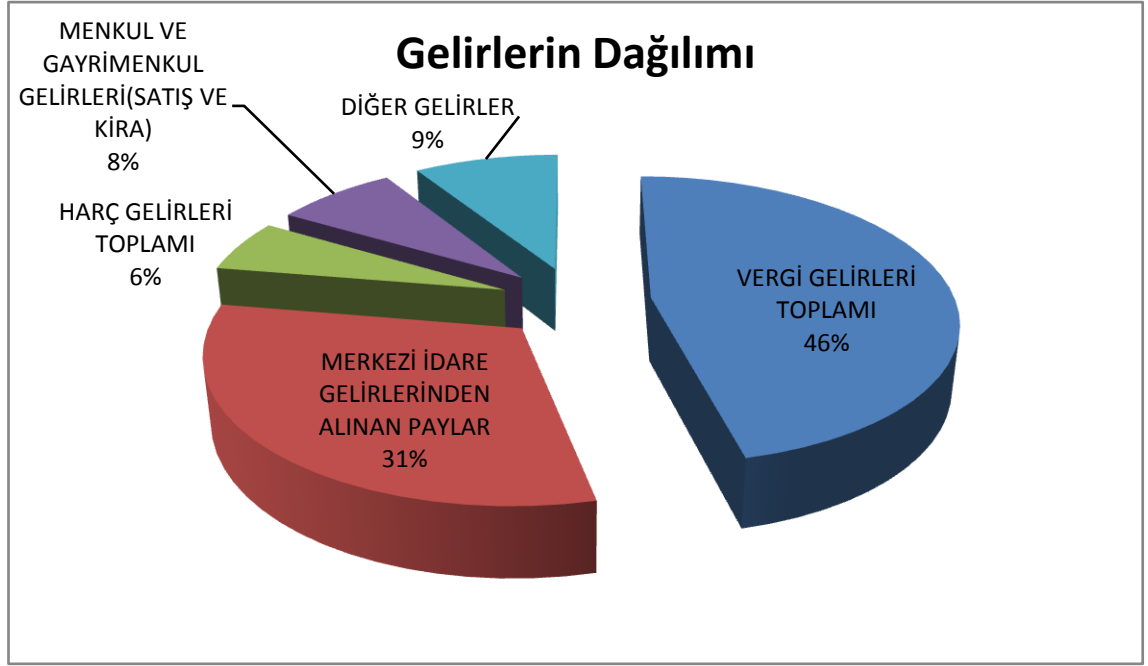

2009 yılı içerisinde tahsil edilen gelirlerin % 41'i yerel vergilerden oluşmaktadır. Merkezi yönetim gelirlerinden alınan payın oranı ise 2008 yılı ile benzer şekilde % 32 düzeyinde kalmıştır. 2009 yılında merkezi idareden alınan pay 2008 yılında alınan paydan daha az olmasına rağmen toplam gelirdeki oran olarak 2008 ile 2009 yılı aynı değere sahiptir. Bunun sebebi ise vergi gelirleri tahsilatının 2008'den fazla olması ve diğer gelirlerin tahsilatındaki azalmadır.

Tablo 17: Çankaya Belediyesi 2010 Yılı Gelirleri

2010 YILI GELİRLERİ	
VERGİ GELİRLERİ TOPLAMI	106.692.620,22
MERKEZİ İDARE GELİRLERİNDEN ALINAN PAYLAR	71.983.412,74
HARÇ GELİRLERİ TOPLAMI	13.447.379,67
MENKUL VE GAYRİMENKUL GELİRLERİ(SATIŞ VE KİRA)	17.371.073,47
FAİZ VE CEZALAR	13.247.732,21
HARCAMALARA KATILMA PAYLARI	6.738.641,52
DİĞER GELİRLER	782.946,74
RED VE İADELER(-)	654.456,78
TOPLAM GELİRLER	229.609.349,79

Şekil 5: 2010 Yılı Gelirlerinin Dağılımı

2010 yılında yerel vergi açısından Çankaya Belediyesi son 5 yıllık dönemdeki altın yılını yaşamıştır. Toplam gelirler içerisindeki payı % 46 olan yerel vergilerin önceki yıllara nazaran artış göstermesinin altında cadde, sokak ve arazi ile arsaların yeniden değerlendirilerek, yeni orandan hesaplanan vergilerin tahsilatının toplamının yüksek çıkmasıdır. 2010 yılında yerel vergilerin hasılatının da önceki yıllara nazaran yaklaşık % 50 oranında artması bina, arsa ve arazi vergisinden kaynaklanmaktadır.

Yerel vergilerin 2006 - 2010 yılları içerisindeki seyrine baktığımızda tahsil edilen miktar olarak giderek artan bir trend izlenmektedir. Aşağıda tablo halinde verilen sayısal bilgiler 2006 - 2010 yılları arasında tahsil edilen yerel vergi miktarlarını göstermektedir. 2010 yılındaki değerlendirme oranlarından kaynaklanan yüksek farklılığı göz ardı edersek yıllar arasında % 3 ila % 10 arasında bir artış gözlemlenmektedir.

Yerel vergi hâsılatının artması belediyeler açısından olumlu bir durumdur. Mali özerklik anlamında vergi oranlarını belirleme ya da kendilerine özgü bir gelir kalemi oluşturma yetkisi bulunmamış olmasına rağmen gelirlerdeki artış bunu gelecekteki sinyallerini vermektedir.

Tablo 18: Çankaya Belediyesi 2006- 2010 Yılları Arası Vergi Gelirleri

2006 Yılı Vergi Gelirleri	63.149.504,44
2007 Yılı Vergi Gelirleri	70.243.974,51
2008 Yılı Vergi Gelirleri	72.730.941,68
2009 Yılı Vergi Gelirleri	76.555.488,70
2010 Yılı Vergi Gelirleri	106.692.620,22

2006- 2010 yılları arasında elde edilen yerel karakterli vergilerin oranlarını karşılaştırdığımızda 2010 % 46, 2009 % 41, 2008 % 38, 2007 % 41, 2006 % 38'dir. Belediyenin vergi gelirlerinin oranlarında yüksek bir dalgalanma gözlemlenmemiştir. Çankaya Belediyesi'nin son 5 yıldaki vergi gelirlerinin oranının toplam gelir içerisindeki payının fazla değişiklik göstermemesinin altında yatan sebeplerden biri Çankaya Belediyesi'nin denk bütçe yöntemini kullanmasıdır. Bu sayede vergi gelirleri ile diğer gelirler arasında bir uyum oluşturulmaktadır. Yıllar itibariyle vergi dışı gelirlerdeki dalgalanmalarda bu durumu ispat etmektedir.

Genel olarak son 5 yılın gelir dağılımını yerel vergi tartışmaları çerçevesinde değerlendirdiğimizde, yerel vergilerin belediyenin bütçesindeki payı ortalama %40,8'lik bir orana denk gelmektedir. Merkezi idare vergi gelirlerinden ayrılan paylar ise ortalama % 32,2'lik bir ağırlığı sahiptir.

Yerel vergilerin belediyelerin mali yapıları içerisinde ortalama % 40'lük payını olması önemli görülmeyle birlikte, merkezi yönetim vergi gelirlerinden alınan payların oranının yerel vergi gelirleri ile yaklaşık aynı orana sahip olması yerel özerklik açısından tasvip edilmeyen bir tablo çizmektedir.

Yerel mali özerklik yerel idarelerin en azından oranlarının bir kısmını kendilerinin belirledikleri kaynaklara sahip kılınmasını gerekli kılmaktadır. Ancak uygulamaya baktığımızda merkezi idarenin kaynaklara % 30'un üzerinde bir müdahalesi mali özerkliği zedelemektedir. Merkezi idarenin belediyelerin kaynak sıkıntısı içerisinde olduğu durumlarda proje yardımları vb. yardımlar adı altında mali destek sağlaması şüphesiz ki gereklidir. Ancak mutad gelirler içerisinde merkezi idareden alınan payların oldukça öneme sahip olması yerel özerklik açısından Türkiye'nin durumunu ifade etmektedir.

Belediyelerin gelirleri içerisinde merkezi idareden alınan payların oranının yüksek olması, kanımızca belediyelerin kaynakları bir öz geliri gibi algılamaması sonucunu doğurmaktadır. Böylelikle de belediyelerde kaynak israfı ve borç batağı he dönem tartışılan mali problemlerden olmaktadır. Belediyelere merkezi idareden ayrılan payların belediyenin herhangi bir çalışma ve çabasına gerek kalmadan geliyor olması bu kaynakların doğru harcamalara kanalize edilmesi konusunda sorunlar çıkarmaktadır. Belediyelerin bu gelirleri sahiplenmemesi ve dahası artırımında herhangi bir rollerinin olmaması belediyelerin kaynak aramada veya oluşturmada olağanüstü gelir sağlama yöntemlerine başvurması sonucunu doğurmaktadır.

Belediyelere merkezi idare vergi gelirlerinden alınan payların düşürülmesi ve bunun yanında kendilerine hususi gelir sağlama araçları sağlanması etkinlik, verimlilik ve iktisadilik açısından yerinde olacaktır.

Belediyelere verilecek vergi koyma yetkisi her ne kadar üniter yapıdaki devletler açısından sakıncalı görünse de demokrasini gelişmesine katkı sağlayacağı ve halkın yönetime olan ilgisinin artıracığı bilinmektedir. Ayrıca halkın yapılan harcamaları yakından takip edebilecek bir anlayışa kavuşması noktasında da belediyelerin vergi koymuş olması önemli bir etkiye sahip olacaktır. Zira halk bu sayede yönetim ile daha fazla ilgilenme ihtiyacı duyacak ve artan istekleri karşılamak zorunda olan belediyeler de alternatif projeler ve yöntemler ile halkın gönlünü alma yoluna gideceklerdir. Böylece hizmetlerde kalite ve nitelik de artmış olacaktır.

Belediyelere sınırları kanunlarda belirtilen oranların içerisinde kendilerine kaynak oluşturabilme yetkisinin verilmesi yerel özerklik açısından yerinde olacaktır. Ayrıca belediyelerin bu şekilde bir gelire sahip kılınması onların hizmet sunumunda kapsamlı çalışmalar ve araştırmalar yapması sonucunu doğuracaktır. Dolayısıyla ortaya belediyeler arası bir rekabetin çıkması hizmet kalitesini de artırıcı bir etken olarak görülebilir. Belediyelere verilebilecek böyle bir yetkinin kullanılmasında gelişmişlik ve nüfus gibi kriterler ile yerel şartlar göz önüne alınarak bir çerçeve belirlenmelidir.

Yerel yönetimlerin Mali özerkliği idari özerkliğinin de temelini oluşturmaktadır. AYYÖŞ yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynaklarının sağlanması konusu vurgulamaktadır. Bu çerçevede öncelikli olarak yerel yönetimlerin öz gelirlerinin toplam gelirleri içindeki payının hiç değilse uzun vadede artırılması kısa vadede ise var

olan gelir kaynaklarının tüm belediyeler için eşit ve etkin dağıtılmasının sağlanması gerekmektedir. Çankaya Belediyesi örneğinde yerel bazı gelir kalemlerine istatistiki olarak ulaşılmışsa da diğer belediyelerde bu bilgi imkânının istatistiki olarak sağlanamaması nedeniyle sağlıklı bir karşılaştırma imkânı olmamış ve tez de Çankaya Belediyesinin kimi verilerinden hareketle genel, soyut bazı çıkarımlarda bulunulmuştur.

Çankaya Belediyesi'nin 2006 - 2010 yılları arasında kesin mizanlarında alınan bağış ve yardımların süre gelen son 5 yıl içerisinde mali bir değerinin olmaması da mali özerkliği etkilemenin diğer bir boyutunu oluşturmaktadır. Merkezi idarelerin, yerel yönetimlere gerek cari gerek proje yardımları yaparken partizan bir tutumla yaklaşması yerel özerkliği zedelemektedir. Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın ve Ek Protokol'ün bağış ve yardımlar konusunda öngördüğü sistem devlet yardımlarının genel amaçlı olması yönündedir. Çünkü özel amaçlı yardımlar yalnızca yatırımlara ve yerel yönetimlere devlet tarafından havale edilen işlerle sınırlı kalacaktır. Bu yüzden özel amaçlı yardımlar özerkliğe herhangi bir katkı sağlamamakta, aksine törpülemektedir.

Genel amaçlı mali yardımların merkezi idare tarafından dağıtılması bir takım kriterlere bağlanmalıdır. Bu yardımlar yerel yönetimler arası mali dengesizliklerin giderilmesinde bir eşitleştirme görevi üstlenmelidir. Genel amaçlı yardımlar nesnel, saydam, miktarı önceden kestirilebilir ve anlaşılabilir olmalıdır. Yardımlar mali adaleti sağlayan bir yapı da olmalı ve yerel yönetimleri siyasal hesaplarla cezalandırma amacıyla kullanılmamalıdır.

Çankaya Belediyesinin son beş yıllık süreçte merkezi idareden herhangi bir yardım almaması yapılan mülakat görüşmelerinde partizanca bir tutum olarak algılandığı tespit edilmiştir. Bu durum AYYÖŞ'nda öngörülen özerkliği tam olarak elde edememiş belediyeler açısından mali bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bunu özerkliğe müdahale olarak değerlendirebilmek için merkezi yönetim ile aynı siyasi görüşe sahip örnek birkaç belediyenin de kesin mizanlarını incelemek gerekmektedir. Bu çerçevede Altındağ ve Mamak Belediyeleri'nde literatür taraması imkanı sağlanamamış ve yapılan mülakat görüşmelerinde soyut bulgular ile bazı varsayımlar çıkarılmıştır.

Ankara sınırları içerisinde yer alan ve Çankaya Belediyesi ile farklı siyasi görüşe sahip olan Altındağ ve Mamak belediyelerinde her ne kadar istatistiki verilere ulaşmak mümkün olmasa da yapılan mülakat görüşmelerinde özellikle Çankaya belediyesini incelediğimiz yıllar içerisinde merkezi idare yardım ve bağışlarından sorunsuz bir şekilde yararlandığı gözlemlenmiştir. 2006 - 2010 yılları arasında Çankaya belediyesinde yapılan analizler neticesinde Çankaya belediyesi herhangi bir yardım almazken siyasi olarak merkezi idare ile aynı görüşe sahip olan Altındağ ve Mamak belediyelerinin merkezi idareden bağış ve yardım alması hak ve yükümlülüklerin adil dağıtılması noktasına pek uygun düşmemektedir. Siyasetin hesap ve kaygılarla özerkliğe müdahale belediyeler açısından mali bir problem olmakla birlikte kaynak dağılımını da olumsuz etkilemektedir. AYYÖŞ'nda arzulanan bir mali sistemin oluşması için merkezi yardımların tarafsız ve objektif kriterlere bağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- AKDOĞAN, Abdurrahman(2006), **Kamu Maliyesi**, 11. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, s. 121.
- AKTAN, Coşkun Can, D. Dileyici ve Ö. Saraç(2003), **Osmanlı Tarihinde Vergi İsyanları II**, Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF Dergisi, Cilt 8, S. 1, ss. 1-13.
- ANADOLU ÜNİVERSİTESİ AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ(2005), **Kentleşme ve Çevre Sorunları**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, 1. Baskı, Eskişehir, s. 137.
- ARSLAN, Nagehan Talat(2008), **Yerelleşme, Özerklik ve Demokratikleşme Açısından Mahalli İdareler Hakkında Bir Değerlendirme**, C. Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 32, no: 2, s. 279.
- ARSLANBOĞA, Kadir, Osmanlı'da Kadılık,
http://www.yeniosmanlilar.org/index.php?option=com_content&task=view&id=405&Itemid=133, 09.01.2011.
- AYDEMİR, Süleyman Ruhi(2001), Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının Işığı Altında Türk Yerel Yönetimleri, Mevzuat Dergisi, yıl 4, Sayı 45,
<http://www.mevzuatdergisi.com/2001/09a/01.htm>, 14.12.2010.
- AYDIN, Fazıl(2009), Elektrik ve Havagazı Vergisinde Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi, Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog Dergisi, Sayı 252,
www.vergiplatformu.com/download.php?.HAVAGAZI%20MAKALE, 25.01.2011.
- AYDIN, Murat(2004), **Belediyeler Açısından Vergilendirme Yetkisinin Değerlendirilmesi**, Yerel Yönetimler Kongresi, Çanakkale, s. 523.
- BAYKARA, Bekir(2006), Belediye Vergi Gelirlerinin Tarh Usulü, Vergi Dünyası, Sayı 296, www.baykaraymm.com/.../Belediye_Vergi_Gelirlerinin_Tarh_Usulu.doc, 16.01.2011.
- Belediyelerin Arsa, Konut ve İşyeri Üretimi, Tahsisi, Kiralaması ve Satışına Dair Yönetmelik

- BERK, Ahmet, Yerel Hizmet Sunumu ve Belediye İktisadi Teşebbüsleri, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/icerik/der49m2.pdf>, 20.02.2011.
- BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI, 1963-1967, s. 474. <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan1.pdf>, 10.07.2011.
- BUDAK, Tamer ve Soner Yakar(2007), **Vergilendirme Yetkisinin Sınırlandırılması**, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, s.134-135.
- BÜLBÜL, Duran(2003), “Kamu Yönetiminde Yetki ve Kaynak Bölüşümü”, **21. Yüzyılın Basında Kırıkkale Sempozyumu**, 10 - 12 Haziran, Çelik İş Sendikası Yayını, Ankara, ss. 33-97.
- BÜLBÜL, Duran, Kamu Yönetiminde İdari ve Mali Paylaşım Uygulaması: ABD Örneği, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 2,S.69, <http://iibfdergi.cumhuriyet.edu.tr/archive/kamu%20y%C3%B6netiminde%20C4%B0dari%20ve%20mali%20payla%C5%9F%C4%B1m%20uygulamas%C4%B1:%20amerika%20birle%C5%9Fik%20devletleri%20C3%96rne%C4%9Fi.pdf>, 10.07.2011.
- COŞKUN, Bayram(1996), “Türkiye’de İdari Vesayet Denetimi ve Yerel Yönetimlerin Özerkliği”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt 5, Sayı 3, s. 40.
- ÇAĞAN, Nami(1980), Demokratik Sosyal Hukuk Devletinde Vergilendirme, <http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-1980-37-01-04/AUHF-1980-37-01-04-Cagan.pdf>, 22.01.2011.
- ÇAKIR, Tufan(2003), **AB Vergi Uyumlaştırması Açısından Bazı Üye Ülkelerdeki Vergiler**, Afyon Kocatepe Üni. İİBF Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, s. 109.
- ÇETİNKAYA, Özhan ve Tolga Demirbaş(2004), **Türkiye’de Belediyelere İlişkin Borçlanma Mevzuatı, Borçlanma Yapısı ve Belediye Borçlanma Yapısının İncelenmesi**, Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı 8, s.s. 19-20.
- ÇEVİKBAŞ, Rafet, Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Yerel Özerklik ve İdari Vesayet, www.yerelsiyaset.com/pdf/agustos2008/15.pdf, 19.12.2010.

- ÇİMAT, Ali, Vergilendirme Yetkisi Ve Bu Yetkinin Demokrasi İle İlişkisi, archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/35MaliCozum/08-ALICİMAT59.doc, 15.12.2010.
- ÇINAR, Tayfun, Birgöl GÜLER(2004), **Yerel Maliye Sistemi**, TODAİE Yayını, No: 313, s. 135.
- ÇUBUKÇU, Dilek Özkök(2008), **Avrupa Birliği Çerçevesinde Yerel Yönetimler ve Gelir Yapıları**, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 63, Sayı 1, s. 101.
- DAYAR, Hatice, Türkiye’de Yönetimlerarası Mali İlişkilerin Düzenlenmesi, Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, sbe.dumlupinar.edu.tr/7/297.pdf, 27.11.2010.
- DİNÇER, Bülent, M. Özaslan ve T. Kavasoglu(2003), **İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**, DPT Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara, s.23-26.
- DİNÇER, Bülent ve Metin, Özaslan (2004), **İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**, DPT, Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara, s. 30.
- DOĞANYİĞİT, Saadettin, Belediyelerde Dış Borçlanmaya Dayalı Finansman Modeli, www.econturk.org/Turkiyeekonomisi/der40m2.pdf, 26.01.2011.
- DOĞRUYOL, Cengizhan(2010), **Kamu Maliyesi**, Bütçe Ve Borçlanma, 4. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, s. 177.
- DÖRDÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI, 1979-1983, s.s. 81-82.
- ERYILMAZ, Bilal(2006), **Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme**, İşaret Yay, 2. Baskı, İstanbul, s.95.
- ERYILMAZ, Bilal(2009), **Kamu Yönetimi**, Okutman Yayıncılık, 2, Baskı, Ankara, s.184.
- ESEN, Hikmet(1998), “Yerel Yönetimlerde Dış Borçlanma ve Sonuçları”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt 7, Sayı 3, s.s. 7-8.

- FALAY, Nihat(1997), “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Mali Yapısına İlişkin Eğilimler”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 6, Sayı 2, s.10
- FİDAN, Ahmet(2004), “Yerel Yönetimlerde Kaynakların Etkin ve Verimli Kullanımını Engellleyen Faktörler ve Balıkesir yöresindeki Yerel Yönetimler İçin Çözüm Önerileri”, **Mevzuat Dergisi**, Yıl 7, Sayı 73, <http://www.basarmevzuat.com/dergi/2004-01/a/02.htm>, 12.12.2010.
- GÜDÜK, Mehmet(2007), **Yerel Özerklik Açısından Belediyelerin Mali Yeterliliği**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s. 46.
- GÖK, A. Kerim(2007), **Vergi Direncinin Gelişimi**, Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 22, Sayı 1, s. 145.
- GÖKÇE Orhan ve Erdal Bayrakçı(2003), **Yerel Yönetimler Maliyesi Ders Notları**, Konya, s. 33.
- GÖRMEZ, Kemal(2000), **Demokratikleşme Açısından, Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkisi**, Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı 4, s. 86.
- GÜL, Mustafa(2009), Türkiye’de Belediyelerin Dış Borçlanması, Sayıştay Dergisi, Sayı 74-75, ss 98-101, www.sayistay.gov.tr/dergi/default_4_yazdir.asp?id=593, 15.06.2011.
- GÜLBAY, Tabip, Türkiye’de Yerel Yönetim Birimlerinin Öz Gelirlerini Artırma Sorunu, <http://www.demud.org.tr/tgulbay.pdf>, 10.06.2011
- GÜLER, Birgül A,(2005) **Avrupa ve Yerel Yönetimlerin Anayasal Konumu, Avrupa Bölgesel ve Yerel Yönetimler Kongresi’nin Anayasa Değişikliği İstekleri**, Genel-İş Emek Araştırma Dergisi, Sayı 1, s. 45
- GÜNDÜZ, İsmail Orçun(2008), **Yerel Yönetimlerin Bir Borçlanma Yöntemi Olarak Tahvil İhracı**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, s.s. 49-52.
- GÜNGÖRMÜŞ, Ali Haydar, Belediyelerde Bütçe Sisteminin Önemi ve İşleyişi, www.biriyilik.110mb.com/resim/images/bk3v7yowrhu2zcae7.pdf, 02.09.2011.
- İKİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI,1968-1972 s. 269, <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/plan2.pdf>, 16.03.2011.

İller İdaresi Uygulama Yönetmeliği

İNAC, Hüsamettin ve Feyzullah ÜNAL, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Ve Türkiye’de Belediyeler, www.sbe.dumlupinar.edu.tr/17/1-24.pdf, 14.12.2010.

KAMU YÖNETİMİ ARAŞTIRMASI, <http://www.todaie.gov.tr/dosya/kaya.pdf>, 19.02.2011.

KELEŞ, Ruşen(1995), “Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Karşısında Avrupa ve Türkiye”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 4, Sayı 6, s. 18.

KELEŞ, Ruşen(2000), **Yerinde Yönetim ve Siyaset**, Cem yayınevi, İstanbul, s. 49.

KENDİRLİ, Selçuk ve Mustafa Bilgin(2007), **Belediyelerde Dış Borçlanma: Alternatif Kaynak ya da Yerel Yönetimlerde Uluslararası Müdahale**, SDÜ İİBF Dergisi, C. 12, S.1, s. 345.

MAHMUTOĞLU, Abdulkadir(2006), “Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri Alanında Yaşanan Global Gelişmeler”, **Türk İdare Dergisi**, Yıl 78, Sayı: 452, s. 43.

NALÇAKAR, Haluk, Belediyelerce Şirket Kurulması, http://www.mihder.org.tr/Files/belediyelerde_sirket_kurulmasi.pdf, 20.02.2011.

ORTAYLI, İlber,(2008) **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, 2. Baskı, Cedit Neşriyat, Ankara, s.438.

ÖNCEL, Mualla, Ahmet Kumrulu ve Nami Çağan (2010), **Vergi Hukuku**, Turhan Kitabevi, 18. Baskı, Ankara, s. 33.

ÖNCEL, Mualla(1995), Enflasyon ve Vergilendirme, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 44, Sayı 1, <http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd...44.../AUHF-1995-44-01-04-Oncel.pdf> s. 503, 23.01.2011.

ÖNER, Engin(2002), **Niçin Vergi Teşvikleri**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 16, Sayı 3-4, s. 98.

ÖNER, Şerif(2006), **Türkiye’de Belediye Yönetimi**, Nobel Yay, Ankara, s.33.

- ÖZ, N. Semih, “Devletlerin Vergilendirme Yetkileri Sınırının E- Ticaret Açısından Değerlendirilmesi”, **Maliye Dergisi**, s. 92.
- ÖZEL, Talha(1997), Osmanlı’ da Kadılık Müessesesi, Yeni Ümit Dergisi, Sayı 35, http://www.yeniumit.com.tr/yazdir.php?konu_id=1066, 10.01. 2011.
- ÖZER, Mehmet(2003), “Yerel Yönetimleri Geliştirme Açısından Devlet, Yerel Yönetim ve Küreselleşme Kavramı Üzerine”, **Türk İdare Dergisi**, Yıl 75, Sayı 441, s. 205.
- SAGBAŞ, İsa(2003), “Kamu Tercih Teorisi ve Türkiye’de Yerel Vergilerin Algılaması”, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt 36, Sayı 1, s. 169.
- SAGBAŞ, İsa(2011), Türkiye’de Yerel Yönetim Harcamaları Ve Ölçek Ekonomileri, http://portal1.sgb.gov.tr/calismalar/maliye_dergisi/yayinlar/md/md143/isagbas.pdf, 10.01.2011.
- SEZER, Yasin ve S. Evinç Torlak(2005), **Belediye ve Büyükşehir Belediyesi Kuruluş Kriterleri**, A.Ü. Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.1-4, s.515, 2005
- SOSYAL DEVLETTE PLANLI KALKINMA VE VERGİLENDİRME, www.atamalar.net/sosyal-devlette-planli-kalkinma-ve-vergilendirme.html, 27.02.2011.
- TAVŞANCI, Aykut(2004), **Türkiye’de Yerel İdarelerin Vergilendirme Yetkisi ve 1982 Anayasası**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, s. 11.
- TOPAL, Abdulkadir, Belediyelerde Öz Gelirlerin Artırmasında Vergilendirme Yetkisi: Ülkeler Arası Bir Karşılaştırma <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/IIBD/article/view/3552>, 05.02.2010.
- TORLAK, Ömer, Kar Amaçsız Kuruluşlar Olarak Yerel Yönetimlerde Ahlaki Sorumluluk, Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt 17 Sayı 3-4. idari.cu.edu.tr/igunes/makale/ahlak.doc, 10.01.2011.
- TORTOP, Nuri(1996), “Yerel Yönetimler ve Mali Özerklik”, **Çağdaş Yerel Yönetimler**, Cilt 5, Sayı 5, s.s. 3-6.

- TORTOP, Nuri, B. Aykaç, H. Yayman ve M. Akif Özer(2006), **Mahalli İdareler**, Nobel, Ankara
- TÜRKOĞLU, İrfan(2009), **Yerel Yönetimlerde Mali Reform Arayışları: Türkiye’de Belediyelerde Mali Özerklik ve Belediye Başkanlarının Mali Özerklik Algılaması**, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın no: 2009/389, Ankara, s.s. 201-202.
- ULUATAM, Özhan(1995), **Vergi Hukuku Genel Esasları ve Vergiler**, Seçkin Yay, s. 21, Ankara.
- ULUSOY, Ahmet ve Tekin Akdemir(2002), **Mahalli İdareler Maliyesi**, Seçkin Yayınları, s.77 Ankara.
- ÜÇÜNCÜ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI, 1973-1977, s.s. 92-93.
- VURAL, Tarık(2006), Osmanlı İmparatorluğu’nda Yerel Yönetimler, **Türk İdare Dergisi**, Yıl 76, Sayı 444, Eylül, s. 180.
- YEĞİN, Abdullah(1992), **İslami-İlmi-Edebi-Felsefi Yeni Lügat**, Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul, s.260.
- YEĞİN, Abdullah(1997), **İslami-İlmi-Edebi-Felsefi Yeni Lügat**, Hizmet Vakfı Yayınları, İstanbul, s.58.
- YILDIRIM, Selahattin(1993), **Yerel Yönetim ve Demokrasi: Kavramlar ve Yaklaşımlar**, T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi ve IULA-EMME, s. 149.
- YILDIRIM, Suat(1998), **Kur’an-ı Hakim ve Açıklamalı Meali**, İstanbul, ss. 593-594.
- YILDIZ, Habip(2006), “Türkiye’de Kamu Resmi Borçlanma Gereğinin Artış Nedenleri ve Kamu Borçlarının Boyutları”, **Mevzuat Dergisi**, Sayı 107, Yıl 8, s.1.
- YILDIZ, Reyhan ve Hale Çıracı(2006), **5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun Stratejik Mekansal Planlama Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi**, İTÜ Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, Kısım 2, s. 203.
- YILMAZ, Nebi(2008), “Bir Otokontrol Sistemi Olarak Belediyelerde Harcamalara Katılma Payı”, **Sayıştay Dergisi**, Sayı 71, Sayfa 78.

YÖRÜKOĞLU, Fuat(2009), “Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci”, **Mevzuat Dergisi**, Yıl 11, Sayı 135, s. 1.

<http://www.adana.bel.tr/il-nufusu-bilgileri-sayfa.html> (erişim tarihi: 03.04.11)

http://www.gib.gov.tr/fileadmin/user_upload/VI/GBG/Tablo_12.xls.htm(erişim tarihi: 03.04.11)

2464 Belediye Gelirleri Kanunu

2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu

4046 Sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu

5393 Sayılı Belediye Kanunu

5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun

ÖZGEÇMİŞ

Abdulkadir ÇELİK, 1988 yılında Ankara’da dünyaya gelmiştir. İlk ve orta öğretimini 1994-2002 yılları arasında Ankara Batıkent İlköğretim Okulu’nda, lise eğitimini 2002-2005 yılları arasında Batıkent Kaya Bayazıtöğlü Lisesi’nde tamamladı. 2005 yılında girdiği öğrenci seçme sınavında Sakarya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünü kazandı. 2009 yılında aynı bölümden mezun olduktan sonra Metod Research Company’ de Araştırma Uzman Yardımcısı olarak çalıştı. Bu arada 2009 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimine başladı. İş ve eğitim hayatını bir arada sürdürürken 18.09.2010 tarihinde girdiği Maliye Bakanlığı Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı Vergi Müfettiş Yardımcılığı sınavını kazandı. Şu anda Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir. 02.09.2011-16.08.2011 tarihleri arasında Ankara’da mesleki eğitimde bulunduktan sonra İstanbul’a Vergi Müfettiş Yardımcısı olarak atandı.